

Wstęp :

Strategia rozwoju gminy jest dokumentem opracowywanym jako wyznacznik kierunku rozwoju gminy w oparciu o aktualne uwarunkowania. Jest to wytyczenie celów i sposobu ich realizacji w określonym przedziale czasu .Jest to jeden z najważniejszych dokumentów samorządu lokalnego, dający wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych i planowania przestrzennego.

Strategia w oparciu o zebrane dane, konsultacje społeczne, ma za zadanie diagnozować najważniejsze uwarunkowania i potrzeby rozwojowe w oparciu o potencjał gminy. W ciągu wskazanym przedziale czasu określać obszary, cele i działania polityki społeczno-ekonomiczne, oraz źródła i możliwości ich finansowania. Proces sporządzania strategii stwarza również możliwość bezpośredniego wpływu mieszkańców i pozostałych podmiotów na określenie kierunków rozwoju gminy .

Podstawa Prawna :

W ostatnich latach przepisy prawne dotyczące opracowywania i procedowania Strategii uległy zmianom w stosunku do poprzednich .

Nowy pakiet przepisów dotyczących polityki rozwoju –ustawa o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw – wszedł w życie 13 listopada 2020 r.

Zmiany realizują postanowienia „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” w zakresie konsolidacji systemu zarządzania rozwojem Polski i etapowego wprowadzania systemu zintegrowanych strategii: krajowej, wojewódzkiej i gminnej, a także strategii ponadlokalnej dla grupy sąsiadujących, powiązanych ze sobą funkcjonalnie lokalnych jednostek samorządu terytorialnego.

Przyjęta nowelizacja wprowadza dla jednostek samorządu terytorialnego wiele zmian w obszarze planowania strategicznego. To pierwszy etap reformy, której celem jest integracja wymiaru społecznego, gospodarczego i przestrzennego w dokumentach strategicznych, przygotowywanych na różnych poziomach administracji, w tym samorządowej. Na poziomie lokalnym zmiany dotyczą w szczególności strategii rozwoju gminy, która po raz pierwszy w polskim ustawodawstwie zyskała podstawę prawną w ustawie o samorządzie gminnym. Ustawa określa także zakres i procedurę sporządzania strategii.

1. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
2. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
3. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.
4. Ustawa 13 listopada 2020 r. weszły w życie przepisy wprowadzone ustawą z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw. Zmiany objęły ponad 20 aktów prawnych, w tym kilka bezpośrednio wiążących się z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego.

Wymogi prawne dotyczące procedur stosowanych przy opracowaniu Strategii.

- podjęcie uchwały rady gminy, określającej szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb jej konsultacji,
  - wymogi w zakresie konsultowania projektu strategii z sąsiednimi gminami i ich związkami oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie,
  - wymogi w zakresie opiniowania przez zarząd województwa w zakresie zgodności z zasadami regionalnej polityki przestrzennej określonej w strategii rozwoju województwa,
  - konieczność przeprowadzenia ewaluacji (realną możliwość osiągnięcia celów i monitoring osiąganych efektów np. wywiany indywidualne, fokusowe, ankiety).
- Nowelizacja zdefiniowała ponadto wytyczne merytoryczne, w tym nowe obligatoryjne rozdziały dla strategii, m.in.:
  - model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy,
  - ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie,
  - obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz fakultatywnie obszary strategicznej interwencji dla gminy,
  - ramy finansowe strategii.

Do tej pory strategie gminne były opracowywane zgodnie z ogólnie przyjętymi standardami oraz przy zachowaniu spójności z wytycznymi dokumentów nadrzędnych.

Obecnie jednostki samorządu terytorialnego mogą przygotowywać strategie, które będą instrumentami pozyskiwania środków zewnętrznych, a jednocześnie pełnoprawnymi strategiami rozwoju, stanowiącymi element zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju.

Gmina ma możliwość opracowania strategii bez uwzględniania nowych przepisów, powołując się jedynie na wymagania stawiane strategiom terytorialnym – zgodnie z projektem rozporządzenia unijnego, określającego wspólne przepisy dla siedmiu funduszy europejskich, oraz z projektem ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie 2021-2027.

Taki dokument również można traktować jako narzędzie pozyskiwania środków unijnych, jeśli będzie zawierał 4 obowiązkowe elementy:

- określenie obszaru geograficznego, którego dotyczy dana strategia,
- analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru,
- opis zintegrowanego podejścia do stwierdzonych potrzeb rozwojowych i potencjału,
- opis włączenia partnerów w przygotowanie strategii i jej wdrożenie.

Nowe regulacje dotyczące strategii rozwoju gminy są spójne z wymaganiami Unii Europejskiej w kontekście ww. elementów strategii terytorialnych.

Dzięki temu jednostki samorządu terytorialnego mogą przygotowywać strategie, które jednocześnie będą strategiami, stanowiącymi element zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem kraju, jak i strategiami terytorialnymi zgodnie z wymogami Unii Europejskiej.

Wprowadzenie do Strategii

Strategia rozwoju gminy przyjmuje w praktyce dwie postaci: niematerialną jako zespół działań prowadzących do określonych celów i materialną jako fizyczny dokument będący opisem działań .

Pierwsza z nich **niematerialna** utożsamiana jest z rezultatem zarządzania strategicznego, na który składają się procesy planowania strategicznego i wdrażania założeń strategii.

W wyniku procesu planowania, strategia określa wizję rozwoju i cele w określonym czasie oraz plan działań i metody, do ich realizacji. Jako przyjęty przez lokalne władze punkt odniesienia w zarządzaniu rozwojem gminy stanowi przedmiot ciągłej oceny, np.: monitorowania jej realizacji, ewaluacji zasadności jej założeń, ich aktualizacji.

W postaci materialnej strategia przyjmuje formę dokumentu. Dzięki jego opracowaniu, ustalenia przyjmują jednolitą formę i treść, co zmniejsza ryzyko mylnych interpretacji oraz w sposób przejrzysty przedstawia plany rozwoju mieszkańcom i innymi podmiotom w tym zewnętrznym (instytucjami, inwestorami itd.).

Tym samym tworzy ona ramy rozwoju lokalnego, na podstawie których mieszkańcy lub inwestorzy mogą wstępnie zweryfikować zbieżność (lub stwierdzić sprzeczność) własnych planów, inicjatyw lub inwestycji z ustaleniami samorządu gminy, co może zaważyć na ich realizacji.

Spisanie strategii w formie dokumentu umożliwia również promocję jej założeń oraz proponowanych rozwiązań rozwojowych. Dzięki temu łatwiej kreować nowe działania, pozyskiwać partnerów realizacyjnych i zawierać stosowne porozumienia, a także aplikować o zewnętrzne środki finansowe.

Tak rozumiana strategia rozwoju jest podstawą do kreowania i ciągłego wzmacniania rozwoju społecznego, ekonomicznego i przestrzennego wspólnoty samorządowej. Pozwala na uspoźnienie działań wszystkich zainteresowanych i współuczestników. Gwarantuje przez to skuteczną i dynamiczną realizację założonych celów. Opracowanie Strategii świadczy o odpowiedzialnej , strategicznej i kreatywnej roli lokalnych władz samorządowych – inaczej niż w przypadku, gdy obierają one postawę wyłącznie sprawnego administratora, ograniczając się do właściwego wykonywania obowiązków prawnych, gospodarowania zasobami czy prowadzenia dobrze zorganizowanego urzędu, niezbędnego do wypełniania nałożonych zadań.

Decyzje odnośnie modelu opracowania Strategii :

Decyzja o tym, jaką rolę w rozwoju gminy będzie pełnić strategia rozwoju w procesie zarządzania strategicznego należy w szczególności do władz lokalnych i sposobem zarządzania gminą . Powinna ona stanowić odpowiedź na potrzeby i możliwości prowadzenia procesu planowania i realizacji strategii.

Rekomendowanym sposobem przygotowania strategii jest **model partycypacyjno-eksperycki**, w którym analizy statystyczne i strategiczne są wynikiem prac zewnętrznych specjalistów przy współpracy z gminą. Stanowią one wraz z innymi materiałami bazę dla prac powołanego przez władze gminy - społecznego zespołu ds. opracowania strategii.

Ten model włącza wszystkich udziałowców Strategii w całość procesu i gwarantuje osiągnięcie wspólnych decyzji .

Tak podjęte decyzje dają duże prawdopodobieństwo włączania się w procesy rozwojowe partnerów lokalnych i efektywnej realizacji strategii.

Rola strategii oraz wynikające z niej funkcje

Nie istnieje jedna, pełna odpowiedź na pytanie o rolę i funkcje strategii rozwoju w procesie zarządzania rozwojem gminy. Wynika ona z konkretnego zapotrzebowania identyfikowanego przez lokalne władze oraz możliwości prowadzenia procesu planowania strategicznego. W generalnym ujęciu wyróżnia się jednak trzy podstawowe obszary determinujące rolę strategii:

1. Ukierunkowanie polityki rozwoju gminy,
2. Pozyskiwanie środków zewnętrznych
3. Wymiar integracyjny strategii.

Ukierunkowanie polityki rozwoju gminy w danym czasie i zabezpieczenie ciągłości jej realizacji.

W tych ramach do najważniejszych funkcji strategii należą m.in.: hierarchizowanie celów, ustalenie metod, za pomocą których będą realizowane czy ograniczenie kosztów, oraz ograniczenie ryzyka rezygnacji z planów, wynikającego ze zmiany uwarunkowań rozwoju, za pomocą wypracowanych scenariuszy i wariantów lub koordynowanie działań w kilku obszarach na rzecz przeciwdziałania barierom rozwoju w danym obszarze problemowym.

Wykorzystanie dokumentu jako podstawy do wnioskowania o dofinansowanie ze środków zewnętrznych, by zrealizować konkretne inwestycje. W tym wypadku dokument może być wskazywany jako podstawa w składanych wnioskach o dofinansowanie interesujących gminę inwestycji i działań jako niezbędnych bądź istotnych z perspektywy realizacji długofalowej polityki rozwoju.

Wymiar integracyjny.

W wyniku procesu planowania następuje integracja lokalnej wspólnoty wokół procesu formułowania strategii i jej realizacji. Na drodze konsultacji społecznej osiąga się kompromis wśród lokalnej społeczności i władz gminy dotyczący kierunku rozwoju gminy.

Wspólne ustalenia i ich przestrzeganie ułatwiają proces realizacji założonych celów.

Podsumowanie :

1. Dzięki zmianie przepisów Strategia rozwoju gminy uzyskała umocowanie prawne i miejsce w zintegrowanym systemie zarządzania rozwojem kraju.
2. Strategii rozwoju gminy w rozumieniu nowych przepisów to dokumenty, które spełniają wymagania proceduralne i merytoryczne wynikające z ustawy.
3. Strategie o treści dostosowanej jedynie do wymogów unijnych dotyczących strategii terytorialnych wciąż pozostają narzędziem pozyskiwania środków unijnych.

Kolejność zadań do realizacji przy opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Żyraków 2023-2030;

1. Opracowanie wniosków z diagnozy sytuacji społecznej , gospodarczej i przestrzennej gminy przygotowanej na potrzeby strategii .
2. Wypracowanie założeń programowych Strategii Rozwoju Gminy.
3. Wypracowanie założeń funkcjonalno- przestrzennych Strategii Rozwoju Gminy.
4. Wypracowanie założeń wdrożeniowych Strategii Rozwoju Gminy.
5. Opracowanie projektu Strategii Rozwoju Gminy zgodnego z przepisami , standardem i spójnego z wytycznymi dokumentów nadrzędnych .
6. Ogłoszenie konsultacji nad projektem Strategii Rozwoju Gminy.
7. Przeprowadzenie konsultacji .
8. Przygotowanie sprawozdania z przebiegu i wyników konsultacji oraz jego publikacja .
9. Przekazanie projektu Strategii Rozwoju Gminy do Zarządu Województwa w celu wydania opinii .
10. Zaopiniowanie Strategii Rozwoju Gminy przez Zarząd Województwa .
11. Przygotowanie projektu Strategii Rozwoju Gminy po uwzględnieniu ewentualnych zmian wynikających z prowadzonych konsultacji i opiniowania .
12. Przyjęcie Strategii Rozwoju Gminy przez Radę Gminy w drodze Uchwały .

W etapie podjęcia Uchwały Rady Gminy dotyczącej przystąpienia do sporządzenia Strategii Rozwoju Gminy zostaną określone ramy czasowe wykonania poszczególnych zadań .

DIAGNOZA STRATEGICZNA GMINY ŻYRAKÓW 2023r.

Diagnoza czynników
otoczenia i sytuacji
społeczno-gospodarczej
Gminy Żyraków

DIAGNOZA :

Cel i potrzeba opracowania diagnozy

Opracowanie diagnozy opartej na aktualnych danych dotyczących przekrojowej problematyki odnośnie różnych poziomów i ich rodzajów dotyczących funkcjonowania Gminy stanowi punkt wyjścia i bazę dla opracowania strategii rozwoju gminy.

Zgodnie z obowiązującym prawem, opracowanie diagnozy stało się obowiązkiem ustawowym przy opracowaniu Strategii .

Diagnoza w zależności od potrzeb i różnych sytuacji może być przygotowana jako odrębny dokument (raport diagnostyczny) lub też jako zbiór różnego rodzaju ekspertyz, analiz i innych materiałów wspomagających proces diagnostyczny. Zebranie i analiza danych powinna objąć lata poprzednie , gdzie są wskazane tendencje rozwojowe i prognozować możliwości w czasie przyszłym.

Właściwe i sumienne podejście do opracowania diagnozy jest niezmiernie ważne ponieważ stanowi podstawową bazę do programowania strategicznego.

W samej strategii na podstawie zebrania i analizy danych wskazuje się jedynie najważniejsze wnioski płynące z przeprowadzonej diagnozy.

Diagnoza polega na zgromadzeniu, a następnie analizie danych na temat gminy i jej otoczenia.

Przygotowywana na potrzeby strategii rozwoju gminy diagnoza powinna:

- identyfikować najważniejsze wewnętrzne i zewnętrzne uwarunkowania rozwoju gminy,
- nazywać główne bariery i szanse wynikające ze zidentyfikowanych uwarunkowań,
- określać potencjały gminy, nawiązując do dostępnych zasobów oraz lokalnej specyfiki, w tym zróżnicowania terytorialnego.

Diagnoza nie jest jedynie oceną stanu oraz dotychczasowych tendencji rozwojowych. Ma za zadanie wskazywać główne trendy i potencjalne kierunki rozwoju w przyszłości. Powinna zawierać tendencje z lat ubiegłych jak i prognozować je w przyszłości.

Jednocześnie powinna być prowadzona z uwzględnieniem otoczenia, uwarunkowań zewnętrznych i trendów rozwojowych o charakterze lokalnym i ponadlokalnym. Zgodnie z tym, diagnozę najlepiej prowadzić w ujęciu dynamicznym i porównawczym.

Diagnoza nie jest w procesie planowania celem samym w sobie, ale stanowi podstawę do dalszych prac. Ma umożliwić podejmowanie właściwych decyzji strategicznych, takich jak: określenie wizji rozwoju gminy, ustalenie celów, ukierunkowanie działań i instrumentów realizacyjnych, zdefiniowanie oczekiwanych rezultatów i wskaźników ich osiągnięcia, wskazanie obszarów strategicznej interwencji.

Powinna zatem spełniać jednocześnie trzy kryteria: rzetelności, istotności oraz aktualności.

Rzetelność jest w tym przypadku rozumiana jako precyzyjność, dokładność i poprawność informacji.

Istotność odnosi się do założenia, że przedstawiana informacja będzie użyteczna na dalszym etapie prac strategicznych.

Aktualność informacji dotyczy z kolei jej odniesienia do obecnego stanu wiedzy i rzeczywistości.

Diagnoza ma wyselekcjonować informacje potrzebne w procesie planowania, a nie inwentaryzować stan istniejący.

Diagnoza powinna być szczegółowa, ale szczegółowość powinna realizować się przede wszystkim w odniesieniu do lokalnej specyfiki, dotyczyć informacji istotnych dla gminy, które mogą się przyczynić do lepszego jej zbadania i zbudowania dobrego planu strategicznego.

Jednocześnie powinna być wynikowa, to znaczy poza prostą identyfikacją zasobów, potencjałów czy barier, odnosić się również do możliwości ich odpowiednio wykorzystania lub przezwyciężenia.

Użyteczność i pragmatyzm diagnozy Opracowanie diagnozy stanowi istotny element prac nad strategią.

Dobrze przeprowadzona i zilustrowana diagnoza:

- jest warunkiem użyteczności opracowywanych na jej podstawie założeń strategicznych i celów rozwojowych,
- pozwoli na sprawne i efektywne dalsze prace, w szczególności dotyczące zobrazowania wizji i kierunków jej rozwoju w ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, który stanowi nowy element planowania rozwoju.

Przy opracowaniu diagnozy zostały przyjęte do celów porównawczych za okres 2016 do 2021 oraz stan aktualny 2022 .

Ogólne zagadnienia tematyczne i diagnozowane obszary

- I. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność,
- II. Ludność i procesy demograficzne,
- III. Gospodarka i rynek pracy,
- IV. Środowisko naturalne i infrastruktura,
- V. Kultura i dziedzictwo kulturowe,
- VI. Sport, rekreacja i turystyka
- VII. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne
- VIII. Bezpieczeństwo publiczne
- IX. Polityka społeczna
- X. Edukacja i wychowanie
- XI. Kapitał społeczny
- XII. Finanse samorządowe (na przestrzeni w/w lat i obecnie)
Budżet gminy – dochody i wydatki, w tym ich struktura;

W szczegółowym zakresie poszczególnych analizowanych obszarów :

- I. **Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność**
Położenie względem większych ośrodków miejskich; • ukształtowanie terenu; • bogactwa naturalne, możliwości ich eksploatacji

i wykorzystania; • wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna (drogowa, rowerowa, kolejowa, lotnicza itp.); • plany inwestycyjne w odniesieniu do sieci transportowej określone na szczeblu centralnym; • powiązania funkcjonalne; • mobilność, transport zbiorowy; • zasięg sieci, dostępność i jakość Internetu.

II. Ludność i procesy demograficzne

Liczba ludności, migracje i przyrost naturalny; • rozbieżność pomiędzy teoretyczną a faktyczną liczbą ludności; • struktura ludności (ekonomiczne grupy wieku), procesy starzenia się społeczeństwa; • atrakcyjność osadnicza, pozwolenia na budowę; • prognoza demograficzna.

III. Gospodarka i rynek pracy

Liczba, wielkość i rodzaj podmiotów gospodarczych; • dominujące branże gospodarki; • poziom lokalnej przedsiębiorczości; • tereny inwestycyjne; • bezrobocie w ujęciu obrazującym różne grupy funkcjonalne i dynamika zmian.

IV. Środowisko naturalne i infrastruktura

Walory środowiska naturalnego, przyrodnicze i krajobrazowe, różnorodność biologiczna; • formy ochrony przyrody i powierzchnia obszarów chronionych; • stan i ochrona środowiska, w tym stopień rozwoju infrastruktury sieciowej i odsetek korzystających z niej mieszkańców (kanalizacja, wodociąg, gazociąg); • infrastruktura energetyczna; • stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii i plany w tym zakresie; • gospodarka odpadami, selektywna zbiórka odpadów; • zasklepienie gruntów.

V. Kultura i dziedzictwo kulturowe

Instytucje kultury i ich działalność; • poziom uczestnictwa w kulturze; • uwarunkowania historyczne, obiekty zabytkowe, ich stan, dostępność i sposób wykorzystania; • lokalne dziedzictwo niematerialne; • znani twórcy i inne postaci świata kultury związane z gminą

VI. Sport, rekreacja i turystyka

Liczba i rodzaj klubów sportowych; • liczba uprawiających sport; • infrastruktura sportowo-rekreacyjna i warunki do jej rozwoju; • wybrane imprezy sportowe; • tradycje i specjalizacje sportowe; • wiodące kluby, znani sportowcy i inne postaci świata sportu związane z gminą; • atrakcyjność turystyczna – walory, oferta i infrastruktura turystyczna; • ruch turystyczny – liczba turystów, wykorzystanie bazy

VII. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

• Studium i plany miejscowe – stopień pokrycia obszaru gminy i struktura przeznaczenia terenów; • struktura osadnicza; • rewitalizacja (obszar zdegradowany, obszar rewitalizacji, założenia i przedsięwzięcia rewitalizacyjne); • obszary zintegrowanego inwestowania i wykluczenia z inwestowania, obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego; • obszary o szczególnych problemach lub

barierach rozwojowych i obszary o wyjątkowym potencjale rozwojowym.

VIII. Bezpieczeństwo publiczne

Podmioty i instytucje realizujące zadania z zakresu bezpieczeństwa;
• uwarunkowania wynikające z położenia, w tym zagrożenia naturalne (powodziowe, osuwiskowe); • przestępczość; • bezpieczeństwo w ruchu drogowym

IX. Polityka społeczna

• Pomoc społeczna – liczba i odsetek osób objętych pomocą społeczną, struktura powodów udzielania pomocy, beneficjenci pomocy, w tym osoby długotrwale korzystające ze wsparcia; • ochrona zdrowia – placówki, oferta, dostępność, liczba udzielanych porad, lokalizacja i czas dojazdu zespołów ratownictwa medycznego; • gospodarka mieszkaniowa – opisu stanu zasobów mieszkaniowych, w tym technicznych, energetycznych i dostępności.

X. Edukacja i wychowanie

Sieć placówek oświatowych; • liczba dzieci w przeliczeniu na miejsca w placówkach, współczynnik skolaryzacji; • wyniki uzyskane w ogólnopolskich egzaminach.

XI. Kapitał społeczny

Aktywność obywatelska, liczba i działalność organizacji pozarządowych; • frekwencja w wyborach; • współpraca międzysektorowa, w tym analiza otwartych konkursów ofert

XII. Finanse samorządowe

Budżet gminy – dochody i wydatki, w tym ich struktura; • poziom zadłużenia; • zdolność inwestycyjna; • wartość projektów finansowanych ze środków unijnych.

I. Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność.

1. Ogólna charakterystyka gminy

Gmina Żyraków położona jest w południowo-wschodniej części Polski, północnej części powiatu dębickiego, granicą południową jest dolina rzeki Wisłoki. Jej powierzchnia liczy ponad 110 km², którą zamieszkuje obecnie 14 401 mieszkańców. Gmina zajmuje 14,21 % powierzchni powiatu dębickiego. Od wschodu granicę naturalną z miastem Dębica i gminą Dębica stanowi rzeka Wisłoka. Gmina posiada ponad 50 kilometrów dróg powiatowych, którymi głównie odbywa się ruch lokalny, między sołecki i tranzytowy międzygminny. Z pozostałych dróg gminnych znaczenie komunikacyjne posiada około 15 km. Przebiegający przez Gminę odcinek autostrady A4 wraz z węzłem autostradowym "Dębica - Żyraków" oraz bliskość miasta powiatowego Dębicy i pobliskiej aglomeracji rzeszowskiej zwiększa możliwości rozwoju gminy. Warunkuje

również zmiany z kierunku rolniczego na charakter bardziej miejski. Obserwujemy współczesną migrację ludności miejskiej na wieś oraz rozrost budownictwa jednorodzinne. Dobra sieć dróg gwarantuje również chęć inwestycji przez firmy.

Uzbrojone w infrastrukturę techniczną, o dobrej dostępności komunikacyjnej tereny inwestycyjne przyciągają przedsiębiorców dających zatrudnienie mieszkańcom. Istotnym jest również wyspecjalizowanie się kierunków rolniczych w północnej części gminy - szkółkarstwo zaczyna dominować .

W miejscowości Zasów i Mokre od lat niemal historycznych rolnicy zajmują się produkcją materiału szkółkarskiego. Długoletnia tradycja wykształciła pokolenia ludzi posiadających niezwykle trudne umiejętności tworzenia dobrego materiału szkółkarskiego. Produkcja ta ze względu na swój charakter generuje również potrzebę zatrudnienia sezonowego pracowników najemnych .

Zróżnicowana charakterystyka terenu oraz duże kompleksy leśne idealnie nadają się do pieszych i rowerowych wycieczek, dla których bazą mogą być liczne gospodarstwa agroturystyczne, znajdujące się na terenie Gminy.

Największą atrakcją turystyczną stanowią malownicze, zabytkowe zespoły dworsko-parkowe w Korzeniowie, Straszęcinie, Zasowie i Żyrakowie. Są to doskonałe miejsca do sobotnio-niedzielnego wypoczynku na łonie natury.

Rys.1 Mapa Gminy Żyraków

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:%C5%BByrak%C3%B3w_\(gmina\)_location_map.png](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:%C5%BByrak%C3%B3w_(gmina)_location_map.png)

1. Geologia i położenie geograficzne, złoża surowców naturalnych możliwych do eksploatacji .

Gmina Żyraków zlokalizowana jest pomiędzy szeregiem zróżnicowanych obszarów geograficznych .

Pod względem geograficznym zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym J. Kondrackiego „Geografia regionalna Polski” gmina Żyraków położona jest w obrębie prowincji Karpaty i Podkarpacie, podprowincji Północne Podkarpacie, na styku makroregionów Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Karpackiego w mezoregionie Dolina Dolnej Wisłoki. Charakteryzują się one odmiennymi typami rzeźby terenu. Gmina Żyraków dzieli się na 2 części o zróżnicowanej rzeźbie terenu:

- część północno-zachodnia położona w obrębie Wysoczyzny Tarnowskiej o charakterze rozległej, lekko falistej równiny,
- część południowo-wschodnia położona w Dolinie Dolnej Wisłoki. Dolina Wisłoki obejmująca 1/3 powierzchni gminy Żyraków nadała swoisty wygląd i budowę sąsiadującym z gminą Żyraków terenom wchodzącym w skład gminy Dębica, miasta Dębicy, części gminy Przecław.

Tereny te zajmują dwie terasy zalewowe i terasę zalewową rzeki Wisłoki. Najniższy punkt w gminie znajduje się na północy gminy w rejonie Korzeniowa około 173,4 m n.p.m., a najwyższy 246,2 m n.p.m. wzgórze w Zasowie, gdzie zlokalizowano zbiornik wyrównawczy ujęcia wody w Nagoszynie.

Pod względem geologicznym Gmina Żyraków znajduje się w obrębie wschodniej części Zapadliska Przedkarpackiego, zwanego również basenem wschodnim. Podłoże stanowią głównie osady ilaste z ławicami piasku i przewarstwieniami gipsu i anhydrytu o miąższości do 2500 m w stronie południowo wschodniej. Utwory czwartorzędowe osiągają miąższość 15 - 20 m. Są to głównie żwiry i pospółki przykryte piaskami i pyłami. Ku północy zmniejsza się udział żwirów, a rośnie miąższość piasków, miejscami przewarstwionych utworami pylastymi i glinami. Obszar gminy zasobny jest w kruszywo naturalne. Są to piaski, żwiry i pospółka.

Wydobycie kopalin – jako rozwijający się sektor gospodarki.

W obrębie obszaru gminy powstało wiele kopalń odkrywkowych. Eksploatacja wzrosła szczególnie podczas budowy autostrady A4 wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Decyzje o wydobyciu kopalin :

- 22.11.2017 r. została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia pod nazwą Wydobywanie kopaliny ze złoża kruszywa "Wola Żyrakowska III" dla Firmy Usługowo-Handlowej ADAŚKO Zima Krystyna, Wola Żyrakowska 108, 39-204 Żyraków,
- 04.12.2018 r. przeniesiono decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia pn. „Wydobywanie kopaliny pospolitej (piasek, żwir) ze złoża kruszywa naturalnego w granicach działki gruntowej nr ew. 773/7 (złoże "Dębica – Żyraków 13") oraz w granicy działki gruntowej nr ew. 773/6 w Żyrakowie”, z Firmy Transportowo – Handlowo – Produkcyjnej „KAMIŃSKI” Kamińska Urszula, 39-204 Żyraków 217A na Produkcję Masy Betonowej Edward Grabowski ul. Grota Roweckiego 8, 39-200 Dębica,

- 15.04.2019 r. została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia pod nazwą Wydobywanie kopaliny ze złoża kruszywa naturalnego (piasku) "Wola Żyrakowska II" dla Pana Adama Zima Wola Żyrakowska 108, 39-204 Żyraków,
- 01.06.2020 r. została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia pod nazwą Wydobywanie kopaliny ze złoża kruszywa naturalnego „Dębica-Żyraków 16” dla Firmy Usługowo – Handlowej Tomasz Duma, 39-204 Żyraków 217,
- 17.06.2020 r. została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia pod nazwą "Wydobywanie kopaliny ze złoża kruszywa naturalnego Dębica – Żyraków 13 – pole A"-, dla IMMO Sp. z o.o. 39-204 Żyraków 246,
- 17.08.2020 r. została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia pod nazwą „Wydobywanie kopaliny ze złoża Dębica – Żyraków 18 w granicach działek gruntowych nr ew. 569 obręb Bobrowa, 847/1, 847/2, 848, 857 i 858 obręb Wola Żyrakowska”, dla Zakładu Usługowo – Handlowego Sprzedaż Piasku i Żwiru RYŚKO Ryszard Szacik, 39-209 Zasów 79,
- 09.06.2021 r. została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia pod nazwą „Wydobywanie kopaliny ze złoża kruszywa naturalnego Wola Żyrakowska – Tomasz Szacik I” dla Usługi Transportowo - Sprzętowe, Tomasz Szacik, 39-209 Zasów 79,
- 16.12.2021 r. została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia pod nazwą Eksploatacja złoża kruszywa naturalnego „Straszęcin-Wisłoka” metodą odkrywkową, dla Produkcja Masy Betonowej Edward Grabowski ul. Grota Roweckiego 8, 39-200 Dębica,
- 18.01.2022 r. została wydana zmiana decyzji Wójta Gminy Żyraków o Wydobywanie kopaliny ze złoża kruszywa naturalnego „Dębica-Żyraków 16” dla Firmy Usługowo – Handlowej Tomasz Duma, 39-204 Żyraków 217,
- 01.02.2022 r. została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia pod nazwą „Budowa instalacji do przerobu kopaliny w obrębie obszaru i terenu górniczego Straszęcin-Getryki dla spółki cywilnej Kopalnie Kruszywa JAROSZ Piotr i Adam Jarosz s.c. Parkosz 7b, 39-220 Pilzno,
- 27.06.2022 r. została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia pod nazwą „Wydobywanie kopaliny ze złoża kruszywa naturalnego Wola Żyrakowska V” dla Firmy Usługowo-Handlowej ADAŚKO Zima Krystyna, Wola Żyrakowska 108, 39-204 Żyraków,
- 03.02.2023 r. została wydana decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach przedsięwzięcia pod nazwą „Wydobywanie kopaliny metodą odkrywkową ze złoża kruszywa naturalnego ŻYRAKÓW-SKÓRA w granicach projektowanego obszaru górniczego ŻYRAKÓW-SKÓRA 1 obejmującego część działek gruntowych nr ew. 770/10 i 770/16 w miejscowości Żyraków” dla Firmy Handlowo-Produkcyjno-Usługowej Krzysztof Skóra, 39-204 Żyraków 237.

Na przestrzeni lat mimo zakończenia budowy autostrady można zaobserwować rozwój firm wydobywczych . jest to związane obecnie ściśle z rozwojem budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego oraz budowy pod działalność firm.

Wody – eksploatacja

W Gminie Żyraków występują bogate zasoby wód podziemnych. Użytkowy poziom wodonośny występuje w utworach czwartorzędowych. Podłożem nieprzepuszczalnym dla tego poziomu jest gruby kompleks iłów mioceńskich.

Warstwa wodonośna zbudowana jest ze żwirów i piasków. Na bazie tych wód wybudowano dwa ujęcia wody w Nagoszynie i Żyrakowie. Teren Gminy znajduje się w strefie ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 425 „Dębica - Stalowa Wola – Rzeszów (numer JCWPd : 133 – PLGW20000133 i numer JCWPd : 134 – PLGW20000134). Jest to największy i najbardziej zasobny w wodę zbiornik czwartorzędowy regionu Zapadliska Przedkarpackiego. Jego zasoby szacunkowe wynoszą 140 tys. m³/dobę, zaś średnia głębokość ujęć wody 10-30 m. Wydajność utworów studziennych w obszarze zbiornika wynosi średnio $Q > 70 \text{ m}^3/\text{h}$. Jest to zbiornik o charakterze porowym w utworach czwartorzędowych dolinnych. Charakteryzuje się słabą izolacją od powierzchni terenu, jest zatem podatny na zagrożenia antropogeniczne.

Wody poziomu czwartorzędowego stanowią główne źródło zaopatrzenia w wodę mieszkańców terenu gminy. Ponadto, ze względu na płytkie zaleganie wód podziemnych, poziom ten narażony jest na wpływ zanieczyszczeń przenikających z powierzchni terenu. Ilość ujętej wody w latach 2015-2017 : 1 618,20 tys. m³.

Opis techniczny ujęć wody :

- Żyraków – ujęcie składa się z pięciu studni głębinowych z pięcioma pompami głębinowymi pobór wód podziemnych z utworów czwartorzędowych, 2 zbiorniki po 300 m³, sposób rozprowadzenia: sieć wodociągowa ciśnieniowa,
- Nagoszyn – ujęcie składa się z dwóch studni głębinowych z dwoma pompami głębinowymi pobór wód podziemnych z utworów czwartorzędowych, 2 zbiorniki po 300 m³ w Nagoszynie i 1 zbiornik wieżowy w Zasowie o pojem. 300 m³, sposób rozprowadzenia: sieć wodociągowa ciśnieniowa,
- Wola Wielka – ujęcie składa się z trzech studni głębinowych z trzema pompami głębinowymi pobór wód podziemnych z utworów czwartorzędowych, 1 zbiornik 150 m³, sposób rozprowadzenia: sieć wodociągowa ciśnieniowa.

Poszukiwanie innych surowców do eksploatacji:

Od wielu lat na terenie Gminy Żyraków prowadzone są wiercenia mające na celu rozpoznanie nowych złóż gazu ziemnego. Szczególnie interesujące są złoża gazu zalegające stosunkowo płytko w utworach miocenu, których to eksploatacja jest stosunkowo łatwa i tania.

Złoża gazu odkryto w wyniku intensywnych badań prowadzonych po wojnie na terenie pogórza karpackiego. W 1968 roku w pobliskim Korzeniowie odkryto złoża gazu - w utworach miocenu i jury, a także złożo ropy naftowej.

Obecnie w kopalni wydobywa się jedynie gaz ziemny z 4 otworów z pokładu miocenu na głębokości ok. 1300 -1500 m. Poszukiwania geologiczne na terenie Nagoszyna miały miejsce w 1996 r., odkryto złożo gazu ziemnego, obecnie jeszcze nie eksploatowane.

Na terenie gminy eksploatowane są również gliny w Korzeniowie, Żyrakowie i Górze Motycznej oraz ility trzeciorzędowe w Wiewiórcie i Mokrem.

Lasy i grunty leśne zajmują jedynie 9,5% obszaru gminy.

Warunki klimatyczne i zasoby energetyczne wiatru.

Część gminy Żyraków położona jest na płaskowyżu tarnowskim, w granicach strefy klimatycznej sandomiersko-krakowskiej. Ilość dni z temperaturą dobową niższą od 0°C wynosi 90, a pokrywa śnieżna zalega średnio 80-85 dni w roku. Średnia temperatura stycznia wynosi $-3\text{ }^{\circ}\text{C}$ z kolei średnia temperatura lipca kształtuje się na poziomie $18\text{ }^{\circ}\text{C}$. Okres wegetacyjny w tej dzielnicy klimatycznej trwa od 210 do 220 dni. W ciągu całego roku opady sięgają 680- 720 mm, a w lipcu kształtują się na poziomie 100 mm.

Zjawiska cyrkulacyjne charakteryzują się tu wyraźną sezonowością. Od października do stycznia i w marcu występuje przewaga cyrkulacji zachodniej. Styczeń charakteryzuje spływ mas powietrza z kierunku południowo-wschodniego, a w kolejnym miesiącu występuje przewaga wiatrów z południa. Na przełomie kwietnia i maja występuje zmiana kierunku adwekcji z zachodniej na północną, a w miesiącach letnich istotne znaczenie mają adwekcje ze wschodu. Wrzesień jest miesiącem o przejściowym w charakterze typów cyrkulacji z przewagą kierunków spływów z kierunku północnozachodniego i południowego.

Dominują wiatry z kierunku zachodniego – 19,4%, południowo-zachodniego – 18% oraz południowego – 15,4%. Wiatry silne (7 m/s) występują w 3,5% ogółu obserwacji i notowane są najczęściej dla kierunków zachodnich, północno-zachodnich oraz południowych.

Gęstość mocy wiatru na wysokości 50 m n.p.g. wynosi 200-300 W/m², co pozwala zaliczyć obszar do klasy 3 - tereny o umiarkowanych warunkach wiatrowych. W przypadku rozpatrywania gęstości mocy na wysokości 70 m n.p.g. potencjał teoretyczny wiatru w rejonie analizowanego obszaru jest bardziej korzystny i osiąga klasę 4 – tereny o dobrych warunkach wiatrowych.

Lokalizowanie elektrowni wiatrowych w 4 klasie terenu wymaga zastosowania wież o większych wysokościach w celu osiągnięcia odpowiedniej wydajności. Warunki klimatyczne pod względem wprowadzania zabudowy mieszkaniowej na analizowanym obszarze są klasyfikowane jako bardzo korzystne.

Gleby

Gleby analizowanego terenu należą do gleb biellicowych i bielic. Większą część powierzchni gruntów ornych stanowią gleby wykształcone z pyłu zwykłego lub ilastego, rzadziej z gliny lekkiej i piasku gliniastego mocnego. W obrębie gleb ornych na analizowanym terenie, biorąc pod uwagę klasyfikację przydatności rolniczej znajdują się gleby występujące w kompleksach żytnich: dobrym, słabym i bardzo słabym. Spośród nich kompleks gleb żytnich dobrych przy zastosowaniu intensywnej gospodarki, może zostać wykorzystany do większości upraw. Według klasyfikacji bonitacyjnej na użytkach rolnych dominują gleby klasy III, stanowią przeszło połowę wszystkich gleb (62%). Gleby słabe klasy IV – VI łącznie zajmują około 36% powierzchni użytków rolnych, a gleby bardzo dobre klasy II – 2%. Na analizowanym terenie brak gleb najwyższej – I klasy bonitacyjnej.

Komunikacja, drogi, infrastruktura drogowa.

Gmina jest dobrze skomunikowana. Przez teren gminy przebiega autostrada A4 (przebiega przez grunty miejscowości Wola Wielka, Wiewiórka,

Góra Motyczna, Straszęcin, Żyraków). Znajduje się tu węzeł komunikacyjny Dębica – Żyraków, powiązany z drogą powiatową 1180 – Dębica – Zdziarzec oraz drogą powiatową 1184 Chotowa – Przeclaw. Autostrada dzieli gminę na dwie części, komunikację pomiędzy nimi zapewniają przejazdy pod autostradą i wiadukty ponad nią, w ciągach dróg powiatowych: (Straszęcin – Wiewiórka, przejazd w miejscowości Wola Wielka), (Dębica – Zdziarzec, wiadukt w Straszęcinie) oraz dróg gminnych: Wola Wielka – Góra Motyczna (wiadukt w Woli Wielkiej), Żyraków – Zawierzbie (przejazd w Żyrakowie), przejście dla pieszych w ciągu drogi Żyraków – Żyraków Cegielnia.

Gmina jest skomunikowana za pomocą dróg gminnych i powiatowych. Długość dróg gminnych publicznych wynosi 46,7 km, z tego 44,3 km ma nawierzchnię asfaltową. Ponadto, na terenie gminy jest 77,2 km dróg wewnętrznych i dojazdowych, z tego 42,3 km dróg asfaltowych. Długość dróg powiatowych na terenie gminy wynosi 55,24 km. Obecnie teren gminy łączy z miastem Dębicą 2 mosty drogowe w Straszęcinie i Zawierzbiu oraz most w Brzeźnicy, łączący gminę Żyraków z gminą Dębica oraz z drogą krajową prowadzącą w kierunku Mielca. Gmina zaczyna posiadać na swym terenie wydzielone ścieżki rowerowe.

Tab.1 Ciągi komunikacyjne w obrębie gminy wraz z infrastrukturą.

lp.	Wyszczególnienie	dł. w km	stan techniczny rodzaj nawierzchni (jaki jest w danym roku)	odcinki remontowane lub w budowie	infrastruktura towarzysząca (oświetlenie, chodniki dla pieszych, przystanki)
1.	drogi krajowe	9,86	autostrada a-4	0	0
2.	drogi powiatowe	55,244	nawierzchnia bitumiczna	16,381 km	chodniki w ciągu dróg powiatowych 28,6 km, mostów na rzece Wisłoka 3 szt., chodnik w ciągu dróg gminnych – 7,815 km, ścieżki rowerowe 5,14 km
3.	drogi gminne publiczne	46,707	nawierzchnia bitumiczna - 44,291km. nawierzchnia żwirowo-kamienna - 2,410 km	16,488 km	wiaty przystankowe - 28 szt.
4.	drogi gminne niepubliczne/ wewnętrzne	77,192	nawierzchnia bitumiczna - 42,256 km nawierzchnia kamienno-żwirowa - 34,94	19,651 km	oświetlenie uliczne - 1216 szt.

II. Ludność i procesy demograficzne.

Gmina jest podzielona na 13 sołectw. Każde sołectwo w zależności od położenia posiada swój odrębny charakter. Dalszy zakres przedstawionych informacji będzie oparty na tym podziale.

1. Krótki opis poszczególnych sołectw – najważniejsze informacje .

Sołectwo Bobrowa

Wioska oddalona około 4 km od Żyrakowa. Położona na terenie równinnym, we wschodniej części Gminy. Powierzchnia 1.220 ha, 330 gospodarstw w luźnej zabudowie, liczy 1512 mieszkańców. We wsi istnieje Zespół Szkół w skład którego wchodzi Przedszkole Publiczne i sala gimnastyczna, Kaplica wyznania Rzymskokatolickiego, biblioteka, stadion sportowy, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej oraz budynek wielofunkcyjny (remiza strażacka). Znajduje się również kilka zakładów usługowych oraz sklepów spożywczo - przemysłowych.

Sołectwo Bobrowa Wola

Miejscowość o skoncentrowanej zabudowie, usytuowana we wschodniej części gminy. Powierzchnia 349 ha, 398 mieszkańców. Stowarzyszenie Radość prowadzi tu Warsztaty Terapii Zajęciowej. Działalność prowadzona jest w wyremontowanym budynku po byłej szkole. We wsi jest remiza OSP w której funkcjonuje także świetlica wiejska. Dzieci uczęszczają do szkoły w Bobrowej.

Sołectwo Góra Motyczna

Wieś położona na najwyższym wzniesieniu Płaskowyżu Tarnowskiego (236 m n.p.m.). Powierzchnia 931 ha, 1107 mieszkańców, zwarta zabudowa z tendencją rozbudowy luźnej. We wsi istnieje Kościół wybudowany w 1978 r., Szkoła Podstawowa, biblioteka, stadion sportowy oraz remiza strażacka. Znajduje się również kilka firm produkcyjnych, dwa obiekty hotelowo-gastronomiczne i sklepy spożywczo - przemysłowe.

Sołectwo Korzeniów

Położenie przy trasie Dębica – Przecław. Powierzchnia 751 ha , 803 mieszkańców, zabudowa luźna. W Korzeniowie znajduje się: zespół dworsko-parkowy, Szkoła Podstawowa, Kościół pod wezwaniem św. Anny i Remiza Strażacka w której działa świetlica wiejska, sklep spożywczo-przemysłowy.

Sołectwo Mokre

Wieś położona wzdłuż drogi powiatowej relacji Wola Żyrakowska – Zasów, powierzchnia 604 ha, 624 mieszkańców. W miejscowości znajduje się Szkoła Podstawowa, niewielka Remiza Strażacka oraz sklep spożywczo-przemysłowy. Mieszkańcy zajmują się głównie szkółkarstwem.

Solectwo Nagoszyn

Nagoszyn – powierzchnia 2193 ha, położona we wschodniej części gminy, liczy 1615 mieszkańców. Znajduje się tu: zabytkowy Kościół pod wezwaniem św. Antoniego Padewskiego, Punkt Lekarski, Remiza OSP, biblioteka, Dom Ludowy w którym działa świetlica wiejska, Zespół Szkół w którym znajduje się Przedszkole Publiczne i sala gimnastyczna, sklepy spożywczo-przemysłowe oraz Ośrodek Sportów Konnych i Leśna Stajnia (nauka jazdy konnej).

Solectwo Straszecin

Wieś usytuowana w odległości 3 km od Dębicy, w zachodniej części gminy, w pobliżu węzła zjazdu na autostradę. Powierzchnia około 832 ha i liczy 2238 mieszkańców. Posiada typowo miejski charakter zabudowy z osiedlem bloków mieszkalnych, jako pozostałość po Kombinacie Rolno - Przemysłowym "IGLOOPOL". Znajduje się tu: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Zespół Szkół, w którym znajduje się Przedszkole Publiczne i hala sportowa, Remiza OSP w której działa świetlica wiejska, Szkolne Schronisko Młodzieżowe, zespół dworsko – parkowy, Oddziały Psychiatryczne oraz Oddział Terapii Uzależnień ZOZ Dębica. Istnieje również Kościół Parafialny pw. Wszystkich Świętych, zabytkowa kaplica cmentarna z unikalnymi freskami, stadion sportowy wraz z nowo wybudowaną szatnią. Wieś posiada punkt BS Żyraków oraz sklepy spożywczo – przemysłowe wielkopowierzchniowe, na terenie działa wiele firm i zakładów, liczba ich może się zwiększyć diametralnie, gdyż w solectwie powstała Strefa Aktywności Gospodarczej.

Solectwo Wiewiórka

Wieś położona na wysokości 205 m w odległości 10 km na północny wschód od Dębicy. Ciągnie się wzdłuż drogi powiatowej w kierunku Radomyśla. Powierzchnia 1.270 ha, liczy 889 mieszkańców. Znajduje się tu: Szkoła Podstawowa, Remiza OSP, w której znajduje się świetlica wiejska, stadion sportowy wraz z nowo wybudowaną szatnią, Kościół pw. św. Maksymiliana Marii Kolbego. Powstało także kilka firm usługowo-handlowych oraz sklepy spożywczo-przemysłowe.

Solectwo Wola Wielka

Miejscowość przylegająca bezpośrednio do Straszęcina. Powierzchnia 597 ha i liczy 696 mieszkańców. W centrum wsi znajduje się Szkoła Podstawowa wraz z nowo wybudowaną salą gimnastyczną, Remiza OSP z działającą świetlicą wiejską oraz sklep spożywczo-przemysłowy.

Wola Żyrakowska

Miejscowość bezpośrednio przylegająca do Żyrakowa. Powierzchnia 457 ha, 750 mieszkańców. We wsi działa piekarnia oraz sklepy spożywczo – przemysłowe. W trakcie prac opracowywania jest plan zagospodarowania przestrzennego na tzw. Dąbrowach, gdzie powstanie obszar przeznaczony do rekreacji, wypoczynku oraz inwestycji dla małych i średnich przedsiębiorców.

W Woli Żyrakowskiej ma swoją siedzibę Centrum Kultury i Promocji z działającą świetlicą wiejską. Placówka prowadzi zajęcia dla dzieci i młodzieży, na które uczęszczają nie tylko osoby z terenu gminy.

Sołectwo Zasów

Usytuowane na lekkim wzniesieniu, na skrzyżowaniu dróg łączących Pilzno, Dębicę i drogę na Mielec przez Radomyśl Wielki. Powierzchnia 994 ha, 931 mieszkańców. Istniejąca obecnie Szkoła Podstawowa znajduje się w pobliżu ruin dworu i zabytkowego parku podworskiego. Znajduje się tu również: dziewiętnastowieczny kościół parafialny oraz pochodzący z okresu I wojny światowej cmentarz wojenny. We wsi znajduje się Remiza OSP z działającą tam świetlicą wiejską oraz biblioteką. Działają sklepy spożywczo-przemysłowe. Zasów to zagłębie szkółkarstwa.

Sołectwo Zawierzbie

Położone najbliżej Dębicy, po drugiej stronie mostu na Wisłoce. Powierzchnia 184 ha, 1064 mieszkańców. Znajduje się tu centrum kulturalno-oświatowe oraz żłobek. W budynku tym, funkcjonuje również sala dla spotkań okazjonalnych i stowarzyszeń. Przygotowywany plan zagospodarowania przestrzennego pozwalał będzie na rozwój mieszkalnictwa jednorodzinnego oraz usług.

Sołectwo Żyraków

Położona wzdłuż drogi w kierunku Przeclawia. Jest dziś stolicą gminy. Tu mieści się siedziba Urzędu Gminy. Wieś zajmuje powierzchnię 658 ha i liczy 1724 mieszkańców. Znajduje się tu : dworek z małym podworskim parkiem, obecnie wyremontowany i udostępniony na cele społeczne, poczta oraz Remiza Strażacka, Urząd Gminy, Bank Spółdzielczy, Komisariat Policji, Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Zespół Szkół z funkcjonującym przedszkolem oraz halą sportową. W obrębie szkoły znajduje się boisko „Orlik”. Funkcjonują sklepy spożywczo-przemysłowe oraz prosperują firmy. We wsi jest Kościół parafialny pw. Trójcy Przenajświętszej.

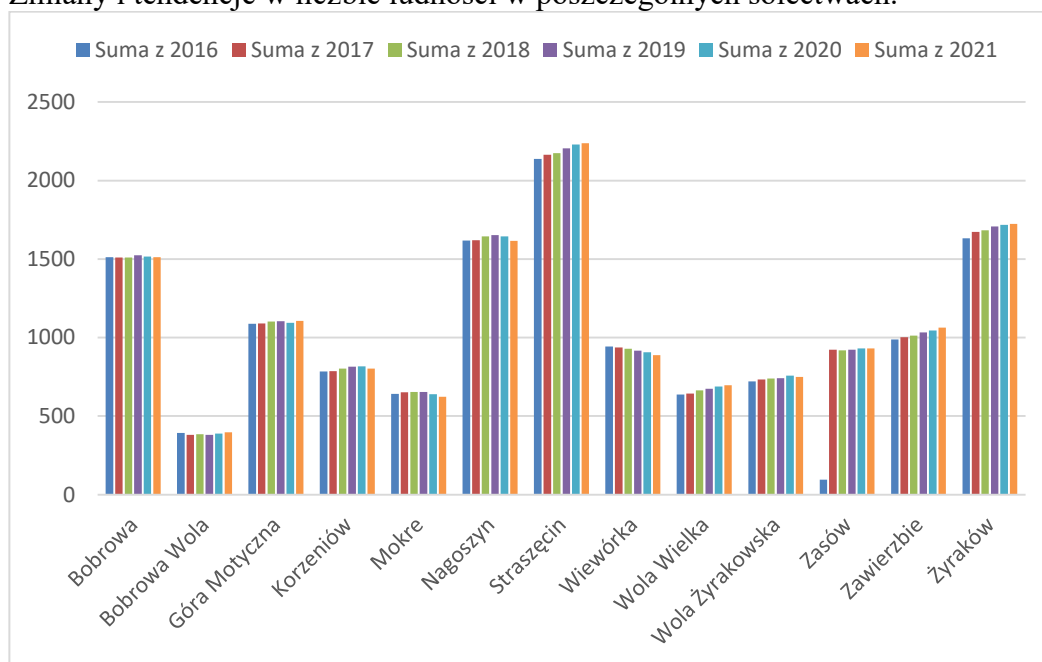
2. Demografia gminy

Tab. 2 Liczba mieszkańców 2016-2021 w poszczególnych sołectwach Gminy Żyraków.

Miejscowość	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Bobrowa	1513	1509	1509	1524	1517	1512
Bobrowa Wola	392	381	384	381	388	398
Góra Motyczna	1089	1091	1103	1104	1094	1107
Korzeniów	784	787	803	814	816	803
Mokre	641	651	653	653	640	624
Nagoszyn	1618	1621	1644	1652	1644	1615

Straszęcin	2137	2165	2174	2206	2230	2238
Wiewiórka	944	937	928	916	906	889
Wola Wielka	637	643	663	675	688	696
Wola Żyrakowska	722	733	739	742	757	750
Zasów	915	922	919	922	932	931
Zawierzbie	988	1003	1012	1033	1045	1064
Żyraków	1633	1672	1684	1707	1718	1724

Wykres 1.
Zmiany i tendencje w liczbie ludności w poszczególnych sołectwach.

Tab.3 Ogólna liczba ludności w Gminie Żyraków w latach 2016-2021

Lata	Liczba mieszkańców
2016	14 013
2017	14 115
2018	14 215
2019	14 329
2020	14 375
2021	14 351

Wykres 2.
Zmiany i tendencje w liczbie ludności ogółem w gminie.

Tab 4. Statystyka ludności według wieku i płci – rok 2022.

Kobiety:		Mężczyźni:	
Przedział wiekowy	Liczba	Przedział wiekowy	Liczba
0-2	170	0-2	173
3	98	3	92
4-51	160	4-51	222
6	99	6	75
7	78	7	91
8-12	420	8-12	419
13-15	241	13-15	277
16-17	176	16-17	158
18	81	18	91
19-20	145	19-20	174
21-40	2052	21-40	2255
41-59	1923	41-59	1959
60-64	424	60-64	408
65-70	299	65-70	297
71-81	482	71-81	356
>81	308	>81	152
suma	7156	suma	7199

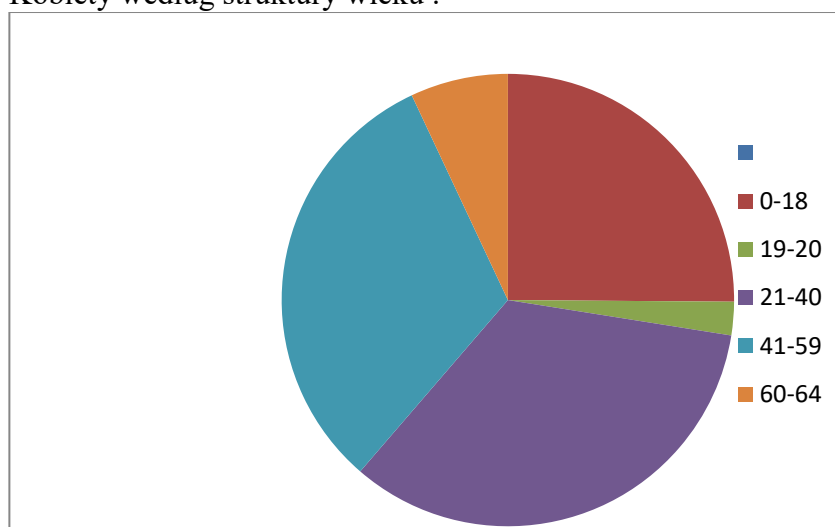
Zobrazowanie wykresowe ludności gminy Żyraków , przy przyjęciu uproszczonej struktury wieku .Przyjęto grupy wiekowe w celu lepszego zobrazowania i ustalenia kierunków działań na potrzeby mieszkańców .

Tab.5. Kobiety według struktury wieku.

Przedział wiekowy	Liczba
0-18	1524
19-20	145
21-40	2052
41-59	1923
60-64	424
>65	1089

Wykres 3.

Kobiety według struktury wieku .

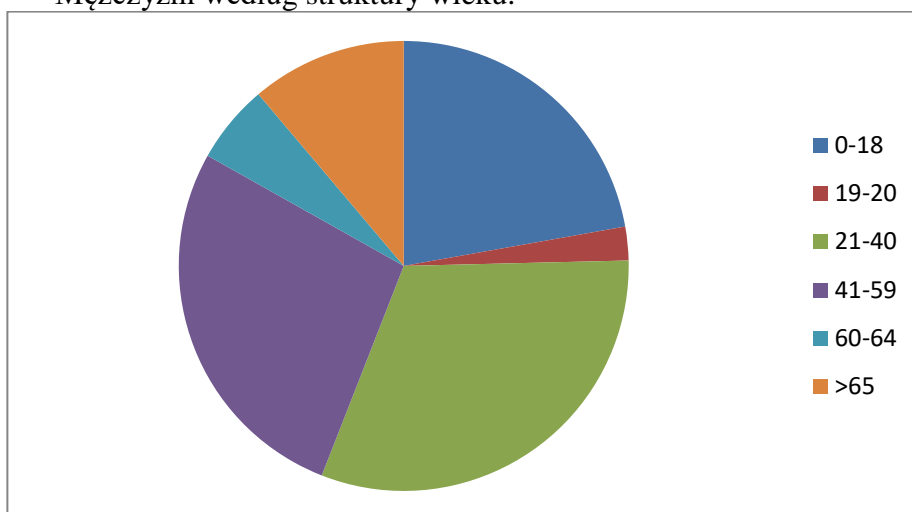

Tab.6. Mężczyźni według struktury wieku

Przedział wiekowy	Liczba
0-18	1598
19-20	174
21-40	2255
41-59	1959
60-64	408
>65	805

Wykres 4.

Mężczyźni według struktury wieku.

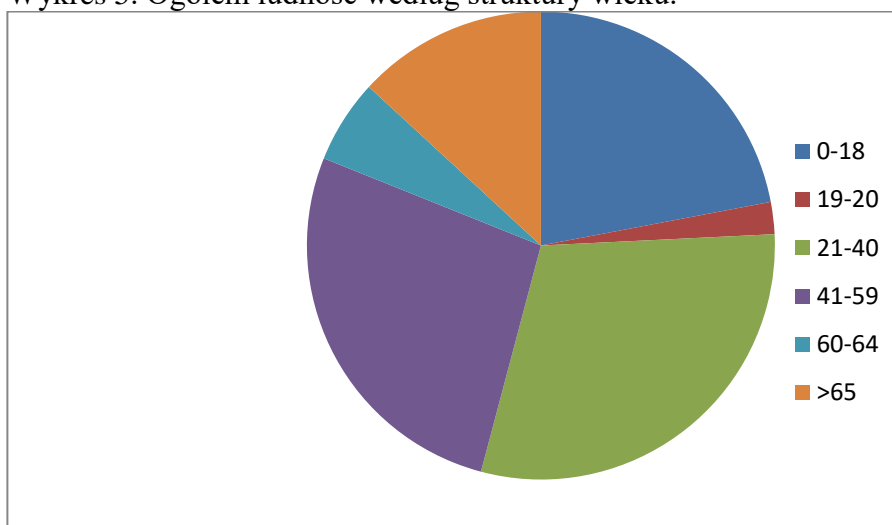

Podsumowując ogólna liczba mieszkańców według powyższych założeń.

Tab.7. Ogółem ludność według struktury wieku

Przedział wiekowy	Liczba
0-18	3171
19-20	319
21-40	4307
41-59	3882
60-64	832
>65	1894

Wykres 5. Ogółem ludność według struktury wieku.

Cechy migracyjne ludności oraz przyrost naturalny w latach 2016-2021

Rok	zameldowania	wymeldowania	Zgony	Urodzenia
2016	134	138	120	145
2017	167	125	102	162
2018	177	132	119	170
2019	171	139	109	172
2020	179	103	169	147
2021	222	195	181	134

Stan na 2022 rok – maj , migracja cudzoziemców na teren gminy.

Kraj pochodzenia	obywatelstwo	Pobyty stały	Pobyty czasowy
Bułgaria	bułgarskie	3	6
Niemcy	niemieckie	2	0
Wielka Brytania	brytyjskie	1	1
Turcja	tureckie	0	1
Ukraina	ukraińskie	0	75
Włochy	włoskie	0	1

*Opracowane na podstawie danych dostarczonych przez pracowników UG, danych statystycznych, raportów i publikacji na stronie BIP.

III. Gospodarka i rynek pracy.

Ze względu na strategiczne położenie i lokalizację gmina posiada potencjał w kierunku rozwoju gospodarczym oraz co za tym idzie możliwość zwiększenia miejsc pracy. Na terenie gminy znajduje się węzeł autostradowy Dębica Zachód sieć dróg powiatowych. W ubiegłych latach gmina borykała się z bezrobociem, małą ilością miejsc pracy.

Utworzona w Straszęcinie Strefa Aktywności Gospodarczej umożliwia lokalizację przedsiębiorstw i zakładów co w przyszłości generować będzie miejsca pracy, a tym samym zwiększy potencjał gminy oraz poprawę sytuacji finansowej gospodarstw domowych. Obecnie intensywnie rozwija się w gminie budownictwo jednorodzinne, która sprzyja zwiększeniu dostępności do wykwalifikowanych pracowników. Bliska lokalizacja aglomeracji miejskiej powoduje, że tereny usytuowane w okolicznych Miejscowościach są atrakcyjne dla mieszkańców oraz nowopowstających firm.

Tab. 8 Dane statystyczne na podstawie GUS. Zmieniający się % bezrobotnych zarejestrowanych w stosunku do liczby ludności, liczba pracujących osób na 1000 mieszkańców, ludność do roku 2020 .

Rok/ dane	2016	2017	2018	2019
% bezrobotnych do liczby ludności w wieku produkcyjnym	5,6	4,2	3,2	2,6
Pracujący na 1000 osób (osoba)	105	111	110	17
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w %	55,8	56,6	57,	58
Podmioty (po wpisie REGON) na 10 tyś ludności w wieku produkcyjnym	978,2	1008,3	1033,6	1066,7

Stan działalności gospodarczych według danych na lata 2020-2021

Tab. 9 Działalność gospodarcza w podziale na sektory, na koniec roku 2020 .

Sektor działalności gospodarczej	Ilość działalności
A. ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	9
B. GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	6
C. PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	112
E. DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE CIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	2
F. BUDOWNICTWO	115
G. HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	148
H. TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	82
I. DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	8
J. INFORMACJA I KOMUNIKACJA	26
K. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	8
L. DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	4
M. DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	59
N. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	23
P. EDUKACJA	13
Q. OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	17
R. DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	2
S. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	25
Suma:	659

Tab. 10 Działalność gospodarcza w podziale na sektory, na koniec roku 2021 .

Sektor działalności gospodarczej	Ilość działalności
A. ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	5
B. GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	6
C. PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	114

E. DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE CIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	2
F. BUDOWNICTWO	136
G. HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	146
H. TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	86
I. DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	8
J. INFORMACJA I KOMUNIKACJA	31
K. DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	9
L. DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	5
M. DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	66
N. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTRACYJNYCH I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	23
P. EDUKACJA	14
Q. OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	17
R. DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	1
S. POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	24
Suma:	693

Gmina Żyraków w 2018 i 2019 zrealizowała zadanie pn. Utworzenie strefy aktywności gospodarczej w Straszęcinie. Celem projektu było zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej terenów gminy poprzez zapewnienie dostępu do odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych.

Dzięki realizacji projektu nastąpiła poprawa warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej – umożliwiona zostanie lokalizacja i rozwój przedsiębiorstw w oparciu o infrastrukturę terenów inwestycyjnych w Straszęcinie. Projekt dotyczył kompleksowego uzbrojenia terenów inwestycyjnych w Straszęcinie, przeznaczonych na działalność produkcyjną i usługową, objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Realizacja projektu obejmowała wykonanie:

- a) sieci dróg lokalnych z chodnikami,
- b) wykonanie melioracji,
- c) kanalizacji sanitarnej,
- d) wodociągu,
- e) uporządkowanie terenów przeznaczonych na inwestycje.

Infrastruktura wytworzona w wyniku realizacji robót budowlanych dotyczyła uzbrojenia 15 ha terenów pod inwestycje gospodarcze położonych w Straszęcinie.

Projekt dofinansowany został ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 (RPO WP), Oś priorytetowa I. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka, działanie 1.3 Promowanie przedsiębiorczości. Wydatki poniesione na te zadanie wyniosły 4 460 884,56 zł, wysokość dofinansowania wyniosła 2 445 011,22 zł.

W 2021 roku Gmina wykonała kolejny etap uzbrojenia terenów inwestycyjnych: zaprojektowany i wykonany został kolejny odcinek drogi publicznej. Zadanie pn. „Budowa drogi gminnej publicznej w obrębie Strefy Aktywności Gospodarczej w Straszęcinie” dofinansowane było z Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w wysokości 784 855,00 zł. Wartość zadania wyniosła 1604922,01 zł.

—W związku z dofinansowaniem jakie otrzymała Gmina Żyraków na części terenów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego mogą zlokalizowane być podmioty spełniające kryteria dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw zgodnie z definicją zawartą w załączniku nr I do Rozporządzenia Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu.

Oficjalne otwarcie Strefy Aktywności Gospodarczej w Straszęcinie nastąpiło 21 czerwca 2022r.

Sektor rolniczy- stan na rok 2021:

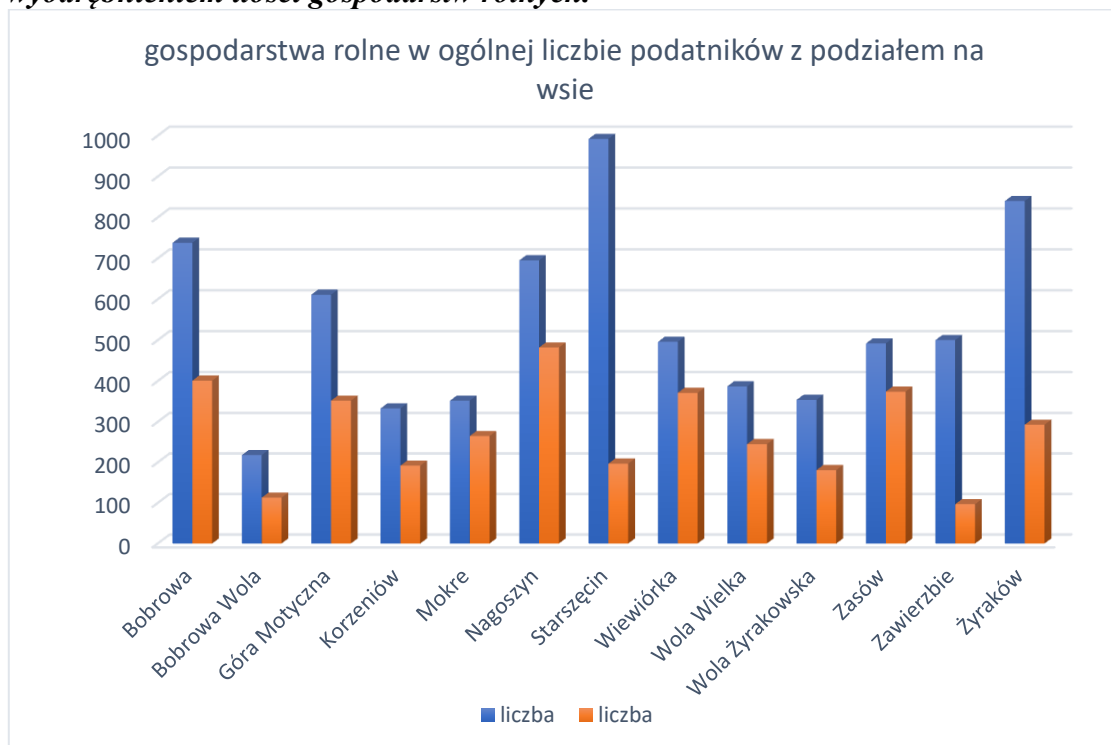
Jak wynika z ewidencji podatkowych (dot. podatku od nieruchomości, rolnego i leśnego) w 2021r. na terenie gminy Żyraków podatnikami było 7 134 podmiotów, tj. 126 osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej oraz 7 008 osób fizycznych. W stosunku do 2020 roku odnotowano wzrost ogólnej liczby podatników o 184 podmioty.

Tab.11 Wykaz liczby gospodarstw rolnych i podatników

miejscowość	liczba	
	podatników ogółem	gospodarstw rolnych
Bobrowa	738	401
Bobrowa Wola	218	113
Góra Motyczna	611	352
Korzeniów	333	192
Mokre	352	265
Nagoszyn	695	482
Straszęcin	992	197
Wiewiórka	496	371
Wola Wielka	387	245
Wola Żyrakowska	354	181
Zasów	492	374

Zawierzbie	500	97
Żyraków	840	293
RAZEM	7 008	3 563

Wykres 6. . Liczba podatników – osób fizycznych z podziałem na poszczególne wsie, z wyodrębnieniem ilości gospodarstw rolnych.

Podatnikami podatku rolnego osób prawnych są 32 podmioty, wśród których 24 posiada grunt stanowiący gospodarstwo rolne.

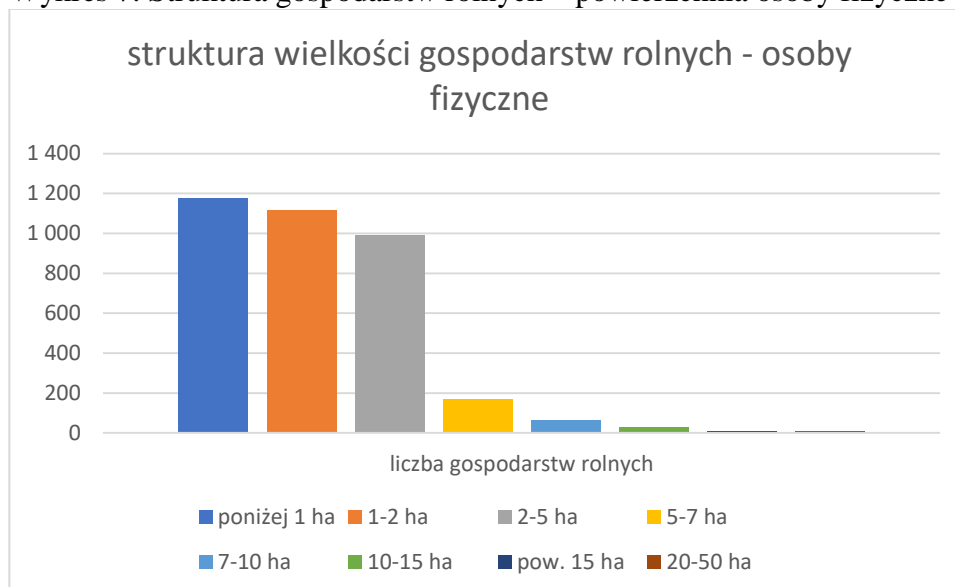
Struktura wielkości gospodarstw przedstawia się następująco:

Tab.12 Struktura wielkości gospodarstw rolnych ze względu na powierzchnię.

➤ osoby fizyczne

Lp.	powierzchnia	liczba gospodarstw rolnych
1.	poniżej 1 ha	1 176
2.	1-2 ha	1 117
3.	2-5 ha	990
4.	5-7 ha	170
5.	7-10 ha	63
6.	10-15 ha	29
7.	pow. 15 ha	9
8.	20-50 ha	9
RAZEM		3 563

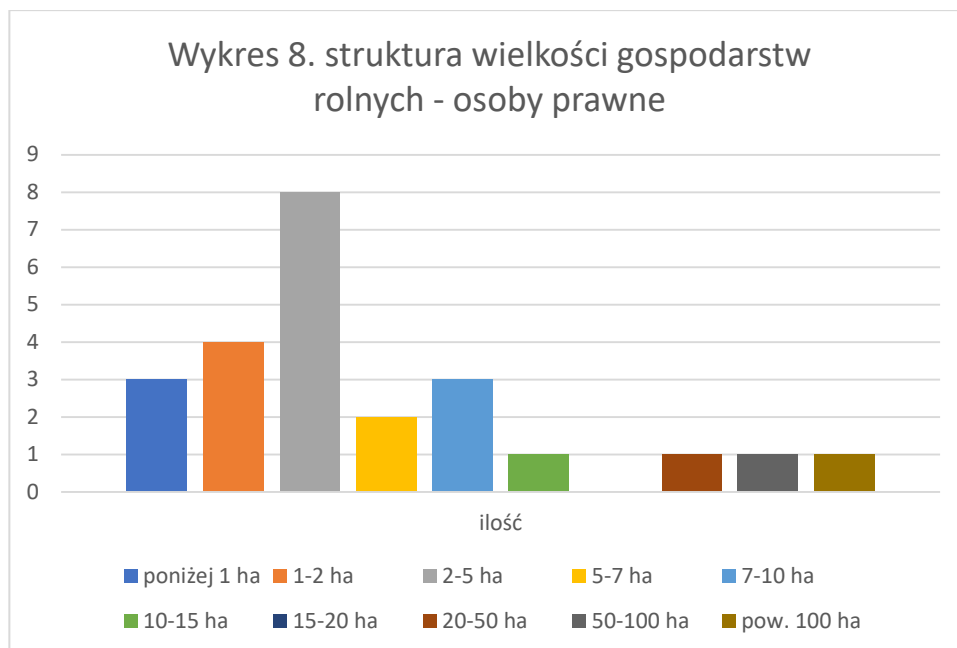
Wykres 7. Struktura gospodarstw rolnych – powierzchnia osoby fizyczne

Tab. 13 . Struktura wielkości gospodarstw osoby prawne

➤ osoby prawne

Lp.	powierzchnia	liczba gospodarstw rolnych
1.	poniżej 1 ha	3
2.	1-2 ha	4
3.	2-5 ha	8
4.	5-7 ha	2
5.	7-10 ha	3
6.	10-15 ha	1
7.	15-20 ha	0
8.	20-50 ha	1
9.	50-100 ha	1
10.	pow. 100 ha	1
RAZEM		24

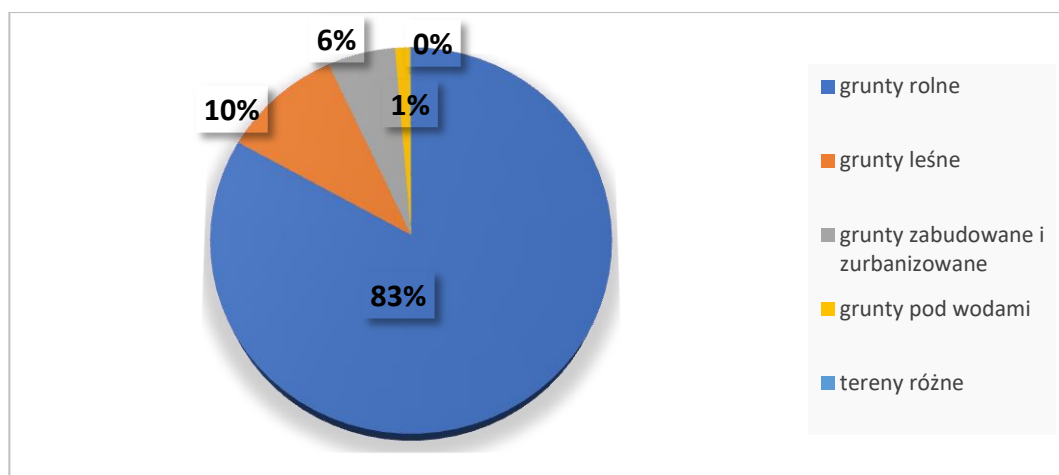

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego na terenie gminy wynosi 1,76 ha.

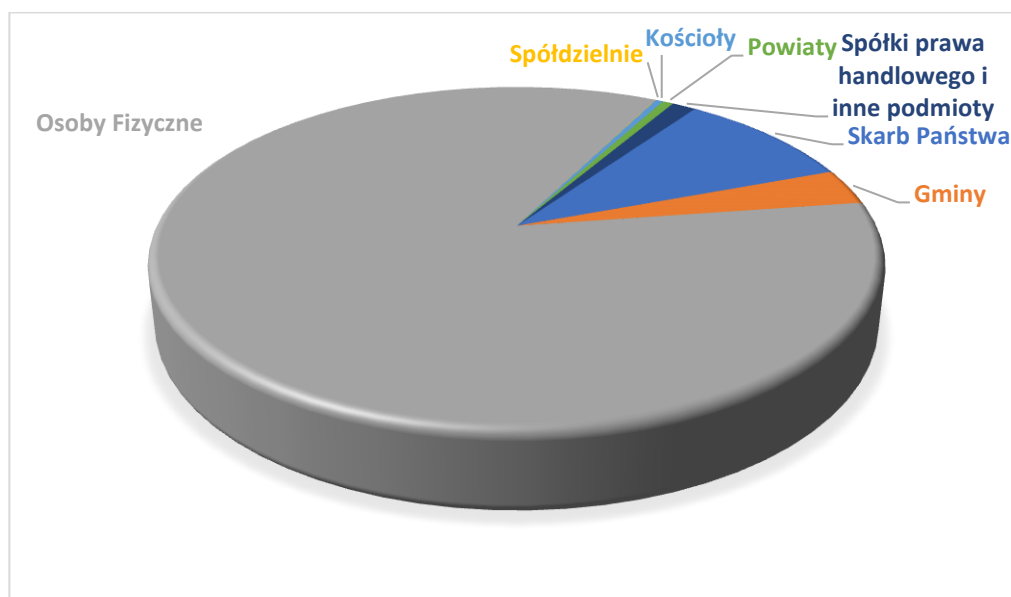
Tabela 14 . STRUKTURA UŻYTKÓW GRUNTOWYCH

rodzaj gruntu	powierzchnia [ha]	udział w powierzchni ogólnej
grunty rolne	9 167	83,00%
grunty leśne	1 102	10,00%
grunty zabudowane i zurbanizowane	623	5,60%
grunty pod wodami	138	1,30%
tereny różne	8	0,01%
RAZEM	11 038	100,0%

Wykres 9. Struktura użytków gruntowych,

Wykres 10. STRUKTURA WŁASNOŚCI GRUNTÓW

IV. Środowisko naturalne i infrastruktura

Warunki przyrodnicze – ogólny opis

Pod względem geobotanicznym przedmiotowy obszar leży w Prowincji Środkowoeuropejskiej, Krainie Kotliny Sandomierskiej, w Okręgu Niepołomicko – Tarnowskim, Podokręgu Tarnowskim. Potencjalna roślinność naturalna dla tego terenu to grąd subkontynentalny (Tilio-Carpinetum) oraz niżowy łęg jesionowo-olszowy (FraxinoAlnetum). W rzeczywistości, przeważają tu agrocenozy pól ornych i użytków zielonych.

Prowadzone są tu uprawy różnych gatunków zbóż, ziemniaków oraz materiału szkółkarskiego. Występują także niewielkie powierzchnie pokryte łąkami - jednym z najczęściej spotykanych siedlisk jest świeża łąka rajgrasowa, której skład florystyczny jest kształtowany przez człowieka wskutek podsiewania mieszankami różnych traw. Niewielkie kompleksy leśne stanowią na tym terenie odizolowane enklawy wśród pól uprawnych.

Są one niezmiernie istotnym elementem struktury przyrodniczej tego obszaru - swoiste wyspy ekologiczne w krajobrazie rolniczym. Przyczyniają się one do zwiększania różnorodności biologicznej, ułatwiają migrację gatunków, zmniejszają izolację oraz stanowią środowiska życia wielu gatunków roślin i zwierząt.

Do wartościowszych terenów wykorzystywanych przez faunę należy wschodnia część analizowanego obszaru, w której znajdują się dwa większe (kilkunastohektarowe) kompleksy leśne. Podczas inwentaryzacji na terenie obszaru stwierdzono występowanie 3 gatunków chronionych roślin są nimi: kukułka szerokolistna (*Dactylorhiza majalis*), kalina koralowa (*Viburnum opulus*) - gatunek częściowo chroniony, oraz kruszyna pospolita (*Frangula alnus*) – również

gatunek częściowo chroniony. Znajdują się również liczne zadrzewienia śródpolne – mają one głównie układ pasów wzdłuż dróg, rowów melioracyjnych oraz miedz.

Obecny stan szaty roślinnej na analizowanym obszarze jest ukształtowany przez wpływy antropogeniczne – rolnicze użytkowanie gruntów oraz wprowadzanie nowej zabudowy. Niemal cały obszar odznacza się krajobrazem kulturowym, charakterystycznym dla terenów intensywnej gospodarki człowieka. Krajobraz jest korzystniejszy we wschodniej części analizowanego terenu ze względu na znajdujące się w tym fragmencie niewielkie kompleksy leśne. Zachodnia część nieco uboższa od części wschodniej to przede wszystkim użytki rolne. Przez tą część obszaru prowadzi linia energetyczna wysokiego napięcia, która wpływa dodatkowo niekorzystnie na walory krajobrazowe tego miejsca.

Szczegółowy opis warunków geologicznych i biologicznych , formy ochrony przyrody.

- warunki geologiczne

Gmina Żyraków dzieli się na 2 części o zróżnicowanej rzeźbie terenu: północno-zachodnia położona w obrębie Wysoczyzny Tarnowskiej o charakterze rozległej, lekko falistej równiny oraz południowo-wschodnia położona w Dolinie Dolnej Wisłoki. Dolina Wisłoki obejmuje 1/3 powierzchnię gminy Żyraków. Krainy te są częścią Kotliny Sandomierskiej. W obrębie gminy Żyraków Wysoczyzna Tarnowska ma formę zwartego płatu o łagodnej, pagórkowatej rzeźbie. W tej części gminy znajdują się miejscowości: Wola Wielka, Góra Motyczna, Wiewiórka, Zasów i Mokre. W rejonie Woli Wielkiej, Góry Motycznej i Żyrakowa płat ten opada wyraźnym progiem 20 - 40 m w kierunku Doliny Wisłoki. W niej położone są miejscowości: Straszecin, Żyraków i Zawierzbie. Najniższy punkt w gminie znajduje się na północy w rejonie Korzeniowa około 173,4 m n.p.m., a najwyższy 246,2 m n.p.m. wzniesienie w Zasowie, gdzie zlokalizowano zbiornik wyrównawczy ujęcia wody w Nagoszynie. W rejonie Żyrakowa i przyległych sołectw teren wypełniony jest osadami czwartorzędowymi złożonymi ze żwirów, piasków o różnej granulacji i otoczków. Na bazie tych utworów powstawały żwirownie, z których część funkcjonuje do dzisiaj.

Pod względem geologicznym gmina Żyraków znajduje się w obrębie wschodniej części Zapadliska Przedkarpackiego, zwanego również basenem wschodnim. Jest ono rowem przedgórskim wyścielonym grubą warstwą utworów miocenu (torton, sarmat). Są to głównie osady ilaste z ławicami piasku i przewarstwieniami gipsu i anhydrytu. Zalegają one niezgodnie na utworach prekambryjskich, paleozoicznych i mezozoicznych, a ich miąższość rośnie w kierunku południowym i południowo-wschodnim do 2500 m. Strop utworów miocenu stanowią warstwy krakowieckie osiągające znaczne miąższości, a wykształcone w postaci osadów ilastych lub mułowców z drobnymi przewarstwieniami piaszczysto-żwirowymi. W utworach tych zarysowuje się wyraźna rynna erozyjna pokrywająca się przebiegiem ze współczesną doliną Wisłoki. Jest to kopalna dolina Wisłoki. Na utworach miocenu spoczywa płaszcz osadów czwartorzędowych o miąższości do 50 m. Stanowią go przeważnie utwory piaszczyste, ale również gliny morenowe, gliny lessowe oraz mady i torfy o różnym wieku. W obrębie kopalnej doliny Wisłoki utwory czwartorzędowe osiągają miąższość 15 - 20 m. Są to głównie żwiry i pospółki przykryte piaskami

i pyłami. Ku północy zmniejsza się udział żwirów, a rośnie miąższość piasków, miejscami przewarstwionych utworami pylastymi i glinami.

- warunki glebowe

Powierzchnia gminy Żyraków wg danych GUS z 2017 r. - wynosi 11 038 ha (110 km²). Przeważającą część obszaru gminy zajmują użytki rolne (6 603,41 ha), co stanowi 59,82% całkowitej powierzchni gminy. Użytki rolne pod zasiewami zajmują obszar 4 792,84 ha, co stanowi 43,42% powierzchni.

Warunki glebowe gminy odznaczają się dużą różnorodnością, co spowodowane jest rzeźbą terenu, warunkami hydrologicznymi oraz użytkowaniem ziemi w dolinie Wisłoki, w Rynnie Podkarpackiej rozwinęły się mady. Gleby te mają dużą zawartość próchnicy, są zasobne w fosfor, dlatego też teren na którym występują kwalifikuje się do produkcji rolniczej, a szczególnie warzywniczej. W obrębie doliny Wisłoki występują mady pyłowe, płytkie, które wykorzystywane są głównie jako grunty orne, łąki i pastwiska. w dolinach potoków natomiast wytworzyły się gleby mułowo - torfowe, które zajęte są pod użytki zielone. W strukturze użytków rolnych 81 % stanowią grunty orne. W gruntach ornym, 29% stanowią gleby najgorsze (V i VI klasy), największy odsetek 49,8% stanowią gleby średnie (klasy IV a i IV b), natomiast gleby najlepsze (klasa III i II) tylko 21,2%. Lasy i grunty leśne zajmują 580,88 ha.

- warunki klimatyczne

Zachodnia część gminy to pod względem klimatycznym tereny korzystne (wyższe terasy rzeczne), a część wschodnia to tereny niekorzystne (dna dolin o dużych wahaniami temperatur i wilgotności, znajdujące się w zasięgu inwersji temperatury i wilgotności, o słabej wentylacji). Opady stycznia wynoszą około 30 mm przy liczbie dni w roku z pokrywą śnieżną w granicy od 70 (dolina Wisłoki) do 80 mm (Wysoczyzna Tarnowska). W lipcu wysokość opadów kształtuje się na poziomie 100 mm, a w ciągu całego roku opady wynoszą 680-720 mm . Zjawiska cyrkulacyjne na tym obszarze charakteryzują się wyraźną sezonowością. Od października do stycznia i w marcu występuje przewaga cyrkulacji zachodniej. Styczeń charakteryzuje spływ mas powietrza z kierunku południowo-wschodniego, a w lutym występuje przewaga wiatrów z południa. Na przełomie kwietnia i maja występuje zmiana kierunku adwekcji z zachodniej na północną. W lecie istotne znaczenie mają też adwekcje ze wschodu. Wrzesień jest miesiącem o przejściowym w charakterze typów cyrkulacji z przewagą kierunków spływów z kierunku północno-zachodniego i południowego.

- warunki hydrologiczne

Pod względem hydrogeologicznym gmina Żyraków położona jest w regionie przedkarpackim (XIII) makroregionu południowego. Gmina prawie w całości odwadniana jest przez cieki powierzchniowe stanowiące lewobrzeżne dopływy rzeki Wisłoki, która przepływa na odcinku 19 km wzdłuż południowo-wschodniej granicy gminy. Lewobrzeżnymi większymi dopływami Wisłoki na terenie gminy Żyraków są: Grabinianka, potok wypływający spod Nagoszyna zwany Pastyrniak, potok Bobrowski.

Najniższe wartości średnich stanów wód zaobserwowano we wrześniu i październiku. W grudniu po opadach następuje niewielki wzrost stanów wody, po którym ma miejsce stałe ich obniżanie, aż do wystąpienia niżówki zimowej. Podobna sytuacja ma miejsce z końcem lipca, kiedy po opadach zachodzi powolne opadanie poziomu wody, aż do osiągnięcia niżówki jesiennej. Związane z tym wezbrania występują regularnie co roku na wiosnę.

Największe powodzie zdarzają się w lecie od czerwca do sierpnia. Średni odpływ powierzchniowy kształtuje się na poziomie 4 l/s/km². Na terenie gminy występuje szereg naturalnych i sztucznych zbiorników wodnych. Większość z nich ma niewielkie rozmiary i pojemność. Położone są one w naturalnych zagłębieniach terenu, zasilane są bezpośrednio wodami opadowymi. Powierzchnia tych stawów nie przekracza w większości kilku arów, rzadko kilkunastu. Do większych stawów należą zbiorniki wodne znajdujące się na terenie parków podworskich (Korzeniów, Zasów) oraz zbiorniki powstałe w wyrobiskach poźwirowych.

W gminie Żyraków występują bogate zasoby wód podziemnych. Użytkowy poziom wodonośny występuje w utworach czwartorzędowych. Podłożem nieprzepuszczalnym dla tego poziomu jest gruby kompleks iłów mioceńskich. W obrębie utworów mioceńskich mogą lokalnie występować wody podziemne, jednak nie mają one znaczenia użytkowego, ponadto nie zostały dotychczas dostatecznie rozpoznane.

Warstwa wodonośna zbudowana jest ze żwirów i piasków. Na bazie tych wód wybudowano dwa ujęcia wody w Nagoszynie i Żyrakowie i Woli Wielkiej.

Teren gminy znajduje się w strefie ochrony Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 425 „Dębica - Stalowa Wola – Rzeszów (numer JCWPd: 133 – PLGW20000133 i numer JCWPd: 134 – PLGW20000134). Jest to największy i najbardziej zasobny w wodę zbiornik czwartorzędowy regionu Zapadliska Przedkarpackiego.

Jego zasoby szacunkowe wynoszą 140 tys. m³/dobę, zaś średnia głębokość ujęć wody 10-30 m. Wydajność utworów studziennych w obszarze zbiornika wynosi średnio $Q > 70$ m³/h. Jest to zbiornik o charakterze porowym w utworach czwartorzędowych dolinnych. Charakteryzuje się słabą izolacją od powierzchni terenu, jest zatem podatny na zagrożenia antropogeniczne. Wody poziomu czwartorzędowego stanowią główne źródło zaopatrzenia w wodę mieszkańców terenów wiejskich.

- warunki geobotaniczne

Pod względem podziału geobotanicznego (Matuszkiewicz 2008) gmina Żyraków zaliczana jest do jednostki C.8.2.e: Działu Wyżyn Południowopolskich (C), Krainy Kotliny Sandomierskiej (C.8), Okręgu Niepołomicko-Tarnowskiego (C.8.2.), Jednostki Doliny Dolnej Wisłoki (C.8.2.e). Powierzchniowo na terenie gminy Żyraków dominują nieleśne zbiorowiska roślinne. Lasy i grunty leśne zajmują jedynie 9,5% obszaru gminy.

Do cennych zbiorowisk nieleśnych należą półnaturalne zespoły łąkowe związane głównie z dolinami rzek oraz świeża łąka rajgrasowa, często zmieniana przez człowieka podsiewaniem mieszkankami traw. Na wilgotnych łąkach występują kępkowo gatunki sitów.

Dość często spotykane są zbiorowiska roślinności wodnej, bagiennej szuwarowej, mimo, iż zajmują niewielkie powierzchnie, występują one zwykle na brzegach cieków i zbiorników wodnych, w obrębie starorzeczy oraz różnych podmokłości. Zbiorowiska szuwarowe reprezentują najczęściej zespoły szuwarów: trzcinowego, pałkowego, kosaćcowego i tatarakowego. Powyższe zbiorowiska można spotkać na terenie Nagoszyna.

Najcenniejszym składnikiem szaty roślinnej omawianej okolicy są zbiorowiska leśne. Największe powierzchnie w lasach zajmuje zespół boru mieszanego. Bardzo rzadko spotykane są płaty lasu dębowo-grabowego, grądu porastające najżyźniejsze i najzwięźlejsze gleby. Wzdłuż cieków wodnych

porastają łągi olszowo-jesionowe. W bezodpływowych zagłębieniach terenu dość często występuje zespół bagienno-łaskowego lasu olchowego. Najwięcej zwierząt występuje w strefie lasów liściastych mieszanych oraz strefie zespołów łąkowych. Przede wszystkim są to zajęce, rzadziej dziki lub sarny. Wśród ptaków na terenie gminy spotyka się ptaki z rodziny jastrzębiowatych: myszołowy i kanie, sokołowate: pustułki i kobuzy, a także sowy uszate, puszczyki, dzięcioły, sikory, jerzyki, wilgi, kuropatwy, jemioluski, bażanty. Ze świata gadów i płazów można tu spotkać: żmiję zygzakowatą, jaszczurkę zwinkę, zaskrońca czy żabę trawną.

-formy ochrony przyrody

Do obszarów chronionych na terenie gminy Żyraków należą:

- obszar Natura 2000 „Dolna Wisłoka z Dopływami PLH180053”,
- obszary chronionego krajobrazu: „Jastrzębsko-Żdżarski Obszar Chronionego Krajobrazu” (bez mocy prawnej), „Przeclawski Obszar Chronionego Krajobrazu” (bez mocy prawnej), 8 pomników przyrody - drzew.

Obszar Natura 2000 „Dolna Wisłoka z Dopływami PLH180053”, powierzchnia 453,69 ha, rok zatwierdzenia 2011, makroregion Pogórze Środkowobeskidzkie i Kotlina Sandomierska, mezoregion Pogórze Strzyżowskie, Nizina Nadwiślańska, Płaskowyż Tarnowski, Dolina Dolnej Wisłoki, Pradolina Podkarpacka.

W/w obszar obejmuje potok Grabiniankę w miejscowościach Straszcęcin i Zawierzbie oraz rzekę Wisłokę w miejscowościach Bobrowa Wola i Korzeniów.

W obrębie Wisłoki, jak i jej dopływów największe powierzchnie zajmują łągi wierzbowe, zarówno w postaci dojrzałej – *Salicetum albo-fragilis*, jak i inicjalnej – *Salicetum triandro-viminalis*. Terasy Wisłoki, w znacznym stopniu porośnięte są krzewiastymi formacjami wierzb wąskolistnych, pozostających w kompleksie przestrzennym z niżowymi ziołoroślami nadrzeczными i pozostałościami, często w postaci szpalerów lub niewielkich kęp, łągu topolowego – *Populetum albae*, głównie z topolą czarną.

W Wisłoce stwierdzono występowanie 32 gatunków ryb, w tym z rodziny łososiowatych, karpowatych (m.in. różanka europejska – *Rhodeus amarus*), głowaczowatych (m.in. głowacz białopłetwy – *Cottus gobio*), kozowatych, szczupakowatych, okoniowatych, sumowatych i wątluszowatych oraz minoga strumieniowego – *Lampetra planeri*: łososiowatych (3 gatunki), karpowatych (20 gatunków), głowaczowatych (2 gatunki), kozowatych (2 gatunki), szczupakowatych (1 gatunek), okoniowatych (2 gatunki), sumowatych (1 gatunek), wątluszowatych (1 gatunek). Wisłoka objęta jest krajowym programem restytucji ryb wędrownych, zaś jej dopływy na tym odcinku wymieniane są jako potencjalne tarliska anadromicznych ryb wędrownych – potwierdza to obecność form młodocianych łososia – *Salmo salar* i siedlisko ryb prądolubnych.

Jastrzębsko-Żdżarski Obszar Chronionego Krajobrazu powierzchnia ogółem: 19329,0 ha, z czego na terenie gminy 247 ha, data utworzenia lub ustanowienia: 28 sierpnia 1996 r. Znaczną część obszaru pokrywają kompleksy leśne.

Przeclawski Obszar Chronionego Krajobrazu powierzchnia ogółem: 4 734,0 ha, czego na terenie gminy 1362 ha, data utworzenia lub ustanowienia: 28 sierpnia 1996 r. Część obszaru obejmuje Mikroregion Wysoczyzny Radgoszczańskiej. W jej skład wchodzi kompleks leśny w rejonie Nagoszyna.

Największy udział w tych lasach ma zbiorowisko boru mieszanego.

Tab. 15. Pomniki przyrody istniejące zlokalizowane na terenie gminy Żyraków

lp	Data utworzenia	Nr. Aktu prawnego	gatunek	Obwód w cm (aktualny, wys.130cm)	Lokalizacja
1	26.07.1987r.	Zarz. Woj. Tarn.2/87	Dąb szypułkowy	613	Korzeniów - pobocze drogi powiatowej, dz. Nr.ew.928
2	26.02.1987r.	Zarz. Woj. Tarn.2/87	Dąb szypułkowy	475	Korzeniów - dz. Nr.ew.989, przy posesji 35
3	26.02.1987r.	Zarz. Woj. Tarn.2/87	Dąb szypułkowy	437	Korzeniów - dz. Nr.ew.998, przy potoku Pastyrnak
4	26.02.1987r.	Zarz. Woj. Tarn.2/87	Dąb szypułkowy	463	Korzeniów - dz. Nr.ew.921/7, przy posesji 61b
5	26.02.1987r.	Zarz. Woj. Tarn.2/87	Dąb szypułkowy	423	Korzeniów - dz. Nr.ew.659, przy potoku Pastyrnak
6	14.08.2002r.	Uchwała Rady Gminy nr.XXXVII/330/02	Dąb szypułkowy	366	Straszęcin cmentarz parafialny dz.ew. nr.596/6
7	07.05.1997r.	Rozp.Woj. Tarn. Nr. 24/97	Dąb szypułkowy	368	Wola Wielka , przy drodze powiatowej , dz. nr. Ew. 668/2, przy posesji 57
8	14.08.2002r.	Uchwała Rady Gminy nr.XXXVII/330/02	Dąb szypułkowy	549	Żyraków , przy cmentarzu , dz. ew. nr 1331/13

Gmina Żyraków posiada bardzo bogate zasoby przyrodnicze. Zasoby te wpływają pozytywnie na zdrowie i samopoczucie mieszkańców, stwarzając dogodne warunki do rekreacji i wypoczynku.

Udział obszarów leśnych i zadrzewień śródpolnych pozytywnie wpływają na lokalny mikroklimat, a jednocześnie pełnią rolę przy pochłanianiu zanieczyszczeń z powietrza.

Na terenie gminy znajdują się szlaki turystyczne, ścieżki edukacyjno-dydaktyczne oraz tereny przeznaczone pod turystykę pieszą i rowerową.

Gmina posiada opracowany program ochrony środowiska z rozszerzeniem do roku 2025.

Wykonawcą była: LUBELSKA FUNDACJA INICJATYW EKOLOGICZNYCH.

Prace nad „Programem Ochrony Środowiska dla Gminy Żyraków na lata 2017-2021 z perspektywą do roku 2025” prowadzone były przy ścisłej współpracy z pracownikami Urzędu Gminy Żyraków i jednostek organizacyjnych oraz konsultacji społecznych.

*Do opracowania diagnozy wykorzystano część zagadnień ujętych w programie .

Na podstawie obserwacji, rozmów z mieszkańcami zdiagnozowano największe problemy środowiskowe gminy Żyraków :

- emisję napływową z terenów sąsiednich, wpływającą na jakość powietrza na terenie gminy Żyraków,
- niską efektywność energetyczną budynków i emisyjność wynikająca z konieczności intensywnego ogrzewania- lokalne zanieczyszczenie powietrza,
- zwiększający się ruch pojazdów i ograniczone możliwości wyprowadzenia go poza obszary zwartej zabudowy, zwiększenie hałasu komunikacyjnego,
- hałas wytwarzany przez tereny budów,
- zwiększenie pól elektromagnetycznych spowodowanych liniami energetycznymi oraz rozwijająca się telefonią komórkowa,
- niezadowalającą jakością wód powierzchniowych,
- zmiany klimatu, szczególnie widoczne w ostatnim czasie, zwiększające się prawdopodobieństwa wystąpienia gwałtownych zjawisk atmosferycznych oraz susz,
- niewystarczająco rozwinięty system odprowadzania i oczyszczania wód opadowych,
- zmiany w biocenozie spowodowane działalnością rolniczą ,

W obecnych czasach powstało wiele bodźców do niwelowania niekorzystnego wpływu na środowisko. Kilka programów, współfinansujących wymianę pieców na nowoczesne i niskoemisyjne, wsparcie finansowe dotyczące odnawialnych źródeł energii (obecnie trwa nadal), zaopatrzyło mieszkańców w solary i fotowoltaikę .

Pomoc ta będzie miała kontynuację w kolejnych latach .

Gmina posiada zorganizowaną gospodarkę odpadami. Gospodarka odpadami- system śmieciowy.

Ogólne zasady zagospodarowania odpadów komunalnych wyznaczają przepisy Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W wyniku tak zwanej „rewolucji odpadowej”, dokonanej nowelizacją z 2011 roku, odpowiedzialność za zagospodarowanie odpadów została przejęta przez gminy. Po nowelizacji, to gmina odpowiada za organizację systemu gospodarowania odpadami komunalnymi (obligatoryjnie z nieruchomości zamieszkałych, fakultatywnie z pozostałych nieruchomości).

Gmina Żyraków z dniem 1 lipca 2013 r. przejęła obowiązki zorganizowania odbierania i zagospodarowania odpadów od właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy, w zamian za uiszczoną przez właściciela nieruchomości opłatę.

Nieruchomości niezamieszkałe na terenie Gminy Żyraków nie zostały objęte nowym systemem. Przedsiębiorcy prowadzą zagospodarowanie odpadów na zasadach dotychczasowych poprzez zawieranie odrębnych umów.

Od dnia 1 kwietnia 2020 roku na terenie Gminy Żyraków ulega zmianie metoda naliczania opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Stawka opłaty miesięcznej zbiórki

selektywnej zależy od liczby osób zamieszkujących gospodarstwo domowe i jest opłacana kwartalnie.

Odbiór odpadów odbywa się w zabudowie jednorodzinnej oraz w budynkach wielolokalowych – zgodnie z dostarczonym mieszkańcom harmonogramem wywozu.

Właściciele nieruchomości w dzień wyznaczonej zbiórki zobowiązani są do wystawiania pojemnika przed wejściem na teren nieruchomości, a w przypadku zabudowy oddalonej od dróg dostarczenie do drogi gminnej lub powiatowej najpóźniej do godziny 7.00 rano. Opakowania po lekach lub przeterminowane leki, można wrzucać do specjalnych pojemników ustawionych w ośrodkach zdrowia.

Zbiórki doraźne obejmują: zbiórkę mebli, odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych opon. Z miejsc zbiórek doraźnych zebrane w sposób selektywny rodzaje odbieranych następujących frakcji odpadów: mebli, odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, zużytych opon - w każdej ilości. Odpady ze zbiórki doraźnej są odbierane z terenu nieruchomości 1 raz w roku w każdej ilości zgodnie z obowiązującym harmonogramem.

Dla mieszkańców Gminy Żyraków funkcjonuje 2 Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOKi),

W Punkcie Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych zebrane w sposób selektywny są: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe, bioodpady; odpady niebezpieczne przeterminowane leki i chemikalia, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, zużytych opon (z zastrzeżeniem, że pochodzą z pojazdów o całkowitej masie do 3,5 tony, które nie są wykorzystywane do prowadzenia działalności rolniczej i gospodarczej), odpady budowlane i rozbiórkowe oraz odpady tekstyliów i odzieży, zimne popioły - w każdej ilości.

Popioły i żużle z domowych palenisk odbierane są z terenu nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy zabudowanych budynkami jednorodzinny – w terminie od 1 listopada do 30 kwietnia – co najmniej jeden raz w miesiącu. Wszystkie usługi świadczone są przez gminę w ramach poniesionej miesięcznej opłaty przez właściciela nieruchomości.

Odpady zbierane są głównie w workach o zróżnicowanej kolorystyce.

Stawki opłat ustalane są w drodze Uchwały i podawane do informacji mieszkańcom.

O częstotliwości i sposobie pozbywania się odpadów komunalnych mieszkańcy są poinformowani zgodnie z harmonogramem wywozu odpadów przekazywanego mieszkańcom przez Przedsiębiorcę odbierającego odpady.

Po zamknięciu roku kalendarzowego i podliczeniu kosztów zostaje przeprowadzona szczegółowa analiza kosztów systemu śmieciowego, która jest opublikowana na stronie internetowej gminy Żyraków.

*Tab. 16 .Ilość odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy Żyraków.
Tabela nr 1. Ilość odpadów komunalnych zmieszanych z terenu Gm. Żyraków
w latach 2017 – 2021*

Rok kalendarzowy	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba mieszkańców Gminy Żyraków	14 115	14 215	14329	14375	14351
Masa odebranych odpadów komunalnych w Mg	1445,79	1641,63	1381,351	1364,400	1604,540
Masa odebranych odpadów w przeliczeniu na 1 mieszkańca na rok (kg)	102,42	115,49	96,402	94,910	112,00

Przedstawiono ilość odpadów zmieszanych w kolejnych latach oraz średnią ilość na jednego mieszkańca wyprodukowanych na terenie Gminy Żyraków.

Odpady segregowane

Tab. 17. Ilość odebranych następujących frakcji odpadów komunalnych: PAPIERU, METALI, TWORZYW SZTUCZNYCH I SZKŁA z obszaru gminy (w tabeli przedst. porównanie od roku 2017 - 2021)

Rodzaj odebranych odpadów komunalnych ⁴⁾					
	2017 Mg	2018 rok Mg	2019 rok Mg	2020 rok Mg	2021 rok Mg
Opakowania z papieru i tektury	24,85	34,19	26,212	38,6676	42,98
Opakowania ze szkła	230,87	130,66	103,83	221,30	309,12
Opakowania z tworzyw sztucznych	174,1	147,83	319,54	383,49	456,97
Opakowania z metali	3,01	2,10	3,69	0,31	0,12
Zmieszane odpady opakowaniowe	67,36	31,84	21,84	45,72	21,61
Papier i tektura	0,000	0,37	0,010	0,780	0,95

Metale żelazne	0,00	0,00	0,009	0,03	0,00
Szkło	0,00	0	0,13	0,19	0,00
Odpady wielkogabarytowe	0,00	148,62	180,02	174,17	85,60
Opony	0,000	35,826		29,3264	0,9590
Razem:	500,20	531,46	475,27	696,86	918,33
Masa odebranych odpadów segregowanych w przeliczenia na 1 mieszkańca/rok (kg)	36,00	37,38	33,16	59,79	64,00

W tabeli przedstawiono masę wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca na terenie Gminy Żyraków w Mg/1 osobę w poszczególnych okresach czasu.

Podmioty odbierające odpady

Gmina jest zobowiązana do zorganizowania przetargu na odbieranie albo odbieranie i zagospodarowanie tych odpadów. W zamian za odbiór odpadów mieszkańcy zobowiązani są do uiszczenia opłaty na rzecz gminy, która w założeniu ma pokrywać koszty funkcjonowania tego systemu. Istotnym założeniem „rewolucji odpadowej” było przeświadczenie, że obciążenie mieszkańców kalkulowaną z góry opłatą uniemożliwi im uniknięcie poniesienia kosztów obioru odpadów poprzez zagospodarowanie ich w sposób niezgodny z prawem (spalanie w piecach, dzikie wysypiska).

Istotą współczesnego systemu zagospodarowania odpadów komunalnych jest dążenie do minimalizowania masy odpadów trafiających na składowiska. Dlatego zmieszane odpady komunalne, które stanowią ok. 65% masy odpadów komunalnych, co do zasady nie powinny być bezpośrednio składowane, muszą natomiast trafiać w pierwszej kolejności do instalacji ich przetwarzania, a dopiero po ich przetworzeniu mogą być, w jakiejś części składowane (np. po usunięciu różnych frakcji surowcowych).

Podmiot odbierający odpady komunalne jest wyłaniany w drodze przetargu organizowanego na podstawie ustawy Prawo zamówień publicznych.

- zaopatrzenie mieszkańców w wodę i kanalizacja.

Gmina korzysta z ujęć wody – **opisane w punkcie wody i eksploatacja** . Ogólna długość sieci wodociągowej gminnej na rok 2021 wynosi – 189,36 km. Wodociągi zapewniają większości miejscowości wodę o właściwych parametrach

jakościowych . Gmina współpracuje w tym temacie z sąsiednimi samorządami. Planowany jest dalsze rozbudowywanie sieci wodociągowych.

Duża ilość gospodarstw mimo podłączenia do sieci posiada nadal i korzysta z własnych studni. Woda ta pochodząca głównie z wód podskórnych jest najczęściej używana do produkcji rolniczej. Jej jakość i parametry obecnie nie są badane.

Kanalizacja .

Wszystkie miejscowości posiadają dostęp do kanalizacji sanitarnej. Ogólna długość sieci kanalizacyjnej na rok 2021 wynosi 219,74 km.

Gmina realizując gminny system kanalizacji przystąpiła do „Programu poprawy czystości zlewni rzeki Wisłoki – Etap II” Projekt Funduszu Spójności Nr POIS.01.01.00-00-240/10

Program zapewnił dofinansowanie działań :

- zwiększenie przepustowości oczyszczalni ścieków w Woli Żyrakowskiej z 500m³/d do 1000m³/d, uzyskując możliwość przejęcia ścieków z 10 miejscowości znajdujących się na terenie gminy Żyraków,
- rozbiórka 0,6 km istniejących przewodów wodociągowych wykonanych z rur azbestowych,
- wykonanie ponad 2 km kabla sterowniczego ze studni głębinowych do budynku stacji uzdatniania wody w miejscowości Nagoszyn,
- wybudowanie 1 km wodociągu w m. Nagoszyn

W kolejnych latach w ramach działania PROW 2014-2020, w ramach którego zrealizowana została operacja typu „Gospodarka wodno – ściekowa” w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym w energię odnawialną i w oszczędzanie energii” wybudowane zostało 8,5 km systemów kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych oraz 17 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków.

- sieć gazowa :

teren gminy obsługiwany jest w tym zakresie przez Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o z siedzibą w Tarnowie .

Na terenie gminy brak punktu do kontaktu z klientami .

(na podstawie danych przesłanych przez Polska Spółkę Gazownictwa pismo z dnia 30.05.2022r.)

Na terenie gminy znajdują się sieci gazowe średniego ciśnienia.

Tab. 18 . Długość sieci gazowej na terenie gminy w rozbiu na miejscowości.

Miejscowość	Rodzaj ciśnienia	Długość w (m)
Bobrowa	Średnie	19 514
Bobrowa Wola	Średnie	4 324
Góra Motyczna	Średnie	14 527
Korzeniów	Średnie	10 049
Mokre	Średnie	5 858
Nagoszyn	Średnie	25 707

Straszęcin	Średnie	26 261
Wiewiórka	Średnie	8 556
Wola Wielka	Średnie	8 816
Wola Żyrakowska	Średnie	8 214
Zasów	Średnie	10 652
Zawierzbie	Średnie	11 504
Żyraków	Średnie	25 859
Razem		179 841

Dostępność nowych przyłączy jest możliwa po spełnieniu warunków technicznych i ekonomicznych .

- linie energetyczne

(na podstawie danych uzyskanych od Tauron Dystrybucja S.A w piśmie z dnia 27.05.2022r.)

Długość linii niskiego napięcia przebiegająca przez teren gminy – 315,92 km

Długość linii średniego napięcia przebiegająca przez teren gminy – 103,88 km

- odnawialne źródła energii - fotowoltaika

W 2009 roku Rada Gminy w Żyrakowie podjęła Uchwałę zatwierdzającą utworzenie Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Żyraków „Park Przemysłowy – Straszęcinie Uchwała nr XXII/207/09 Rady Gminy w Żyrakowie z dnia 26.02.2009r. oraz uchwała nr XVI/119/15 z dnia 30.12.2015 r., dopuściła realizację na przedmiotowym terenie zabudowy systemami fotowoltaicznymi. Działki objęte planem znajdują się w terenie oznaczonym symbolem 1P – teren zabudowy produkcyjnej, składów, magazynów. Przeznaczenie podstawowe terenu: lokalizacja obiektów produkcyjnych, w tym zabudowy systemami fotowoltaicznymi, magazynowych, baz transportowych i przeładunkowych, centrów badawczych, technologicznych i logistycznych wraz z zabudową towarzyszącą, funkcjonalnie związaną z podstawowym przeznaczeniem. Teren objęty planem wynosił ok. 50 ha.

V. Kultura i dziedzictwo kulturowe.

- działalność bibliotek

Gminna Biblioteka Publiczna zawsze dostosowuje swoją pracę do potrzeb czytelników i użytkowników.

Zwiększenie poziomu czytelnictwa, zachęcenie większej liczby lokalnej społeczności do udziału w życiu kulturalnym poprzez poszerzenie oferty kulturalno-oświatowej dostosowanej do grup wiekowych i zainteresowań odbiorców, wdrażanie nowoczesnych technologii w działalności biblioteki i poszerzenie usług oferowanych użytkownikom, jak również promocja biblioteki i współpraca z instytucjami i organizacjami to główne cele jakie realizuje GBP w Żyrakowie.

Gminna Biblioteka Publiczna w Żyrakowie jest od 1 grudnia 2009 roku samorządową instytucją kultury, powołaną Uchwałą Nr XXVII/287/09 Rady Gminy w Żyrakowie z dnia 16 października 2009 r.

Siedziba Biblioteki znajduje się w Żyrakowie, usytuowana jest w kompleksie budynków ZS w Żyrakowie, a terenem jej działalności jest obszar Gminy Żyraków. W swojej strukturze posiada cztery filie, które tworzą sieć biblioteczną i prowadzą działalność w zakresie usług bibliotecznych, informacyjnych i kulturalnych dla mieszkańców gminy Żyraków.

Gminna Biblioteka Publiczna w Żyrakowie (kompleks budynków ZS w Żyrakowie)

Filie biblioteczne:

- Biblioteka Publiczna Gminy Żyraków Filia w Bobrowej (bloki)
- Biblioteka Publiczna Gminy Żyraków Filia w Górze Motycznej (Remiza OSP)
- Biblioteka Publiczna Gminy Żyraków Filia w Nagoszynie (Remiza OSP)
- Biblioteka Publiczna Gminy Żyraków Filia w Zasowie (budynek Wielofunkcyjny)

Biblioteka zatrudnia 8 pracowników (bibliotekarze, Dyrektor, księgowa), co w przeliczeniu daje 5,75 etatu.

Zbiory na dzień 31 grudnia 2021 r. Gminnej Biblioteki Publicznej liczą prawie 81 049 jedn. inwentarzowych (książki, a także tzw. zbiory specjalne: płyty CD), a czytelników jest 1664. Księgozbiór to literatura piękna, popularno-naukowa, publikacje o regionie i audiobooki.

Biblioteka służy zaspakajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych mieszkańców Gminy oraz upowszechnianiu wiedzy i kultury. Dobra lokalizacja biblioteki, duży parking dla użytkowników, podjazd dla osób niepełnosprawnych oraz godziny otwarcia rano i po południu wpływają pozytywnie na liczbę odwiedzających. Biblioteka wyposażona jest w sprzęt komputerowy oraz kserokopiarki, dzięki czemu świadczy usługi w zakresie kserowania, drukowania, skanowania i faksu. Ponadto, biblioteka oferuje katalog elektroniczny, który umożliwia przeglądanie zasobów zbiorów GBP

Tab. 19. Imprezy o charakterze edukacyjnym i kulturalnym – literackie organizowane przez GBP.

Wyd./ rok	2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022	
	liczba	Frekw encja	l.	Fr.	l.	Fr.	l.	Fr.	l.	Fr.	l.	Fr.	l.	Fr.
Dyskusj e nad książką DKK	34	537	30	779	45	61 1	42	67 3	12	159	25	271	23	27 7
Spotkan ia autorski e	8	686	6	518	6	62 8	10	90 4	4	1884 (odśł on)	3	66	4	24 6

Spotkania z książką- Cała Polska czyta dzieciom	68	1966	109	3121	119	3242	129	4461	25	987	108	1927	196	3595
Inne np.- Narodowe Czytanie	9	581	1	100	1	80	7	627	10	2492	1	20 (2,5 tys odsł on)	5	202
Konkursy (czytelnicze, literackie, plast.)	13	348	16	365	9	242	12	1777	13	253	16	637	4	180
Inne; (Noc Bibliotek, szkolenia, projekty, akcje)	70	1618	94	2324	110	1898	118	2536	15	149	29	901	64	2373

Zadania realizowane przez GBP :

W ramach działalności kulturalnej

-Aktywizacja intelektualna oraz uczestnictwo w kulturze środowiska lokalnego.

- * spotkania 6 Dyskusyjnych Klubów Książki: dla dzieci, młodzieży i dorosłych, spotkania autorskie
- * wystawy twórców i artystów lokalnych (wyroby z piernika, wystawa koronek, obrazów)
- * promocja zabytków w gminie – nagrania filmów w dworach z fragmentami arcydzieł literatury polskiej w ramach akcji Narodowe Czytanie, gra terenowa na terenie zespołu dworsko-parkowym w Żyrakowie.
- * promocja talentów dzieci i młodzieży występujących w spektaklach teatralnych
- * konkursy związane z rocznicami (np. Ignacy Łukasiewicz – związany z regionem i województwem)
- * poprawa dostępu do nowoczesnych technologii, ułatwienia dla osób słabowidzących poprzez zakup książek z wielką czcionką.
- * możliwość wypożyczenia audiobooków lub otrzymania bezpłatnego kodu zdalnego dostępu do bazy e-booków i audiobooków Legimi.
- * prezentacja książek związanych z Gminą Żyraków, spotkanie autorskie z M. Łubieńskim – potomkiem rodu Łubieńskich z Zasowa.

Formy promocji książki oraz inne rodzaje działalności biblioteki w zał. Nr 1

-Budowanie pozytywnego wizerunku biblioteki i bibliotekarzy w społeczeństwie. Zwiększenie atrakcyjności biblioteki dla użytkowników.

1. Aktywna, dająca pozytywne efekty promocja biblioteki w mediach lokalnych.
2. Tworzenie pozytywnych relacji współpracy z otoczeniem biblioteki.
  - * przystępny lokal dla osób niepełnosprawnych,
  - * przystępna strona biblioteki dla osób niepełnosprawnych
  - * zakup książek z wielkimi literami
  - * zapowiedzi i bieżące wydarzenia zamieszczane na stronie biblioteki , facebooku i kanale YT
  - * dowóz książek do czytelników (starszych, chorych i niepełnosprawnych) do domu w ramach Książki na telefon

Organizacja i zarządzanie biblioteką

Zabezpieczenie finansowe działań inwestycyjnych i bieżących biblioteki ze środków pozabudżetowych.

1. Pozyskiwanie finansowania projektów ze środków zewnętrznych.
  - * Zakup nowości wydawniczych. GBP w Żyrakowie od kilkunastu lat bierze udział w programie Biblioteki Narodowej. Dotacja przeznaczona jest na zakup nowości wydawniczych dla bibliotek publicznych.
  - * projekty związane z zakupem książek i gier edukacyjnych
  - * projekty związane z pozyskaniem sprzętu komputerowego (np. Sieć na kulturę – laptopy)
  - * pisanie projektów grantowych związanych z działaniami w obszarze kultury, dziedzictwa narodowego (literackie, integracja dzieci - wakacyjny wypoczynek)
  - * udział w akcjach i projektach czytelniczych (pozyskiwanie książek , materiałów i gadżetów)

Działalność Centrum Kultury i Promocji w Żyrakowie

Centrum Kultury i Promocji w Żyrakowie jest od 1 lipca 2011 roku samorządową instytucją kultury, powołaną Uchwałą Nr IX/55/11 Rady Gminy w Żyrakowie z dnia 27.06.2011, działającą obecnie na podstawie Uchwały Nr XXX/232/16 Rady Gminy w Żyrakowie z dnia 28.12.2016 r., mającego swoją siedzibę w budynku nr 73a w miejscowości Wola Żyrakowska, natomiast obecnie działalność prowadzona jest w Dworku w Żyrakowie.

Zakres i cele działania przekształconej placówki określa statut CKiP, nadany mu przez Radę Gminy Żyraków. Do podstawowych zadań placówki należą: edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę, tworzenie warunków dla rozwoju profesjonalnego i amatorskiego ruchu artystycznego, rozwoju folkloru oraz kultywowania tradycji lokalnych, a także rękodzieła ludowego i artystycznego, zainteresowania wiedzą i sztuką, rozpoznawanie, rozbudzanie i zaspokajanie potrzeb oraz zainteresowań kulturalnych. Służy temu, prowadzona na miarę sił kadrowych i środków finansowych, różnorodna działalność kulturalna. Pozwala wszystkim chętnym na korzystanie z naszych zajęć oraz aktywne spędzanie czasu wolnego.

Realizacja celów statutowych odbywa się poprzez prowadzenie wielokierunkowej działalności, rozwijającej i zaspokajającej potrzeby kulturalne mieszkańców gminy Żyraków. Są to różnorodne formy edukacji kulturalnej

umożliwiające indywidualne i zespołowe uczestnictwo w różnych formach wypowiedzi artystycznej poprzez prowadzenie kół zainteresowań oraz zespołów takich jak:

- kółko plastyczne,
- warsztaty tkackie,
- zajęcia muzyczne w Dworku w Żyrakowie, Domu Ludowym w Nagoszynie oraz w budynku wielofunkcyjnym w Korzeniowie i w Wiewiórcie,
- aerobik w Zasowie, Bobrowej, Woli Wielkiej,
- zajęcia rytmiczno-taneczne w Bobrowej, Zasowie, Nagoszynie, Straszęcinie, Górze Motycznej, Woli Żyrakowskiej, Woli Wielkiej, Zawierzbiu, Korzeniowie,
- Gminny Zespół Artystyczny w Woli Żyrakowskiej: Zespół Śpiewaczy oraz Kapela Ludowa,
- przy CKiP działa Orkiestra Dęta Gminy Żyraków, której próby odbywają się w Dworku w Straszęcinie.

Ponadto w budynkach odbywają się:

- zajęcia Dziecięcej Akademii Strażackiej w Straszęcinie,
- spotkania Młodzieżowej Drużyny Strażackiej w Korzeniowie,
- Klub Seniora w Dworku w Straszęcinie.

Centrum Kultury i Promocji w Żyrakowie, jako samorządowa instytucja kultury organizowała, współorganizowała i realizowała większość działań kulturalnych na terenie gminy przy współpracy ze Stowarzyszeniami działającymi na terenie Gminy Żyraków, wykorzystując do tego następującą bazę lokalową:

- Siedziba CKiP – Wola Żyrakowska,
- Dworek w Żyrakowie – obecna działalność,
- Dom Ludowy w Nagoszynie,
- Dworek w Straszęcinie,
- Budynek Wielofunkcyjny w Bobrowej Woli,
- Budynek Wielofunkcyjny w Straszęcinie,
- Budynek Wielofunkcyjny w Wiewiórcie,
- Budynek Wielofunkcyjny w Zasowie,
- Budynek Wielofunkcyjny w Korzeniowie,

- Budynek Wielofunkcyjny w Bobrowej,
- Budynek Kulturalno-Oświatowy (część) w Zawierzbiu.

Niewątpliwą formą promocji Gminy Żyraków jest udział grup formalnych i nieformalnych, uczestników konkursów i przeglądów w imprezach organizowanych na szczeblu ponadgminnym, jak również udział w wydarzeniach ponadlokalnych organizowanych na terenie gminy:

- Powiatowy Konkurs na Szopkę Bożonarodzeniową,
- Powiatowy Kiermasz Wielkanocny,
- Ogólnopolski Strażacki Konkurs Plastyczny - eliminacje na szczeblu gminnym,
- Gminne eliminacje do Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej w Żyrakowie,
- Międzynarodowy Konkurs Wiedzy Historycznej „Wspólne Dziedzictwo”,
- Krajowy Turniej Badmintona Żaków Młodszych, Żaków, Młodzików Młodszych i Młodzików z cyklu Orbitek CUP w Żyrakowie,
- Konkurs potraw regionalnych z okazji Jubileuszu X Stowarzyszenia „Zawisłocze Piłźnieńskie”
- Wojewódzki Konkurs Plastyczny pt. ”Witraż Wielkanocny”,
- Udział Stowarzyszenia KGW im. Księżnej Heleny Jabłonowskiej w Straszęcinie w Półfinale „Polska od kuchni”,
- Regionalne Targi Maszyn, Urządzeń i Sprzętu Roboczego „e-Robocze Show”,
- Rajd Rowerowy „Bicyklomania”
- Miejsko-Gminny Spływ Kajakowy rzeką Wisłoką
- Krajowy Turniej Żaków Młodszych, Żaków, Młodzików Młodszych i Młodzików z cyklu Orbitek CUP – Żyraków,
- Turniej Żaków Młodszych, Żaków, Młodzików Młodszych i Młodzików Podkarpacki CUP - Żyraków,
- Turniej z cyklu Podkarpacki CUP – Żyraków,
- Podkarpacki CUP pod Patronatem Marszałka Województwa Podkarpackiego – Żyraków,
- Przegląd Amatorskiej Twórczości Artystycznej Seniorów „Bo radość jest w nas”,
- udział w Wojewódzkim Przeglądzie Wiejskich Zespołów Artystycznych,
- uczestnictwo w konkursie pod nazwą “Smaki Regionów”,

- udział w dożynkach na wszystkich szczeblach,
- uczestnictwo Orkiestry Dętej Gminy Żyraków na Podkarpackim Festiwalu Orkiestr.

Jako instytucja promująca Gminę Żyraków dodatkowo CK i P odpowiada za:

- prowadzenie strony www.ckip-zyrakow.org,
- prowadzenie fanpage'a na Facebooku,
- prowadzenie oficjalnego profilu Urzędu Gminy,
- opracowanie, publikację i wydruk kwartalnika Kuriera Gminnego
- współpracę z lokalnymi jak i regionalnymi mediami.

Dodatkowo Promocja Gminy Żyraków wychodzi poza jej granice:

Zgłoszenia do konkursów:

- Konkurs „Zabytek Zadbane”,
- Podkarpacka Nagroda Samorządowa,
- Samorząd dla dziedzictwa – Narodowy Instytut Dziedzictwa,
- Konkurs Ogólnopolski „Samorząd promujący zdrowie”;

Osiągnięcia/Nagrody:

- Gmina Żyraków podpisała porozumienie o ustanowieniu Ropczycko-Dębickiego Klastra Energii,
- 17 września 2021r. Gmina Żyraków otrzymała Tytuł Laureata, a Urząd Gminy w Żyrakowie Certyfikat w II Edycji Ogólnopolskiego Konkursu „Samorząd Promujący Zdrowie”, organizowanego przez Quality Institute,
- Gmina Żyraków wśród najlepszych Podkarpackich Liderów Ekonomii Społecznej 2021. W kategorii „Samorząd przyjazny ekonomii społecznej”; otrzymała wyróżnienie,
- Gmina Żyraków wzięła udział w IX edycji Ogólnopolskiego Konkursu „Grunt na medal 2021” i zajęła I miejsce jako jedyna z województwa podkarpackiego,
- Gmina Żyraków została zgłoszona do konkursu pn. Podkarpacka Nagroda Samorządowa i otrzymała nagrodę specjalną w kategorii „Gmina przyjazna przedsiębiorcom” oraz nominację w kategorii „Sołtys Roku” otrzymał Pan Jerzy Czerepak - Sołtys Zawierzbia.
- W 2021r. Gmina Żyraków została wyróżniona w I edycji Ogólnopolskiego Konkursu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Generalnego Konserwatora Zabytków „Samorząd dla Dziedzictwa”. Konkurs był skierowany do samorządów gminnych, które

wzorowo wywiązują się z obowiązku opracowywania i wdrażania gminnych programów opieki nad zabytkami, tym samym spełniając ustawowe cele realizacji tych programów, do których należą m.in.: zidentyfikowanie zasobu zabytkowego i krajobrazu kulturowego gminy, wyeksponowanie poszczególnych zabytków i walorów krajobrazu kulturowego, wskazanie problemów dotyczących dziedzictwa kulturowego gminy, wskazanie sposobów zahamowania procesów degradacji i doprowadzenia do poprawy stanu ich zachowania, zaproponowanie działań zwiększających atrakcyjność zasobów dziedzictwa kulturowego gminy.

- Gmina Żyraków otrzymała nagrodę specjalną w 22. edycji Konkursu Podkarpacka Nagroda Samorządowa w kategorii „Gmina przyjazna przedsiębiorcom”.

Dziedzictwo kulturowe gminy Żyraków

Zabytki:

Zespół dworsko – parkowy w Straszęcinie

Obiekt położony jest w centralnym miejscu sołectwa Straszęcin w sąsiedztwie Kościoła parafialnego i budynku Zespołu Szkół Publicznych w Straszęcinie, ok. 2.5 km od zjazdu z autostrady A4.

Dwór przebudowany został w pierwszej połowie XIX w. przez Atanazego Raczyńskiego, ówczesnego właściciela Zawady. Budynek jest murowany, piętrowy częściowo podpiwniczony, na planie prostokąta z balkonem na osi fasady głównej. Budynek dworku położony jest centralnie i rozdziela przyległy teren na część południową i północną – o zróżnicowanym układzie zieleni. Wokół budynku dworu znajduje się niewielki park ze starym drzewostanem, szczególnie wartościowe są modrzewie i graby, których średnica przekracza 120 cm oraz jawory, topole, lipy, kasztanowce, jesiony, sosny, cisy, katalpy, magnolie i migdałowce. W całości wyróżnia się szczególnie aleja grabowa. Park, ze względu na unikatową roślinność w tym terenie, podlega ochronie. Dnia 16 listopada 2010 roku została przekazana nieodpłatnie na rzecz Gminy Żyraków nieruchomości o obszarze 0,98 ha stanowiąca zespół dworsko – parkowy w Straszęcinie objęty wpisem do rejestru zabytków decyzją WKZ nr A-42 z dnia 24.09.2001 r. od Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa Oddział Terenowy w Rzeszowie. Zespół dworsko – parkowy w Straszęcinie wchodzi w skład Karpackiego szlaku ogrodów i domów historycznych.

Gmina Żyraków w 2019 roku prowadziła prace przy zabytkowym Dworku w Straszęcinie w ramach zadania pn. Rewitalizacja przestrzeni publicznej w Straszęcinie. Zadanie dofinansowane było ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Osi Priorytetowej nr VI „Spójność Przestrzenna i Społeczna” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 oraz z Budżetu Państwa. W ramach zadania wykonany został remont dwóch pomieszczeń oraz wykonywane zostały alejki piesze z nawierzchni mineralno-żywiczej. Głównym celem projektu jest stworzenie warunków do wzmacniania więzi społecznych i ograniczenia wykluczenia społecznego, poprzez stworzenie funkcjonalnej i bezpiecznej przestrzeni i obiektów publicznych służących mieszkańcom. Zakres projektu obejmuje szereg działań dotyczących najbardziej zmarginalizowanych obszarów, obiektów publicznych i budynków użyteczności publicznej obszarów rewitalizacji Miasta Dębica, Gminy Dębica oraz Gminy Żyraków.

2021 roku Gmina Żyraków wykonała prace remontowo-konserwatorskie przy zabytkowym Dworku w Straszęcinie w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020, edycja 2020r. Moduł I z przeznaczeniem na „Utworzenie placówki Senior +”. W ramach zadania wykonano remont łazienek, korytarza oraz kuchni na parterze zabytkowego dworku oraz zakupiono wyposażenie do Klubu Senior+ m.in. szafę garderobianą, szafy w kuchni, stoły i krzesła oraz wyposażenie kuchni tj. lodówkę, kuchenkę, czajnik itp.

Zespół dworsko – parkowy w Zasowie

Zabytkiem są ruiny dworu Łubieńskich i otaczający je park. Pałac został wzniesiony na przełomie XVIII i XIX wieku w stylu klasycystycznym. Przestronny, murowany, liczący około 400 metrów kwadratowych budynek, który był w przeszłości budynkiem dwukondygnacyjnym, podpiwniczonym, wzniesionym na planie prostokąta. Pałac otacza park dworski założony przez rodzinę Łubieńskich w stylu angielskim o zatartej kompozycji z dwoma stawami.

Park zajmuje powierzchnię 11,5 ha, w tym zadrzewionych jest ok 7 ha, natomiast 0,3 ha zajmują stawy. Park ma charakter grądu z domieszkami buku i dębu. Na obszarze parku występuje 82 gatunki drzew, krzewów, pnączy w tym: 75 gatunków liściastych i 7 gatunków iglastych. Drzewa iglaste występują sporadycznie np. choina kanadyjska, żywotnik zachodni, jodła pospolita, modrzewie. Na terenie parku rośnie 159 drzew o obwodzie pnia powyżej 200 cm.

Obiekt posiada duże walory kompozycyjno - przyrodnicze i jest przykładem parku krajobrazowego, którego tworzywem jest drzewostan w układach swobodnych i regularnych powiązany z układem wodnym i zróżnicowaną rzeźbą terenu. W latach 1999/2000 została przeprowadzona gruntowna konserwacja parku w czasie której zostały usunięte drzewa uschnięte, rośliny zachwaszczające takie jak dziki bez, robinie akacjowe, czeremchy, maliny, tarniny itp. Prace były wykonane przez specjalistyczną firmę pod nadzorem konserwatora przyrody. W 2020 roku Gmina Żyraków otrzymała dofinansowanie na zadanie pn. „Zagospodarowanie zabytkowego parku w Zasowie” ze środków Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Zadanie obejmowało przeprowadzenie zabiegów leczniczo-pielęgnacyjnych, polegających na usunięciu zamierających gałęzi i konarów drzew oraz montaż wiązań elastycznych.

Właścicielem obiektu jest gmina Żyraków.

Relikty umocnień obronnych zamku w Wiewiórcie

Dwór w Wiewiórcie to relikty dworu obronnego. Ruiny zamczyska w Wiewiórcie stanowią pozostałości ziemne po zamku obronnym rodziny Tarnowskich z przełomu XV i XVI wieku.

Położone są na niewielkim wzniesieniu w odległości ok. 300 m na wschód od drogi Dębica-Radomyśl Wielki. Zamek miał kształt kwadratu o bokach 30×30 m. W roku 1961 stanowisko było penetrowane przez archeologów z Rzeszowa. Odkryli oni na powierzchni ułamki ceramiki i kafle piecowe datowane na późne średniowiecze. Zamek w Wiewiórcie był ulubioną rezydencją hetmana Jana

Tarnowskiego. Według rekonstrukcji dr Krzysztofa Moskala, członka Polskiej Akademii Nauk, była to kasztel z wieżami alkierzowymi, które na co dzień pełniły funkcję mieszkalną. Dwór otaczała głęboka fosa. Ponad rowem przerzucony był most zakończony gankiem. Dziś obiekt jest własnością kilku osób prywatnych.

Grodzisko średniowieczne i nowożytnie w Woli Wielkiej

Grodzisko w Woli Wielkiej stanowi unikalny typ średniowiecznych umocnień obronnych o wysokich ziemnych wałach. Grodzisko znajduje się w południowej części wsi Wola Wielka, ok.100 metrów od Potoku Wiewiórskiego.

Ma stożkowy kształt, średnica ok. 25 m, wysokość 8 – 9 m. Przedzielone jest fosą głęboką na 5 m. Zabudowania grodu znajdowały się na okrągłym wzniesieniu otoczonym fosą. Dziś grodzisko jest własnością prywatną. Teren grodziska porasta gęsta roślinność i obiekt częściowo nie przypomina zabytku. Narodowy Instytut Dziedzictwa wypowiedział się w 2014 r. w sprawie grodziska. Wydał opinię, że grodzisko w Woli Wielkiej jest jednym z najbardziej rozpoznawalnych i wartościowych nieruchomości zabytków archeologicznych w regionie, a aktualny stan zachowania zabytku jest wynikiem powstałych zaniedbań.

Zespół dworsko – parkowy w Korzeniowie

Dwór powstał w końcu XVIII w; przebudowany w pocz. XIX wieku. klasycystyczny, murowany, parterowy, z czterokolumnowym portykiem od frontu, sięgającym po gzymsy facjaty, nakryty trójkątnym przyczółkiem. w elewacji frontowej zachodniej. Budynek parterowy z mieszkalnym poddaszem, częściowo podpiwniczony, dwutraktowy. Dach czterospadowy, łamany. Dwór otoczony jest wspinałym parkiem. Od strony frontowej dworek sąsiaduje z dużym owalnym stawem. Z dawnych zabudowań dworskich, prócz odnowionego dworku, na obszarze obiektu Korzeniów znajdowały się dwa drewniane budynki. W przeszłości była w nich zlokalizowana kuźnia. Budynek w lutym 2016 r. uległ zniszczeniu na skutek pożaru.

Z zabytkowych elementów architektonicznych na terenie parku znajduje się również figura Matki Bożej zlokalizowana we wschodniej części obiektu w pobliżu stawu oraz zabytkowa kapliczka kryta gontem, znajdująca się na niewielkim wzniesieniu obsadzonym sosną w północno – zachodniej części obiektu.

Park w Korzeniowie został założony pod koniec XVIII wieku na bazie istniejących lokalnych zadrzewień. Piękny park ma charakter naturalistyczny. Na terenie parku znajduje się pięć stawów połączonych ze sobą siecią kanałów, mających bezpośrednie połączenie z przepływającym w pobliżu potokiem Pastyrniak. Teren parku porasta drzewostan różnogatunkowy z dużą liczbą starych okazałych drzew.

Około 1981 r. rozpoczęto remont dworu, który trwał do 1985 r. Remont ten dotyczył wykonania nowej konstrukcji dachowej wraz z obróbkami blacharskimi, położenie dachówki, nowej łąwy fundamentowej częściowej, wymiany stolarki i parkietów. Przekształcono układ wnętrz dla potrzeb szkoły. W 2001r. wykonano remont fragmentów więźby dachowej. Ogólny stan zachowania dworu jest dobry. Od 2010 roku obiekt użytkowany był przez Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych "Radość" siedzibą w Dębicy, ale w końcu Stowarzyszenie opuściło obiekt. Zespół dworsko – parkowy w Korzeniowie został wpisany do Karpackiego szlaku ogrodów i domów historycznych.

W dniu 4 sierpnia 2022r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie oddalił skargę Gminy Żyraków na decyzję Wojewody Podkarpackiego stwierdzającą, że nieruchomości położona w Korzeniowie - działka o nr ewid. 712, na której znajduje się budynek dworku, nie podpadała pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu PKWN z dnia 6 września 1944r. o przeprowadzeniu reformy rolnej.

Kościół parafialny p.w. Św. Stanisława Bpa i Męczennika w Zasowie

Kościół p.w. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Zasowie został zbudowany w 1885 roku. Zniszczony w czasie działań wojennych w 1915 roku, kiedy zburzona została wieża oraz w 1944 roku kiedy zniszczeniu uległy dachy, wieża i część wyposażenia. W 1945 roku kościół został odbudowany, a w 1966 roku był gruntownie odnawiany.

Obiekt ma charakter neogotycki, murowany z cegły, otynkowany. Jednonawowy, czteroprzęsłowy z parą kaplic. Wnętrze nakryte sklepieniami krzyżowymi. Wyposażenie wnętrza kościoła jest w większości neogotyckie. Gruntowny remont kościoła zastał wykonany w latach 1995 – 2008 ze środków parafii Zasów, funduszy europejskich, Gminy Żyraków i indywidualnych sponsorów oraz przy współudziale i wkładzie materialnym i finansowym parafian.

Kościół p.w. Św. Antoniego Padewskiego w Nagoszynie

Obecny kościół zbudowany został w latach 1922-25 według projektu architekta Teodora Talowskiego. Kościół ma charakter neogotycki, jest murowany z cegły. Trójnawowy, bazylikowy, z krótkim prezbiterium zamkniętym trójbocznie, po bokach którego jest zakrystia i składzik. Z boku przy korpusie dostawiona została wysoka wieża kwadratowa,

Trzy ołtarze neogotyckie, ambona i konfesjonały z czasu budowy kościoła, zostały wykonane przez Wojciecha Gallusa. Rzeźby do ołtarzy zostały zakupione w tyrolskim Gröden. W ołtarzu głównym obraz św. Jana Kantego, malowany około 1920 r. przez Wincentego Wodzinowskiego. W roku 2010, z udziałem środków finansowych przez parafian, gminę Żyraków oraz przy pomocy środków uzyskanych z funduszy europejskich wykonała odnowę wnętrza kościoła. Zostały wykonane prace konserwatorskie przy odnowie głównego ołtarza, przeprowadzono malowanie wnętrza kościoła, podjęto również prace przy odnowie elewacji zabytkowego obiektu kościoła. Wykonano remont muru

ogrodzeniowego wokół zabytkowego kościoła w Nagoszynie. Przeprowadzono prace polegające na wykonaniu izolacji przeciwwilgociowej fundamentów kościoła parafialnego p.w. Św. Antoniego Padewskiego w Nagoszynie. Prace te zostały dofinansowane z Budżetu Gminy Żyraków w formie dotacji (dotacje Marszałka, Konserwatora zabytków).

Kaplica cmentarna w Straszęcinie

W 2022 roku Gmina Żyraków udzieliła dotacji na remont kapliczki zlokalizowanej na cmentarzu parafialnym w miejscowości Straszęcin. Kapliczka wpisana jest do Rejestru Zabytków Gminy Żyraków. Wysokość dotacji wyniosła 47 430,44zł. W Kaplicy rodowej Reyów na Cmentarzu Parafialnym w Straszęcinie odkryto freski z epoki napoleońskiej. Malowidła przedstawiające m.in. zdjęcie Chrystusa z Krzyża zostały zamalowane po wojnie (najprawdopodobniej). Krzysztof Gargas- wykonawca prac konserwatorskich – twierdzi, iż ma do czynienia z kompletną polichromią ścienną, malowidłami pierwszej klasy. Artysta był znawcą tematu, nie wykonywał szkiców, lecz od razu z pędzla malował na ścianie.

Zespół dworsko – parkowy w Żyrakowie

Dwór w Żyrakowie został wzniesiony przed poł. XIX wieku. Około 1920 r. uległ gruntownej przebudowie. Murowany z cegły otynkowany, piętrowy, podpiwniczony. Dach dwuspadowy, kryty blachą. Przeprowadzane remonty na przestrzeni lat wpłynęły na pewne jego zmiany. Budynek otrzymał charakter podmiejskiego dworu ziemiańskiego o dość skromnym wyglądzie, nieco podobny do miejskich budynków użyteczności publicznej.

W jego najbliższym otoczeniu założono park krajobrazowy, z licznymi okazałymi egzemplarzami dębów, klonów, akacji. Park zachowany jest już tylko szczątkowo.

Pierwszym właścicielem dworu był Witold Pieniążek. Po II wojnie światowej budynek służył celom społecznym.

Dzisiaj również służy mieszkańcom wsi i gminy.

Dwór w Żyrakowie z pozostałościami dawnego założenia parkowego stanowi znaczący element lokalnego krajobrazu kulturowego. W latach 2016-2018 Gmina Żyraków wykonała remont zabytkowego dworku w Żyrakowie wraz z zagospodarowaniem zabytkowego parku. W pierwszej kolejności wykonano roboty budowlane polegające na osuszaniu budynku, izolacji fundamentów, remoncie dachu i kominów budynku Dworku w Żyrakowie wpisanego do rejestru zabytków nr A-87. Na ten cel Gmina otrzymała dofinansowanie ze środków Podkarpackiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Przemyślu.

Kolejny etap polegał na gruntownym remoncie dworku wewnątrz jak i na zewnątrz budynku. Gmina Żyraków otrzymała dofinansowanie projektu pn. Utworzenie nowej atrakcji kulturalnej regionu w Gminie Żyraków w ramach osi priorytetowej IV Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,

działania 4.4 Kultura ze środków RPO WP na lata 2014-2020. Dworek pełni funkcje kulturalne. W Dworku organizowane są zajęcia plastyczne, muzyczne oraz fotograficzne, a także w piwnicach budynku znajduje się część muzealna.

VI. Sport rekreacja i turystyka.

Liczba i rodzaje klubów sportowych

W gminie Żyraków funkcjonuje:

- 6 klubów sportowych prowadzących rozgrywki w piłkę nożną zrzeszonych w Podkarpackim Związku Piłki Nożnej Podokręg Dębica (LKS Żyraków, LKS Nagoszyn, LKS Wiewiórka, LKS Straszecin, LKS Zasów – Mokre, KS Korzeniów). Jeden klub rywalizuje w Klasie Okręgowej, dwa kluby w A Klasie i trzy kluby w B klasie.

- Stowarzyszenie Szkółka Piłkarska Straszecin zrzeszająca dzieci i młodzież z gminy Żyraków trenując piłkę nożną.

- Uczniowski Klub Sportowy „ORBITEK” w Straszecinie zrzesza dzieci i młodzież grającą w badmintonie. Klub odnosi sukcesy w turniejach na szczeblu lokalnym, wojewódzkim i ogólnopolskim. Kilkoro podopiecznych klubu jest zawodnikami Kadry Narodowej w badmintonie.

- Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej w Korzeniowie. Klub odnosi sukcesy w tenisie stołowym na szczeblu lokalnym i wojewódzkim..

- Klub Karate Kyokushin Bushido. Działa bardzo prężnie odnosząc sukcesy w turniejach ogólnopolskich i międzynarodowych.

Imprezy sportowe organizowane w gminie .

- Indywidualne Mistrzostwa Gminy Żyraków w Tenisie Stołowym - impreza cykliczna organizowana dla mieszkańców Gminy Żyraków w Szkole Podstawowej w Korzeniowie. Uczestnicy startują w 5 kategoriach wiekowych. W zawodach uczestniczy ok. 100 zawodników.

- Otwarte Grand Prix Podkarpacia Amatorów ku pamięci Marcina Przydzielskiego w tenisie stołowym - impreza cykliczna organizowana ku pamięci najlepszego zawodnika klubu Marcina Przydzielskiego przez UKS SP Korzeniów i LUKS ZSP Zasów we współpracy z Podkarpackim Okręgowym Związkiem Tenisa Stołowego w 11 kategoriach wiekowych, w którym bierze udział ok. 200 zawodników z kilku województw

- Bieg podczas Dni Gminy Żyraków - impreza cykliczna organizowana podczas Dni Gminy Żyraków. W biegu uczestniczy ok. 50 osób.

- Turniej o Puchar Wójta Gminy Żyraków ludowych klubów sportowych

- Turniej piłkarski Ludowych klubów sportowych organizowany na ORLIKU w Żyrakowie. Uczestniczy w nim ok. 70 osób.

Znani sportowcy.

Marcin Przydzielski (1980-2012) był najbardziej utytułowanym zawodnikiem Gminy Żyraków w tenisie stołowym. Już w młodości zwyciężał w turniejach szkolnych, a przez wiele lat był jako senior niepokonany w mistrzostwach gminy. Kiedy w 2003 roku w Zasowie p. Zdzisław Rej założył klub tenisowy- LUKS ZSP Zasów Marcin wypłynął na szersze wody. Wyjeżdżał

na turnieje do Leżajska, Gorlic, Olecka, które wygrywał w swojej kategorii. Został kapitanem V-ligowej drużyny z Zasowa, z którą w 2010 roku uzyskał awans do IV ligi. Był to największy sukces zespołu, w którym Marcin grał razem z Kacprem Kobosem, Kamilem Tarałą, Jakubem Tarałą, Pawłem Dubielem, Wojciechem Paździorem, Adrianem Szpyrką i Małgorzatą Cichoń. Największym sukcesem indywidualnym Marcina był brązowy medal na Podkarpackiej Olimpiadzie Młodzieży. Wysoki poziom sportowy Marcina to wyłącznie jego zasługa. Nikt bowiem nie uczył go grać w tenisa. Marcin był SAMOUKIEM. To coś niespotykanego w dzisiejszych czasach, kiedy wszyscy trenując muszą mieć nauczycieli, instruktorów, trenerów. Marcin był też pasjonatem wędkarstwa, a ze swoim tatą prowadził szkółkę róż w Zasowie. Jego jednak prawdziwą miłością był tenis stołowy.

Urszula Migala - zawodniczka Klubu Karate Kyokushin Bushido z siedzibą w Zawierzbiu odniosła sukcesy:

- zajęła I miejsce w KATA i III miejsce KUMITE w IV Mistrzostwach Europy World Kyokushin Budokai, które odbyły się dniami 11-12.12.2021 w Leżajsku . W zawodach uczestniczyło 512 karateków z 15 krajów
- W dniu 18.12.2021 r. w Bydgoszczy w Pucharze Polski Karate Kyokushin z udziałem 405 zawodników z 86 klubów wywalczyła II miejsce w KATA.
- I miejsce w KUMITE i I miejsce w KATA w I Otwartym Pucharze Polski Karate Kyokushin - IKO Nakamura Polish Open 2021 w dniu 02.10.2021r. Limanowa. W wydarzeniu brało udział 282 zawodników z 29 ośrodków sportowych z całej Polski.
- III miejsce w KATA i III miejsce w KUMITE w VII Pucharze Podkarpacia Karate Kyokushin Dzieci i Młodzieży w dniu 06.11.2021 r. Rzeszów. Wystartowało 192 zawodników z 23 klubów z Podkarpacia.
- II miejsce w KATA w XXIII Mistrzostwach Podkarpacia Karate Kyokushin Dzieci i Młodzieży w dniu 22.05.2021 r. Krosno.

Emilia Skrzek – osiągnięcia w badmintonie: III miejsce w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży w badmintonie 26-29.06.2021 Piotrków Trybunalski, III miejsce w Otwartym Grand Prix Juniorów Młodszych w Badmintonie –Sulęcín 5-7.03.2021 r, V miejsce w Międzynarodowym Turnieju Polish Junior –Marki 28-30.05.2021 r.

I miejsce w generalnej klasyfikacji Juniorów Młodszych PODKARPACKI CUP 2021.

Od września 2020 r. do czerwca 2021 zawodniczka Kadry Narodowej Juniorów Młodszych w badmintonie.

Barbara Moskal – zawodniczka Kadry Polski w strzelectwie osób niewidomych i słabowidzących w kategorii seniorki. W 2019 r. zdobyła Mistrzostwo Świata Osób Niepełnosprawnych w Sydney, startowała również w Międzynarodowym Pucharze Niemiec w strzelectwie pneumatycznym oraz w Pucharze Świata w strzelectwie pneumatycznym w Chorwacji zdobywając tam złote medale. W marcu 2022 roku w norweskim Hamar zdobyła Mistrzostwo Europy w postawie stojącej oraz Wice Mistrzostwo Europy w postawie leżącej. Zawodniczka jest aktualną rekordzistką i mistrzynią świata w strzelectwie w postawie stojącej. W czerwcu 2022 roku startowała w Pucharze Świata we Francji zdobywając 2 razy złoty medal i 2 razy rekord świata finału – karabin

pneumatyczny leżąc i stojąc. Podczas Mistrzostw Świata w Zjednoczonych Emiratach Arabskich 3-11.11.2022 r. w konkurencji karabin pneumatyczny stojąc zajęła I miejsce.

Sensei Tomasz Mendoń. Prezes i trener **Klubu Karate Kyokushin Bushido** z siedzibą w Zawierzbiu. Sędzia główny turnieju IV Mistrzostw Europy World Kyokushin Budokai 11-12.12.2021 r. Sędzia VI GRAND PRIX Beskidów Karate Kyokushin Dzieci i Młodzieży 13.11.2021 r.

Infrastruktura sportowa w Gminie Żyraków .

Na terenie Gminy Żyraków znajduje się Kompleks Boisk Sportowych „Orlik 2012” w Żyrakowie oddany do użytku w 2013 r. Obiekty ORLIKA pozwalają na organizację zajęć i imprez sportowych pod kierunkiem wykwalifikowanej kadry. Kompleks sportowy tworzą dwa nowoczesne boiska: do piłki nożnej oraz wielofunkcyjne do gry w koszykówkę i siatkówkę, a także zaplecze sanitarno – szatniowe. Obiekt jest ogrodzony i oświetlony. Wstęp na Orlika jest bezpłatny. Zajęcia prowadzą dwaj animatorzy, których zadaniem jest nie tylko troska o bezpieczeństwo użytkowników ale też organizacja zawodów i imprez sportowych oraz promocja aktywnego stylu życia zarówno wśród dzieci, młodzieży i dorosłych z terenu całej Gminy Żyraków.

W ośmiu miejscowościach znajdują się pełnowymiarowe stadiony piłkarskie wraz z zapleczem sanitarno – szatniowym. Obiekty znajdują się w bezpłatnym użytkowaniu przez kluby sportowe. Zgodnie z terminarzem rozgrywek Podkarpackiego Związku Piłki Nożnej kluby rozgrywają mecze, na które wstęp dla kibiców jest bezpłatny. Celem działalności klubów jest wzrost umiejętności piłkarskich zawodników (technika, taktyka, motoryka), wzrost sprawności fizycznej zawodników, wzrost świadomości prozdrowotnej oraz integrowanie mieszkańców w związku z udziałem w imprezie sportowo – rekreacyjnej.

Przy wszystkich szkołach znajdują się hale sportowe i boiska wielofunkcyjne, na których prowadzone są zajęcia wychowania fizycznego oraz treningi szkolnych klubów sportowych w lekkoatletyce, badmintonie, unihokeju, siatkówce, tenisie stołowym.

Turystyka i rekreacja.

W Gminie Żyraków znajduje się wiele miejsc do różnych form wypoczynku i rekreacji. W okolicach Zasowa, Korzeniowa i Nagoszyna znajdują się malownicze kompleksy leśne ze stawami rybnymi. Dodatkową atrakcją w sezonie letnim będzie zbieranie owoców runa leśnego. Do cennych zbiorowisk należą także bogate florystycznie zespoły łąkowe. W gminie są dostępne miejsca noclegowe w hotelach i gospodarstwach agroturystycznych.

Place zabaw dla dzieci ogólnodostępne w Bobrowej, Bobrowej Woli, Górze Motycznej, Korzeniowie, Woli Żyrakowskiej, Mokrem i Zasowie, Woli Wielkiej oraz Otwarte Strefy Aktywności w Straszęcinie i Bobrowej.

Działania samorządu gminnego przyczyniające się do propagowania sportu, turystyki i rekreacji

W 2019 roku powstał budynek zaplecza sportowego LKS Żyraków wraz z wiatą garażową (nowe piłkochwyty i ogrodzenie) służący miejscowemu klubowi sportowemu oraz lokalnej społeczności. W 2021 roku wybudowano

i oddano do użytkowania dwa budynki zaplecza szatniowego usytuowane przy stadionach piłkarskich w Straszęcinie (nowe piłkochwyty, ogrodzenie i oświetlenie stadionu) i Wiewiórcie. Z tych obiektów korzystają zawodnicy ludowych klubów sportowych oraz trenerzy i sędziowie. Inwestycje te zostały zrealizowane dzięki dofinansowaniu ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej Sportowa Polska – Programu Rozwoju Lokalnej Infrastruktury Sportowej oraz ze środków inwestycyjnych Gminy Żyraków.

Przy Szkole Podstawowej w Woli Wielkiej oddano do użytkowania w 2021 r. halę sportową dla uczniów. Wybudowanie hali było możliwe dzięki środkom przyznanym przez Ministerstwo Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, wsparciu sponsorów, a pozostała część inwestycji pokryta była ze środków własnych gminy. Sala sportowa jest nowoczesnym obiektem spełniającym wszelkie standardy bezpieczeństwa. Zasadniczą część budynku stanowi sala gimnastyczna, na jej powierzchni zlokalizowane są boiska sportowe do: piłki siatkowej, piłki nożnej halowej, piłki ręcznej, koszykówki i badmintonu. Obiekt posiada bezkolizyjne połączenie z budynkiem szkolnym i zaplecze socjalno-sanitarne, a także składzik na sprzęt sportowy.

Gmina Żyraków wspiera finansowo i udostępnia obiekty sportowe do bezpłatnego użytkowania przez dzieci i młodzież uczestniczącą w Programie Szkolny Klub Sportowy i Akademia Małych Zdobywców. Gmina współfinansuje z Instytutem Sportu - Państwowym Instytutem Badawczym wynagrodzenia animatorów sportu pracujących w Kompleksie Boisk Sportowych Orlik w ramach Projektu „Lokalny Animator Sportu”.

Z budżetu Gminy Żyraków udzielane są dotacje dla klubów sportowych działających na naszym terenie w różnych dyscyplinach sportowych głównie w piłce nożnej ale również w badmintonie, tenisie stołowym, karate, szachach.

Organizowane i współfinansowane są Turnieje w badmintonie, tenisie stołowym, siatkówce amatorów, Super Sprint u Puchar Wójta, Rajd Rowerowy, Rajd Samochodowy, Narodowy Dzień Sportu,

VII . Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne.

Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne .

Stan prawny w zakresie planowania przestrzennego

a) Gmina Żyraków posiada obowiązujące studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego uchwalone przez Radę Gminy w Żyrakowie uchwałą Nr XII/109/99 z dnia 09 grudnia 1999r. z następującymi zmianami:

- I zmiana - uchwała RG Nr XIX/180/08 z dnia 30 października 2008r.
- II zmiana - uchwała RG Nr XXVII/284/09 z dnia 16 października 2009r.
- III. zmiana –uchwała RG Nr VI/35/15 z dnia 31 marca 2015r.
- IV. zmiana – uchwała RG Nr XVI/118/15 z dnia 30 grudnia 2015r.
- V. zmiana – uchwała RG Nr XXXIX/278/15 z dnia 30 maja 2017r.
- VII. zmiana – uchwała RG Nr XXVII/283/21 z dnia 14 maja 2021r.
- VI. zmiana – uchwała RG Nr XXVII/433/22 z dnia 20 czerwca 2022r.
- VIII zmiana – uchwała RG Nr XLIII/538/23 z dnia 10 marca 2023 r.

b) Gmina Żyraków na dzień obecny posiada 8 obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Na dzień dzisiejszy prowadzona jest procedura uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego obszar Wola Żyrakowska (Dąbrowy) oraz obszaru w miejscowościach Zawierzbie i Straszęcin

Dane przedstawiające poszczególne plany, w tym nazwę planu, powierzchnię objętą planem, procentowy udział powierzchni poszczególnych planów w powierzchni gminy – zawarte są w tabeli nr 20.

Tabela Nr 21 przedstawia powierzchnię terenów objętych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w podziale na poszczególne rodzaje zabudowy.

c) Dla inwestycji planowanych na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydawane są na wniosek Inwestorów decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu – decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

Ilość wydanych decyzji o warunkach zabudowy i powierzchnia terenu objętego wyżej wymienionymi decyzjami w rozbiciu na poszczególne lata przedstawiają:

tabela Nr 22 (decyzje o warunkach zabudowy) ,

tabela Nr 23 (decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego)

Tabela 20.

Powierzchnia gminy objęta mpzp

L p	Nazwa planu- data uchwalenia planu	Całkowita powierzchni a gminy ha	Powierzchnia gminy objęta planami na dzień													
			31.12.2016 r.		31.12.2017 r.		31.12.2018 r.		31.12.2019 r.		31.12.2020 r.		31.12.2021r.		30.09.2022r.	
			ha	5/4	ha	7/4	ha	9/4	ha	15/4	ha	13/4	ha	15/4	ha	17/4
1	2	4	5	6	7	8	9	10	15	16	13	14	15	16	17	18
1	MPZP -wieś Mokre 12.11.1998r.	11 038	0,39	0,004%	0,39	0,004%	0,39	0,004%	0,39	0,004%	0,39	0,004%	0,39	0,004%	0,39	0,004%
2	MPZP -wieś Straszęcin 15.03.2001r.	11 038	0,93	0,008 %	0,93	0,008 %	0,93	0,008 %	0,93	0,008 %	0,93	0,008 %	0,93	0,008 %	0,93	0,008 %
3	MPZP – wieś Zawierzbie i Straszęcin 14.06.2005r.	11 038	1,68	0,015%	1,68	0,015%	1,68	0,015%	1,68	0,015%	1,68	0,015%	1,68	0,015%	1,68	0,015%
4	MPZP – wieś Żyraków 30.12.2005r.	11 038	0,51	0, 005%	0,51	0, 005%	0,51	0, 005%	0,51	0, 005%	0,51	0, 005%	0,51	0, 005%	0,51	0, 005%
5	MPZP – wieś Góra Motyczna 27.09.2006r.	11 038	1,80	0,016%	1,80	0,016%	1,80	0,016%	1,80	0,016%	1,80	0,016%	1,80	0,016%	1,80	0,016%
6	MPZP „ Park Przemysłowy Straszęcin ” 26.02.2009r.	11 038	65,76	0,596%	65,76	0,596%	65,76	0,596%	65,76	0,596%	65,76	0,596%	65,76	0,596%	65,76	0,596%
7	MPZP – teren dawnego poligonu wojskowego Straszęcin 26.11.2009r.	11 038	65,70	0,595%	65,70	0,595%	65,70	0,595%	65,70	0,595%	65,70	0,595%	65,70	0,595%	65,70	0,595%
8	MPZP dla obszarów : „Skarpa”, „Przy drodze”, i „Przy Wisłocze”	11 038	15,0	0,136%	15,0	0,136%	15,0	0,136%	15,0	0,136%	15,0	0,136%	15,0	0,136%	15,0	0,136%

	w miejscowości Żyraków 31.03.2015r.															
9	MPZP dla obszaru położonego w miejscowościach Zawierbie i Straszęcin - w trakcie procedowania	11038	15,0	0,136%	15,0	0,136%	15,0	0,136%	15,0	0,136%	15,0	0,136%	15,0	0,136%	223,58	2,026%
	RAZEM :		151,77	1,375%	151,77	1,375%	151,77	1,375%	151,77	1,375%	151,77	1,375%	151,77	1,375%	375,35	3,4%

Tabela 21.

Powierzchnia terenów ujętych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w podziale na poszczególne rodzaje zabudowy.

Lp.	Rodzaj zabudowy*	Całkowita powierzchnia gminy	Powierzchnia zabudowy w ha, ujęta w mpzp** wg planów obowiązujących w dniu:													
			31.12.2016r.		31.12.2017 r.		31.12.2018 r.		31.12.2019 r.		31.12.2020 r.		31.12.2021 r.		30.09.2022 r.	
			ha	4/3 w %	ha	6/3 w %	ha	8/3 w %	ha	10/3 w %	ha	12/3 w %	ha	14/3 w %	ha	16/3 w %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
1.	Zabudowa mieszkaniowa, w tym	11 038 ha	12,4	0,11%	12,4	0,11%	12,4	0,11%	12,4	0,11%	12,4	0,11%	12,4	0,11%	136,53	1,237%
	jednorodzinna	11 038 ha	12,4	0,11%	12,4	0,11%	12,4	0,11%	12,4	0,11%	12,4	0,11%	12,4	0,11%	134,25	1,215%
	wielorodzinna	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	2,28	0,020%
2.	Zabudowa usługowa	11 038 ha	12,8	0,114%	12,8	0,114%	12,8	0,114%	12,8	0,114%	12,8	0,114%	12,8	0,114%	40,09	0,363%
3.	Zabudowa zagrodowa gospodarstw rolnych	11 038 ha	--	---	--	---	--	---	--	---	--	---	--	---	--	---
4.	Zabudowa produkcyjna	11 038 ha	38,7	0,35%	38,7	0,35%	38,7	0,35%	38,7	0,35%	38,7	0,35%	38,7	0,35%	0,66	0,006%
5.	Drogi	11 038 ha	4,77	0,04%	4,77	0,04%	4,77	0,04%	4,77	0,04%	4,77	0,04%	4,77	0,04%	19,63	0,178%
6.	Drogi	11 038	3,12	0,	3,12	0,	3,12	0,	3,12	0,	3,12	0,	3,12	0,	3,58	0,032

	wewnętrzna	ha		03%		03%		03%		03%		03%		03%		%
7.	Infrastruktura *** techniczna	11 038 ha	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--
8.	Tereny zagrożone kłęskami żywiłowymi	11 038 ha	47,0 4	0,43%	47,0 4	0,43%	47,0 4	0,43%	47,04	0,43%	47,04	0,43%	47,0 4	0,43%	--	--
9.	inne	11 038 ha	79,9 8	0,731 %	79,9 8	0,731 %	79,9 8	0,731 %	79,98	0,731 %	79,98	0,731 %	79,9 8	0,731 %	23,1	0,21%
Razem:		11 038 ha	151, 77	1,375 %	151, 77	1,375 %	151, 77	1,375 %	151,7 7	1,375 %	151,7 7	1,375 %	151, 77	1,375 %	223,5 9	2,026 %

Tabela 22.

Decyzje o warunkach zabudowy wydane w latach 2016 do 2021

Lp.	Wyszczególnienie	ogółem	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Liczba wydanych decyzji wz	1128	179	208	245	186	173	191

Tabela 23.

Decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego

Lp.	Wyszczególnienie	ogółem	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	Liczba wydanych decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego	272	56	31	34	48	51	52

Struktura osadnicza

Gmina Żyraków jest gminą wiejską, w jej skład wchodzi 13 sołectw.

Pod względem przestrzennym Gminę Żyraków podzielić można na dwa odrębne obszary o różnym stopniu zurbanizowania i różnym sposobie zagospodarowania i przeznaczenia terenów. Część południowo - wschodnia gminy granicząca przez rzekę Wisłokę z miastem powiatowym Dębica charakteryzuje się najwyższym stopniem zainwestowania. W strefie tej skupiają się zakłady przemysłowe i usługowe gminy, występują tu tereny najbardziej atrakcyjne dla inwestorów, uzbrojone w infrastrukturę techniczną, o dobrej dostępności komunikacyjnej (w tym autostrada A4 wraz z zjazdem – węzeł Żyraków).

Pozostała część gminy to obszary o charakterze rolniczym, częściowo zalesione o zwartych jednostkach osadniczych skupionych wzdłuż dróg.

Zwartość zabudowy jest charakterystyczną i korzystną cechą zabudowy gminy. Jednostki osadnicze wyposażone w niezbędną infrastrukturę techniczną i sieć drogową występują w postaci skupionych obszarów i tylko w nielicznych przypadkach występuje zabudowa rozproszona (poza zasięgiem pełnego uzbrojenia, w oddaleniu od dróg).

Obszary zintegrowanego inwestowania i wykluczenia z inwestowania, obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego .

Istniejące obszary zainwestowania zintegrowanego położone są głównie w miejscowości Straszęcin, gdzie skupione są funkcje przemysłowo - produkcyjne, magazynowe i techniczne. Obszary te nie posiadają planu miejscowego, działalność inwestycyjna opiera się na podstawie wydawanych decyzji o warunkach zabudowy.

Możliwość zintegrowanego inwestowania zapewniają plany miejscowe, wśród których najistotniejszy i największy obszarowo to mpzp Straszęcin „Park przemysłowy Straszęcin”, przeznaczający 41 ha terenów pod zabudowę produkcyjno – usługową. Ponadto tereny pod działalność inwestycyjną wyznacza kilka planów miejscowych o mniejszej powierzchni .

Obecnie w trakcie sporządzania znajduje się mpzp Straszecin – Zawierzbie, w którym część obszaru stanowią tereny uzupełniania istniejącej zabudowy (głównie mieszkaniowej jednorodzinnej), natomiast znaczna część jego obszaru wyznacza nowe tereny z przeznaczeniem pod działalność gospodarczą, usytuowane wzdłuż nowego odcinka drogi powiatowej w miejscowości Straszęcin, tzw. łącznika autostrady A4. W planie tym są też nowe tereny mieszkalnictwa jednorodzinnego, na których zabudowa może być realizowana w sposób zintegrowany („deweloperski”).

Na terenie gminy Żyraków występują obszary wykluczenia z zainwestowania w postaci:

- terenów rolnych o gruntach chronionych, tj. gleb klas bonitacyjnych I-III /część środkowo – zachodnia gminy oraz obszary wzdłuż rzeki Wisłoki/ ,
- terenów lasów,
- obszarów szczególnego zagrożenia powodzią /na których tylko warunkowo może być dopuszczona zabudowa a także eksploatacja złóż /,
- terenów osuwisk /zjawiska marginalne w skali gminy/,

Inwestycje celu publicznego na obszarze gminy dotyczą obiektów istniejących
1/ obiektów komunikacji, w tym:

- autostrada A4,

- drogi powiatowe,
- drogi gminne

2/ Sieci i obiektów infrastruktury technicznej, w tym:

- sieci przesyłowe o znaczeniu ponadlokalnym: gazociąg wysokoprężny DN 700, linie elektroenergetyczne wysokiego i średniego napięcia,
- sieci lokalne elektroenergetyczne i teletechniczne,
- sieci lokalne gminne: wodociągowe i kanalizacyjne,
- stacji bazowych telefonii komórkowych w miejscowościach Straszęcín , Wola Żyrakowska , Nagoszyn,

3/ obiektów publicznych: oświaty, kultury, zdrowia, administracji, sportu.

Obecnie brak jest planów wyznaczających obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego. Lokalizacja nowych inwestycji w tym zakresie odbywa się i nadal odbywać się może zarówno w drodze planu miejscowego jak i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, w miarę pojawiających potrzeb. Procedura wydania decyzji ULICP jest obecnie stosowana powszechnie jako najkrótsza i najprostsza droga do realizacji inwestycji celu publicznego, o ile jej wydanie jest możliwe w zgodzie z przepisami odrębnymi.

Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych , obszary o wyjątkowym potencjale rozwojowym.

W Gminie Żyraków brak jest istotniejszych czynników hamujących lub uniemożliwiających rozwój gminy. Część obszaru gminy, z uwagi na występujące uwarunkowania, predystynowana jest głównie do rozwoju funkcji rolniczych. Dotyczy to rejonów środkowo – północnych, obejmujących areały pól uprawnych o bardzo dobrych glebach, częściowo zmeliorowanych, obszary użytków zielonych i lasów.

Natomiast na lata najbliższe polityka przestrzenna gminy w zakresie rozwoju terenów inwestycyjnych zarówno mieszkaniowych jak i usługowo-produkcyjnych powinna skupić się na obszarze południowym i południowo - wschodnim, obejmującym miejscowości Żyraków, Zawierzbie, Straszęcín, częściowo Wola Żyrakowska. W miejscowościach tych występuje największe zapotrzebowanie na tereny inwestycyjne, jednocześnie obszar ten posiada największe predyspozycje dla rozwoju wyżej wymienionych funkcji.

Pomijając wymienione wyżej obszary wykluczające zainwestowanie, rejon ten charakteryzuje się dogodnymi warunkami dla inwestowania. Jest wyposażony w infrastrukturę techniczną, posiada dobrą dostępność komunikacyjną a jego lokalizacja w sąsiedztwie miasta Dębicy czyni go atrakcyjnym dla inwestorów. W celu prawidłowego i zrównoważonego rozwoju poszczególnych miejscowości niezbędne jest opracowywanie dla nich miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Obecnie w trakcie opracowania jest plan miejscowy obszaru Straszęcín Zawierzbie, obejmujący swym zasięgiem najbardziej istotne dla rozwoju i uprządkowania zabudowy części powyższych miejscowości.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania oraz specyfikę poszczególnych miejscowości uznaje się zasadność opracowania planów miejscowych dla następujących terenów:

- **miejscowość Żyraków** - wyznaczenie terenów mieszkaniowo – usługowych jako kontynuacji istniejącego zainwestowania , oraz w rejonie przebiegu autostrady A4 możliwość lokalizacji funkcji produkcyjno – usługowych

- **miejsowość Straszecin** – z uwagi na wyraźne zróżnicowanie funkcjonalne istniejącej zabudowy w obrębie dwóch obszarów: mieszkalno – usługowego i przemysłowo – magazynowego zasadne jest kontynuowanie rozwoju powyższych funkcji w sposób wzajemnie nie kolidujący i uwzględniający jednocześnie sąsiedztwo obszarów chronionych (Natura 2000 , projektowany obszar chronionego krajobrazu).

Obszar położony pomiędzy drogami powiatowymi Dębica – Zdziarzec i Dębica – Straszecin (obecnie w opracowaniu) przewiduje się głównie na rozwój budownictwa mieszkaniowego, w tym o wyższej intensywności (wielorodzinne), wyposażonego w usługi podstawowe a także możliwość rozwoju usług o charakterze ponadlokalnym.

Funkcje przemysłowo - produkcyjne, magazynowe i techniczne możliwe są do dalszego rozwoju w kierunku południowym od istniejących obecnie tego typu terenów w Straszecinie. Ich wyznaczenie wymaga jednak uwzględnienia sąsiedztwa rzeki Wisłoki oraz związanych z tym sąsiedztwem zagrożeń i ograniczeń.

- **miejsowość Wola Żyrakowska** – wyznaczenie terenów rekreacyjno – sportowo – usługowych na terenach będących własnością Gminy Żyraków tzw. Dąbrowy.

Środkowe i północne obszary gminy o charakterze rolniczym predystynowane są do dalszego rozwoju tych właśnie funkcji. Istniejące gospodarstwa rolne w miejscowościach takich jak Wiewiórka, Zasów, Mokre odznaczają się znacznym stopniem specjalizacji produkcji rolnej, którą należy wspierać, umożliwiając jak najbardziej korzystne warunki rozwoju (np. w miejscowości Zasów – Mokre rozwija się szkółkarstwo, w miejscowości Wiewiórka , Wola Wielka , Góra Motyczna – produkcja ziemniaka).

Rozwój powyższych funkcji, t.j. funkcji rolniczych możliwy jest bez konieczności opracowania planów miejscowych, natomiast osadnictwo na tych obszarach nie wykazuje tendencji do tak silnego rozwoju aby wymagało to uregulowań planistycznych.

Przewidywane zmiany prawne w dziedzinie planowania przestrzennego tj. procedowany obecnie projekt nowej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, jeśli wejdzie w życie, zmienić może narzędzia oraz sposób działania w gospodarowaniu przestrzenią, nie powinien zmieniać jednak generalnych kierunków prowadzonej polityki przestrzennej gminy.

Rewitalizacja

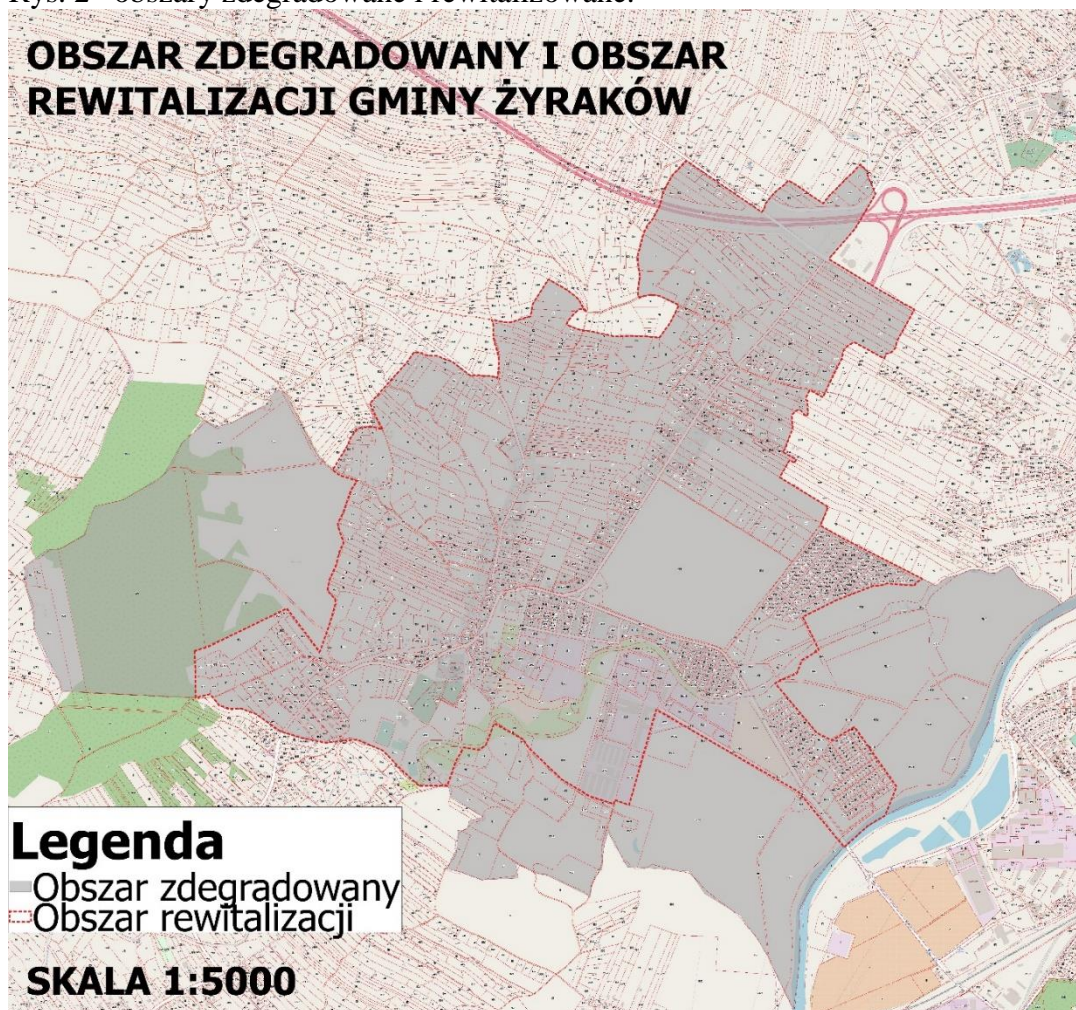
Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Żyraków na lata 2016-2023 został przyjęty Uchwałą nr XLII/359/17 Rady Gminy w Żyrakowie z dnia 27 listopada 2017r. w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żyraków na lata 2016-2023, zmienionej Uchwałą nr L/425/18 Rady Gminy w Żyrakowie z dnia 09 kwietnia 2018 roku w sprawie zmiany Uchwały Nr XLII/359/17 w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żyraków na lata 2016-2023 oraz Uchwałą Nr LVII/467/2018 Rady Gminy w Żyrakowie z dnia 27 sierpnia 2018 r. w sprawie zmiany uchwały nr L/425/18 w sprawie przyjęcia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żyraków na lata 2016-2023. Dokument został pozytywnie oceniony w zakresie jego zgodności z *Wytycznymi Ministra Rozwoju z dnia 2 sierpnia 2016r. w zakresie rewitalizacji*

w programach operacyjnych na lata 2014-2020 przez Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Żyraków na lata 2016-2023 został wpisany do Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa podkarpackiego Uchwałą nr 469/9969/18 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 11 września 2018r. w sprawie wpisania programów rewitalizacji do Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa podkarpackiego.

Wyznaczony obszar rewitalizacji obejmuje teren całego sołectwa Straszczeń z wyłączeniem terenów leśnych i pól uprawnych. Wyznaczony obszar rewitalizacji zajmuje 8,29 km² i zamieszkały jest przez 2103 osoby. Wytypowany obszar rewitalizacji zajmuje 7,51 % powierzchni gminy oraz jest zamieszkały przez 15,19 % mieszkańców gminy.

Rys. 2 obszary zdegradowane i rewitalizowane.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Żyraków na lata 2016-2023 przewiduje osiągnięcie następujących celów:

1. Cele rewitalizacji – Strefa społeczna:
  - 1.1. Zwiększenie uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym.
  - 1.2. Wsparcie dla seniorów i osób niepełnosprawnych.
  - 1.3. Zmniejszenie poziomu długotrwałego bezrobocia na obszarze rewitalizacji.

- 1.4. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców obszarów rewitalizacji.
2. Cele rewitalizacji – Strefa gospodarcza:
  - 2.1. Wzrost przedsiębiorczości.
3. Cele rewitalizacji – strefa przestrzenno-funkcjonalna i techniczna:
  - 3.1. Poprawa infrastruktury technicznej poprzez remonty dróg i modernizację oświetlenia.
  - 3.2. Rozwój terenów inwestycyjnych.
  - 3.3. Odnowa zdegradowanych obiektów i obszarów na obszarze rewitalizacji.
4. Cele rewitalizacji – strefa środowiskowa:
  - 4.1. Modernizacja sieci wodociągowo-kanalizacyjnej.
  - 4.2. Ograniczenie zjawiska niskiej emisji.

Projekty główne ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Żyraków na lata 2016-2023

Projekt 1

Remont pomieszczeń zabytkowego Dworku w Straszęcinie w celu nadania nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia i przebudową drogi dojazdowej do rewitalizowanego obiektu.

Projekt 2

Zagospodarowanie terenu wokół spółdzielni mieszkaniowej w Straszęcinie z przeznaczeniem na cele społeczne.

Projekt 3

Zagospodarowanie terenów wokół Kościoła Wszystkich Świętych w Straszęcinie z przeznaczeniem na cele społeczne.

Projekt 4

Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych na terenie Gminy Żyraków.

Projekt 5

Integracja społeczna – włączenie społeczne i wsparcie w sytuacjach kryzysowych mieszkańców.

Projekt 6

Aktywność mieszkańców w każdej sferze.

Projekt 7

Przebudowa dróg gminnych i chodników wraz z oświetleniem ulicznym w miejscowości Straszęcin.

Gmina Żyraków do 2022 roku wykonała część projektów przewidzianych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Żyraków na lata 2016-2023. Wykonane zostały m.in. Remont pomieszczeń zabytkowego Dworku w Straszęcinie w celu nadania nowych funkcji społecznych wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia i przebudową drogi dojazdowej do rewitalizowanego obiektu, Zwiększenie dostępu do usług społecznych dla osób starszych i niepełnosprawnych na terenie Gminy Żyraków poprzez realizację zadania w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020, edycja 2020r. Moduł I, z przeznaczeniem na „Utworzenie placówki Senior +”, Przebudowa dróg gminnych i chodników wraz z oświetleniem ulicznym w miejscowości Straszęcin. Gmina pozyskiwała na ten cel środki zewnętrznie min. z Funduszy Europejskich, i innych programów wspierających.

W ramach zadań uzupełniających wykonano sieć kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej w miejscowości Straszęcin.

Obecnie wykonywane jest zadanie pn. Zagospodarowanie terenów wokół Kościoła Wszystkich Świętych w Straszęcinie z przeznaczeniem na cele społeczne w ramach, którego wykonywane zostało utwardzenie placu koło Groty Lourdzkiej w Straszęcinie. W podziemiach tej groty znajduje się Grota Solna Św. Kingi, w której skorzystać można z inhalacji solankowych. Stosowana jest solanka z kopalni soli w Bochni i z Zabłocia z głęboko położonych złóż wód leczniczych jodowo – bromowych. Inhalacje solankowe działają profilaktycznie leczniczo.

Gmina Żyraków podjęła przygotowania do uchwalenia Gminnego Programu Rewitalizacji dla Gminy Żyraków na lata 2023-2030.

VIII . Bezpieczeństwo publiczne.

W gminie Żyraków działa 13 jednostek OSP, w tym trzy włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego – OSP Nagoszyn, Straszęcin, Żyraków. Do zadań własnych gminy należy troska i zapewnienie bezpieczeństwa jej mieszkańcom.

Tab.24 Udział w działaniach ratowniczych i akcjach ratowniczych jednostek OSP włączonych do ksrg

Jednostka	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
OSP Nagoszyn	-	21	35	74	70	54
OSP Straszęcin	14	19	19	24	33	36
OSP Żyraków	36	32	41	63	58	56
Razem	50	72	95	161	161	146

Tab.25 Udział w działaniach ratowniczych i akcjach ratowniczych jednostek OSP nie włączonych do ksrg

Jednostka	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021
OSP Bobrowa	1	2	6	34	22	27
OSP Bobrowa Wola	0	2	0	2	2	0
OSP Cieszęciny	0	0	0	0	0	1
OSP Góra Motyczna	2	0	3	9	12	15
OSP Korzeniów	7	2	3	15	2	14
OSP Mokre	0	0	0	5	0	0

OSP Wiewiórka	3	1	1	10	2	1
OSP Wola Wielka	1	0	0	12	5	7
OSP Wola Żyrakowska	3	3	9	17	14	8
OSP Zasów	3	4	4	9	5	5
Razem:	20	14	26	113	64	78

Ochotnicze straże pożarne (OSP) realizują zadania na rzecz ochrony ludności, ochrony przeciwpożarowej oraz ratownictwa, a także prowadzą na szeroką skalę działania profilaktyczne skierowane głównie do młodzieży.

Podstawowymi celami i zadaniami ochotniczych straży pożarnych wynikającymi m.in. z ich statutów jest prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom, udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów oraz innych zdarzeń niebezpiecznych i klęsk, a także informowanie ludności o istniejących zagrożeniach.

Ochotnicze Straże Pożarne ściśle współdziałają z Komendą Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Dębicy oraz innymi podmiotami i instytucjami w celu zapewnienia bezpieczeństwa obywateli na terenie swego działania - gminy Żyraków i pow. dębickiego.

Przez teren gminy Żyraków przepływa rzeka Wisłoka należąca do dorzecza górnej Wisły, rzeka Grabinianka oraz kilka mniejszych cieków wodnych jak: potok Wiewiórski, Nagoszanka, Bobrowski. W Gminie Żyraków nie występują zbiorniki retencyjne i poldery. Gmina Żyraków od 2016r. posiada ok. 1800 mb lewostronnego obwałowania rzeki Wisłoki w Żyrakowie i Zawierzbie w trzech odcinkach: 1) Żyraków – Zawierzbie/ dr. powiatowa/; 2) Zawierzbie /Betoniarnia/; 3) Zawierzbie /Poligon/.

Ukształtowanie terenu Gminy powoduje, że jej obszar charakteryzuje się częstym występowaniem powodzi opadowych - najczęściej letnich wezbrań wód, wywołanych intensywnymi bądź długotrwałymi opadami deszczu.

Anomalie pogodowe i występujące w tym podtopienia budynków mieszkalnych i gospodarczych szczególnie w m. Bobrowa, Mokre, Straszecin, Zasów to główne zagrożenia, brak jest osuwisk.

IX. Polityka społeczna.

Pomoc społeczna

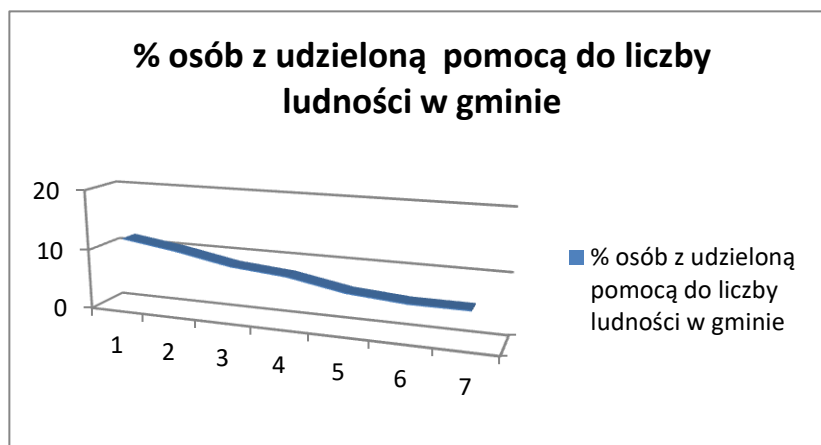
Tab.26 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2016 - 2022

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Odsetek osób w stosunku do liczby ludności Gminy Żyraków
2016	431	1635	11,67%
2017	402	1458	10,33 %
2018	355	1229	8,6 %

2019	332	1109	7,8 %
2020	280	878	6,1 %
2021	266	769	5,4 %
2022	270	769	5,4 %

Wykres 10. obrazujący powyższą tabelę.

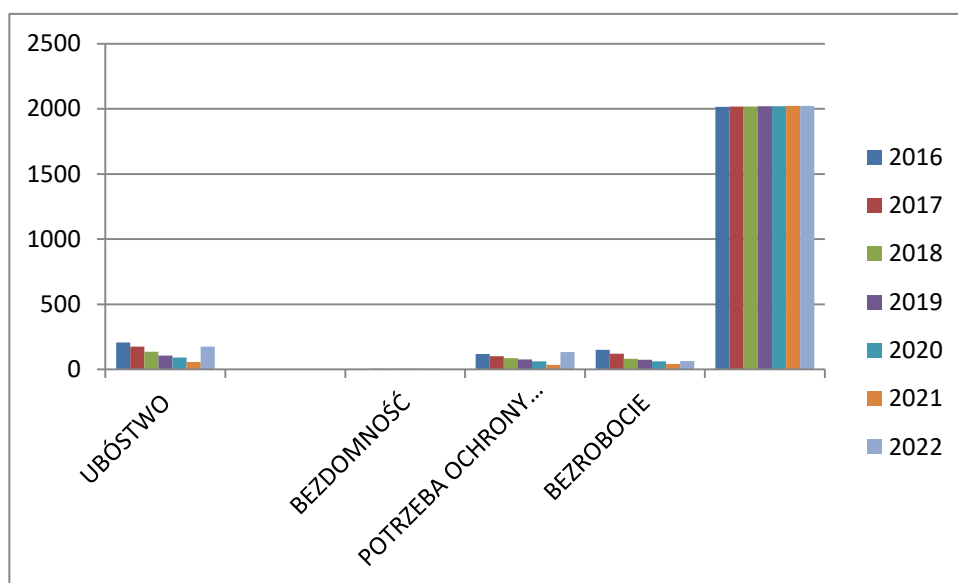

Tab. 27. Zestawienie danych dotyczących pomocy ze względu na występujący problem w latach 2016- do połowy roku 2022.

Problem/ rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
UBÓSTWO	206	174	136	105	90	56	175
SIEROCTWO	0	0	0	0	0	0	0
BEZDOMNOŚĆ	3	5	4	5	6	5	3
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	118	100	87	76	61	34	133
W TYM:							
WIELODZIETNOŚĆ	112	79	71	65	61	33	133
BEZROBOCIE	151	120	82	74	61	42	63
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	98	99	96	103	94	67	103
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	187	176	174	171	137	91	195
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEK.- WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO - OGÓŁEM	58	60	49	48	59	37	84
W TYM:							
RODZINY NIEPEŁNE	23	23	18	19	18	11	21
RODZINY WIELODZIETNE	18	14	11	8	10	4	63

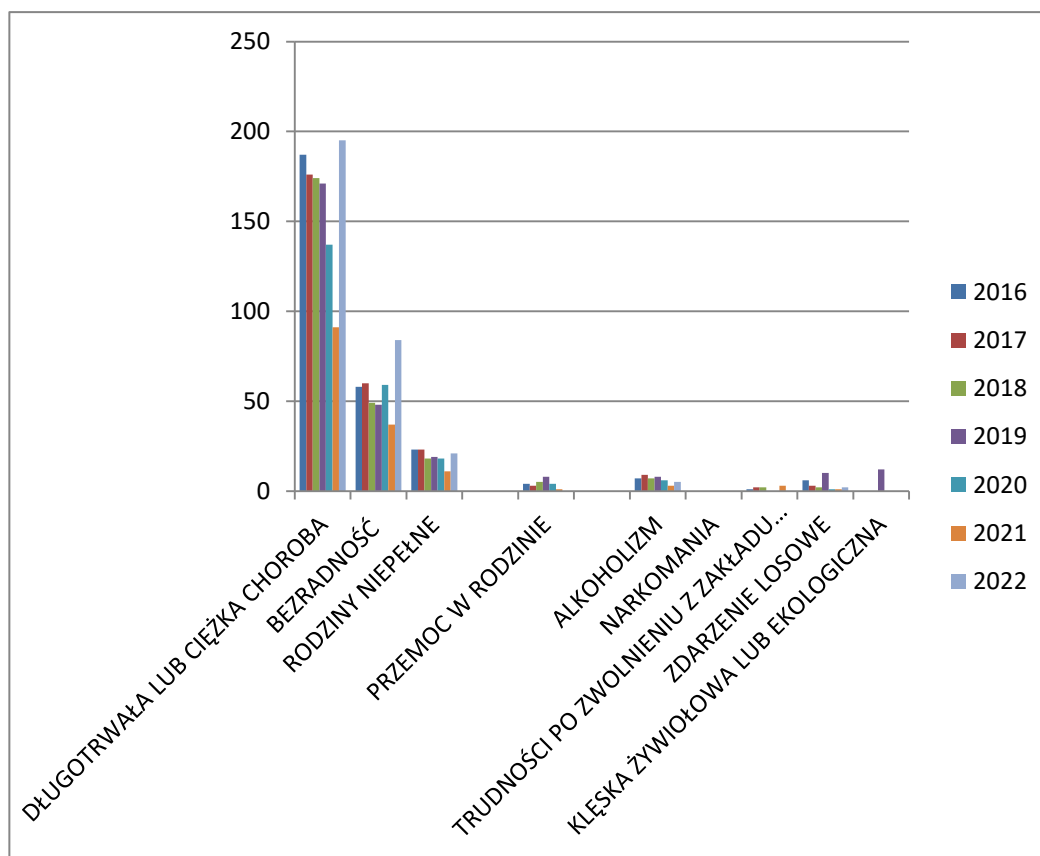
PRZEMOC W RODZINIE	4	3	5	8	4	1	0
POTRZEBA OCHRONY OFIAR HANDLU LUDŹMI	0	0	0	0	0	0	0
ALKOHOLIZM	7	9	7	8	6	3	5
NARKOMANIA	0	0	0	0	0	0	0
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO	1	2	2	0	0	3	0
TRUDNOŚCI W INTEGRACJI OSÓB, KTÓRE OTRZYMAŁY STATUS UCHODŹCY LUB OCHRONĘ UZUPEŁNIAJĄCĄ	0	0	0	0	0	0	0
ZDARZENIE LOSOWE	6	3	2	10	1	1	2
SYTUACJA KRYZYSOWA	0	0	0	0	0	0	0
KŁĘSKA ŻYWIŁOWA LUB EKOLOGICZNA	0	0	0	12	0	0	0

Wykres 11 . Pomoc w latach 2016-2022 ze względu na 5 pierwszych problemów.

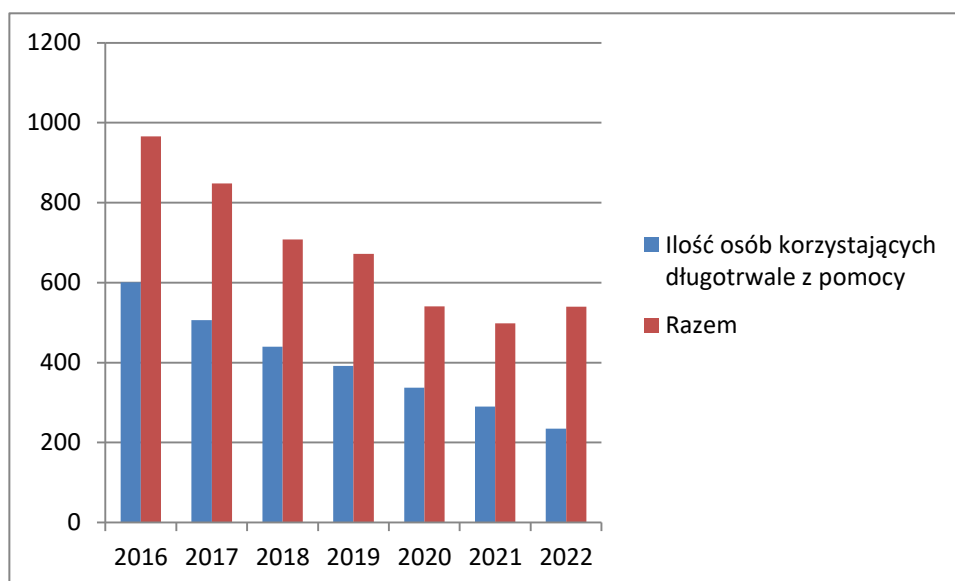
Wykres 12 . Najczęściej występujące problemy w rodzinach zamieszkałych w gminie w latach 2016-2022r.

Tab. 28. Ilość udzielonej pomocy ogółem na przestrzeni lat 2016-2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ilość osób korzystających długotrwale z pomocy	601	506	440	392	337	290	235
Ogółem osoby korzystające z pomocy	966	848	708	672	541	498	540

Wykres nr. 13. Zobrazowanie w.w tabeli .

Ochrona zdrowia

Gminny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Żyrakowie- stan aktualny 2022.

I. Świadczenia zdrowotne udzielane są w następujących obiektach :

1. Żyraków 156 a – Podstawowa Opieka Zdrowotna
2. Żyraków 138 C – Gabinety Rehabilitacji
3. Straszęcina 233 - Gabinety Rehabilitacji

Podstawowa Opieka Zdrowotna

W ramach POZ funkcjonują :

- Poradnia Lekarza POZ
- Poradnia dla Kobiet
- Poradnia pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej
- Poradnia położnej środowiskowo-rodzinnej
- Poradnia pielęgniarki praktyki
- Poradnia pielęgniarki w środowisku nauczania

Gabinety Rehabilitacyjne

W Gabinetach Rehabilitacji funkcjonują :

- Gabinety hydroterapii
- Gabinety do światłolecznictwa
- Gabinety do masażu ręcznego i mechanicznego
- Gabinety elektrofonoforezy, elektrodiagnostyki i laseroterapii, jonoforezy
- Gabinety elektroterapii, elektrodiagnostyki i laseroterapii
- Gabinety magnetoterapii
- Sala ćwiczeń i kinezyterapii

Sekcja Administracyjno-gospodarcza

- Księgowość
- Pracownicy obsługi gospodarczej.

Statystyka medyczna w okresie 2016 – 2021

Tab. 29. Liczba pacjentów wg stanu na 31 grudzień

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba pacjentów lekarza POZ	3782	4 009	4 231	4 485	4631	4 826
Liczba pacjentów położnej	3642	3 678	3 684	3 613	3 572	3 763
Liczba pacjentów pielęgniarki środowiska wo-rodzinnej	3661	3 852	4 044	4 277	4 424	4 627
Liczba pacjentów medycyny szkolnej	566	562	551	551	473	476

Tab. 30 .Udzielone porady

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Poradnia lekarza POZ	18 463	19 579	21 243	22 254	20 944	24 602
Poradnia ginekologiczno-położnicza	1 996	1 978	1 966	1 831	1 387	1 673
Świadczenia pielęgniarki szkolnej	4 542	3 267	7 059	7 382	6 099	1 119
Świadczenia położnej środowiskowo-rodzinnej	548	525	418	466	351	374
Świadczenia pielęgniarki POZ	3 413	6 815	3 316	3 231	1 915	1 374

Tab.31. Świadczenie w Rehabilitacji

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ilość wykonana – świadczenia rehabilitacyjne	96 823	40 751	73 424	54 040	50 629	69 466
W tym:						
- Rehabilitacja Straszęcín	51 857	38 137	41 472	29 385	28 252	35 988
- Rehabilitacja Żyraków	44 965	32 614	31 952	24 655	22 377	33 478
Ilość wykonana dla osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności			17 024 pkt	9 216	18 720	15 675
W tym:						
- Rehabilitacja Straszęcín			6 638	6 599	14 240	7 457
- Rehabilitacja Żyraków			10 386	2 617	4 480	8 218

Dostępność

- Świadczenia z zakresu Podstawowej Opieki Zdrowotnej udzielane są w dni robocze w godzinach od 8 :00 do 18:00
- Świadczenia z zakresu Ambulatoryjnej Opieki Specjalistycznej udzielane są w dniach :
poniedziałek 7:30 - 11:30
środa 13:30 - 18:00
czwartek 13:30 - 18:00
- Świadczenia z zakresu Rehabilitacji leczniczej udzielane są w dni robocze w godzinach 8:00 – 18:00
- Pobieranie materiału do badań diagnostycznych :
Wtorek 7:00 – 9:00
Czwartek 7:00 – 9:00

GSP ZOZ Żyraków nie posiada w swoich strukturach zespołu ratownictwa medycznego.

W roku 2022 liczba pacjentów nie uległa istotnej zmianie. Świadczenia medyczne są realizowane zgodnie z zawartymi umowami z NFZ.

Gospodarka mieszkaniowa

Gmina Żyraków realizuje zadanie własne polegające na zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych społeczności lokalnej w ramach posiadanego zasobu mieszkaniowego. Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Żyraków na lata 2020-2025 określa zasady oraz cele prowadzonej przez gminę polityki mieszkaniowej.

Mieszkaniowy zasób Gminy obejmuje 10 lokali mieszkalnych mieszczących się w budynkach stanowiących własność Gminy Żyraków o łącznej powierzchni 521,40 m², w tym 6 lokali położonych w obiektach szkolnych, trwałym zarządzie szkół (tabela 1). Gmina Żyraków nie posiada w zasobie lokali socjalnych. W zasobie mieszkaniowym Gminy znajdują się mieszkania o różnym stanie technicznym, zależnym od wieku budynków oraz wyposażenia w instalacje wewnętrzne (tabela 2). Sposób wykorzystania zasobów mieszkaniowych przedstawia tabela 3.

Tabela 32. Zasoby mieszkaniowe Gminy Żyraków w latach 2016 - 2022

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Powierzchnia [m ²]	823	823	823	823	521,4	521,4	521,4
Ilość mieszkań	16	16	16	16	10	10	10
Mieszkania w budynkach niemieszkalnych	15	15	15	15	9	9	9
szkoły	13	13	13	13	6	6	6
inne	2	2	2	2	3	3	3
Mieszkania w budynkach mieszkalnych	1	1	1	1	1	1	1

Tabela 33. Stan techniczny mieszkań w zasobie

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Instalacje wewnętrzne							
elektryczna	16	16	16	16	10	10	10
wodociągowa	16	16	16	16	10	10	10
kanalizacyjna	16	16	16	16	10	10	10
gazowa	16	16	16	16	10	10	10
grzewcza	16	16	16	16	10	10	10
Stan techniczny lokalu mieszkalnego							
-lokale w dobrym stanie technicznym	14	14	14	14	10	10	10
-lokale nie nadające się do zamieszkania	2	2	2	2	0	0	0

Tabela 34. Wykorzystanie zasobu mieszkaniowego Gminy Żyraków

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Mieszkania zamieszkałe	9	8	5	5	6	6	7
Mieszkania niezamieszkałe pustostany	2	3	4	4	4	4	3
Mieszkania wykorzystywane na cele niemieszkalne	5	5	7	7	0	0	0

Na koniec 2021 roku, na terenie gminy Żyraków znajdowało się 3906 budynków mieszkalnych. W odniesieniu do roku 2016 ich ilość wzrosła o 449 budynki. Gmina Żyraków w latach 2016 – 2021 przekazała (sprzedała) 1,2444 ha niezabudowanych gruntów, przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową jednorodziną.

X. Edukacja i wychowanie

1. Sieć placówek oświatowych

2016/17

- Przedszkola

przedszkole	liczba dzieci	liczba oddziałów	żywienie	czas pracy
Bobrowa	64	3	pełne	7 - 15 ³⁰
Nagoszyn	46	2	niepełne	7 - 15
Nagoszyn Wola	19	1	niepełne	8-13
Straszęcin	109	5	pełne	6 ³⁰ – 16 ⁰⁰
Żyraków	65	3	pełne	6 ⁴⁵ - 15 ⁴⁵

- Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych

oddział	liczba dzieci	liczba oddziałów	organizacja
Góra Mot.	17	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Korzeniów	37	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Mokre	16	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Wiewiórka	21	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Wola W.	17	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Zasów	28	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze

- Szkoły podstawowe

szkoła	liczba klas/oddziałów	Liczba uczniów						
		ogółem	w tym w klasie					
			I	II	III	IV	V	VI
Bobrowa	7	109	11	35	15	10	19	19
Góra Mot.	6	61	4	15	11	12	6	13
Korzeniów	6	61	5	7	12	12	11	14
Mokre	5	37	10	0	8	7	4	8
Nagoszyn	6	85	0	27	21	13	6	18
Straszecin	8	144	11	34	35	21	25	18
Wiewiórka	6	66	14	13	9	7	11	11
Wola W.	5	42	0	9	9	10	6	12
Zasów	6	63	8	9	9	14	9	14
Żyraków	9	132	10	26	30	20	30	16

- Gimnazja

gimnazjum	liczba oddziałów	liczba uczniów			
		ogółem	w tym w klasie		
			I	II	III
Bobrowa	3	63	23	20	20
Góra Mot.	3	25	10	8	7
Korzeniów	3	33	11	10	12
Nagoszyn	3	47	17	13	17
Straszecin	4	86	34	27	25
Wiewiórka	3	40	9	15	16
Zasów	3	48	14	19	15
Żyraków	3	64	27	15	22

2017/18

• Przedszkola

przedszkole	liczba dzieci	liczba oddziałów	żywienie	czas pracy
Bobrowa	65	3	pełne	7 - 15 ³⁰
Nagoszyn	43	2	niepełne	7 - 15
Nagoszyn Wola	17	1	niepełne	8-13
Straszęcin	104	5	pełne	6 ³⁰ - 16 ⁰⁰
Żyraków	65	3	pełne	6 ⁴⁵ - 16 ⁰⁰

• Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych

oddział	liczba dzieci	liczba oddziałów	organizacja
Góra Mot.	19	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Korzeniów	37	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Mokre	16	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Wiewiórka	14	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Wola W.	21	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Zasów	34	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze

• Szkoły podstawowe z klasami gimnazjum

szkoła	liczba klas w szk. podst.	liczba uczniów										
		ogółem w szk. podst.	w tym w klasie							ogółem w gimn.	w tym w klasie	
			I	II	III	IV	V	VI	VII		II	III
Bobrowa	8	121	13	11	35	14	11	19	18	43	23	20
Góra Mot.	6	69	12	0	15	11	12	5	14	17	9	8

Korzeniów	7	67	6	5	7	12	12	11	14	21	11	10
Mokre	6	41	5	10	0	8	7	4	7	0	0	0
Nagoszyn	7	101	16	0	27	21	13	6	18	30	17	13
Straszęcin	10	180	31	11	35	35	24	27	17	62	35 (2 oddz.)	27
Wiewiórka	7	70	6	14	13	8	17	11	11	24	9	15
Wola W.	6	46	6	0	9	6	8	6	11	0	0	0
Zasów	7	70	8	8	9	9	14	6	14	33	14	19
Żyraków	10	159	24	13	25	30	20	30	17	43	28	15

2018/19

- Przedszkola

przedszkole	liczba dzieci	liczba oddziałów	żywienie	czas pracy
Bobrowa	57	3	pełne	7 ⁰⁰ - 15 ³⁰
Nagoszyn	64	3	pełne	7 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰
Straszęcin	105	5	pełne	6 ³⁰ - 16 ⁰⁰
Żyraków	64	3	pełne	6 ⁴⁵ - 15 ⁴⁵

- Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych

oddział	liczba dzieci (do VIII/od IX)	liczba oddziałów	organizacja
Góra Mot.	17	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Korzeniów	39	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Mokre	16	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze

Wiewiórka	15	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Wola W.	29	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Zasów	31	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze

- Szkoły podstawowe

szkoła	średnia roczna liczba:										
	uczniów	oddziałów (zmiana od września)	uczniów w klasie (oddziale)								
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	III _{gimn.}
Bobrowa	165	10	22	11	12	34	14	12	19	18	23
Góra M.	88	8	12	12	0	15	10	11	5	14	9
Korzeniów	88	9	6	6	6	7	13	13	11	15	11
Mokre	45	7	5	4	10	0	6	7	4	7	0
Nagoszyn	133	9	12	16	0	31	20	13	7	17	17
Straszęcin	224	13	21	31	11	33	35	25	25	18	35
Wiewiórka	87	9	8	6	14	13	8	7	11	11	9
Wola W.	58	7	9	6	0	9	7	9	7	11	0
Zasów	89	9	9	7	9	8	8	12	8	14	14
Żyraków	204	11	23	24	12	24	27	20	29	17	28

2019/20

- Przedszkola

przedszkole	liczba oddziałów			
		liczba dzieci	żywienie	czas pracy
Bobrowa	3	56	pełne	6 ³⁰ - 15 ³⁰
Nagoszyn	3	63	pełne	7 - 16
Straszęcin	5	115	pełne	6 ³⁰ - 16
Żyraków	3	64	pełne	6 ⁴⁵ - 15 ⁴⁵

- Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych

oddział	liczba dzieci	liczba oddziałów	organizacja
Góra Mot.	15	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Korzeniów	32	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Mokre	15	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Wiewiórka	14	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Wola W.	31	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Zasów	34	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze

- Szkoły podstawowe

szkoła podstaw.	liczba oddziałów	liczba uczniów ogółem								
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Bobrowa	9	145	19	22	11	12	35	15	12	19
Góra M.	7	82	14	12	12	0	17	10	11	6
Korzeniów	9	78	16	6	6	8	6	13	14	9
Mokre	7	47	5	4	4	10	0	7	7	4
Nagoszyn	8	116	17	12	16	0	31	20	13	7
Straszęcin	11	203	23	20	31	9	35	34	26	25
Wiewiórka	7	76	11	8	6	14	12	7	8	10
Wola W.	7	53	7	9	6	0	8	7	9	7
Zasów	8	74	13	9	7	9	8	8	12	8
Żyraków	10	185	22	24	24	13	25	27	20	30

2020/21

- Przedszkola

przedszkole	liczba dzieci	liczba oddziałów	żywienie	czas pracy
Bobrowa	57	3	pełne	7 ⁰⁰ - 15 ³⁰
Nagoszyn	68	3	pełne	7 ⁰⁰ - 15 ⁰⁰
Straszęcin	108	5	pełne	6 ³⁰ - 16 ⁰⁰
Żyraków	62	3	pełne	6 ⁴⁵ - 15 ⁴⁵

- Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych

oddział	liczba dzieci	liczba oddziałów	organizacja
Góra Mot.	14	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Korzeniów	36	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Mokre	14	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Wiewiórka	19	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Wola W.	30	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Zasów	43	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze

- Szkoły podstawowe

szkoła	uczniów	oddziałów (zmiana od września)								
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Bobrowa	146	9	20	19	22	11	12	35	15	12
Góra M.	84	7	9	15	12	11	0	16	10	11
Korzeniów	76	8	6	16	6	6	7	7	13	15
Mokre	44	7	6	5	5	4	10	0	7	7

Nagoszyn	130	8	20	19	12	15	0	31	20	13
Straszęcin	215	12	38	25	19	30	11	33	34	25
Wiewiórka	66	7	0	11	8	6	14	13	6	8
Wola W.	56	7	10	7	9	6	0	8	7	9
Zasów	78	8	12	13	9	7	9	8	8	12
Żyraków	169	9	15	20	25	23	13	25	28	20

2021/22

- Przedszkola

przedszkole	liczba dzieci	liczba oddziałów	żywienie	czas pracy
Bobrowa	61	3	pełne	6 ³⁰ - 15 ³⁰
Nagoszyn	66	3	pełne	7 ⁴⁵ - 15 ¹⁵
Straszęcin	110	5	pełne	6 ³⁰ - 16 ⁰⁰
Żyraków	85	4	pełne	6 ⁴⁵ - 15 ⁴⁵
suma	322	15		

- Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych

oddział	liczba dzieci	liczba oddziałów	organizacja
Góra Mot.	13	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Korzeniów	37	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Mokre	21	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Wiewiórka	25	1	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Wola W.	29	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
Zasów	43	2	5-godzinne; dzieci 6-letnie i młodsze
suma	168	9	

- Szkoły podstawowe

szkoła	uczniów	oddziałów								
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Bobrowa	156	9	23	19	19	23	11	13	34	14
Góra M.	92	7	15	9	17	11	13	nie ma	16	11
Korzeniów	73	8	7	7	18	6	7	7	7	14
Mokre	42	7	5	6	5	5	4	10	nie ma	7
Nagoszyn	133	8	15	21	19	12	15	nie ma	31	20
Straszęcin	215	12	23	37	26	22	29	11	33	34
Wiewiórka	69	7	9	nie ma	11	8	6	14	14	7
Wola W.	60	7	13	10	7	9	6	nie ma	8	7
Zasów	81	8	15	11	13	9	7	9	9	8
Żyraków	167	9	18	12	21	26	24	14	24	28

Tab. 35. Wyniki uzyskane w egzaminach zewnętrznych

2016/17 Wyniki egzaminu gimnazjalnego (nie było sprawdzianu na zakończenie nauki w klasie szóstej szkoły podstawowej – skutek tzw. „reformy” oświaty)

Gimnazjum liczba zdających standard A	część humanistyczna				część matematyczno - przyrodnicza				języki obce							
	język polski		historia i wiedza o społeczeństwie		matematyka		przedmioty przyrodnicze		angielski				niemiecki podst.			
									poziom podstawowy		poziom rozszerzony		poziom podstawowy		poziom rozszerzony	
	32 p.	100%	32 p.	100%	29 p.	100%	28 p.	100%	(liczba zdających)		(liczba zdających)		(liczba zdających)		(liczba zdających)	
40 p.	100%	40 p.	100%	40 p.	100%	40 p.	100%	40 p.	100%	40 p.	100%	40 p.	100%	40 p.	100%	
Bobrowa ²⁰	23,0	72,0	21,3	66,6	15,8	54,3	16,4	58,6	23,8 ⁽¹²⁾	59,4	16,9	42,3	18,1 ⁽⁸⁾	45,3	-	-
stanin	6 wyżej średni		7		7		7		4		nie ustala się		4		nie ustala się	
Góra Mot. ⁷	22,1	69,2	19,6	61,2	11,7	40,4	14,6	52,0	21,7 ⁽⁶⁾	54,2	15,0	37,5	29,0 ⁽¹⁾	72,5	14,0	35,0
stanin	5		6		4		5		3		nie ustala się		nie ustala się		nie ustala się	
Korzeniów ¹²	22,3	69,5	18,0	56,3	15,6	53,7	16,9	60,4	22,7	56,7	14,0	35,0	-	-	-	-
stanin	5		5		6		7		4		nie ustala się		-		nie ustala się	
Nagoszyn ¹⁶	19,3	60,2	20,4	63,9	10,9	37,7	13,8	49,3	26,2 ⁽¹²⁾	65,4	11,6	29,0	19,5 ⁽⁴⁾	48,8	-	-
stanin	3		7		4		5		5		nie ustala się		nie ustala się		nie ustala się	
Straszęcin ²⁵	20,2	63,0	18,1	56,6	14,4	49,5	15,0	53,7	26,1 ⁽²⁵⁾	65,2	19,4	48,4	-	-	=	-
stanin	4		5		6		6		5		nie ustala się		nie ustala się		nie ustala się	
Wiewiórka ¹⁵	21,2	66,3	20,9	65,4	14,8	51,0	16,1	57,6	29,0 ⁽¹⁵⁾	74,7	17,3	43,3	-	-	-	-
stanin	4		7		6		7		7		nie ustala się		nie ustala się		nie ustala się	
Zasów ¹⁵	21,1	66,0	15,7	49,0	17,4	60,0	14,5	51,9	21,5 ⁽¹⁴⁾	53,8	16,7	41,8	22,0 ⁽¹⁾	55,0	-	-
stanin	4		3		8		5		3		nie ustala się		nie ustala się		nie ustala się	
Żyraków ²¹	23,0	71,9	21,7	67,8	13,6	47,0	15,0	53,4	26,6 ⁽²⁰⁾	66,5	17,7	44,2	39,0 ⁽¹⁾	97,5	38,0	95,0
stanin	6		7		6		6		5		nie ustala się		nie ustala się		nie ustala się	
gmina	21,5	67,1	19,6	61,2	14,4	49,7	15,3	54,6	25,3	63,3	16,7	41,6	20,9	52,2	26,0	65,0
stanin	5		6		6		6		5		nie ustala się		5		nie ustala się	
powiat	23,0	71,8	19,7	61,7	15,1	52,1	15,1	54,1	27,5	68,9	19,6	48,9	21,1	52,8	19,4	48,4
wojew.	22,7	70,8	19,3	60,2	14,2	49,1	14,9	53,3	26,3	65,8	18,6	46,5	21,2	53,0	17,1	42,7

4. Wyniki kształcenia. Egzamin gimnazjalny 2018:

Gimnazjum liczba zdających standard A	część humanistyczna				część matematyczno - przyrodnicza				języki obce							
	język polski		historia i wiedza o społeczeń.		matematyka		przedmioty przyrodnicze		angielski				niemiecki podst.			
									poziom podstawowy		poziom rozszerzony		poziom podstawowy		poziom rozszerzony	
	32 p.	100%	32 p.	100%	29 p.	100%	28 p.	100%	40 p.	100%	40 p.	100%	40 p.	100%	40 p.	100%
Bobrowa ²⁰	22,1	69,1	19,8	61,7	18,7	64,5	17,0	60,5	31,6 ₇	78,9	24,4 ₇	61,1	18,2 ₁₃	45,6	-	-
<i>stanin</i>	6		6		8		7		7		nie ustala się		5		-	
Góra Mot. ⁸	22,9	71,5	20,5	64,1	17,1	59,1	19,1	68,3	28,0 ₍₆₎	70,0	20,6	51,6	-	-	-	-
<i>stanin</i>	6		7		7		8		6		nie ustala się					
Korzeniów ¹⁰	23,1	72,2	21,0	65,6	18,5	63,8	19,0	67,9	28,7	71,8	21,2	53,0	-	-	-	-
<i>stanin</i>	6		7		8		8		6		nie ustala się					
Nagoszyn ¹³	22,5	70,2	23,0	71,9	14,5	50,1	17,1	61,0	24,7	61,7	15,8	39,6	-	-	-	-
<i>stanin</i>	6		8		5		7		6		nie ustala się					
Straszęcin ²⁷	20,9	65,4	18,4	57,5	14,0	48,1	15,7	56,0	24,6	61,5	16,2	40,6	-	-	-	-
<i>stanin</i>	5		5		5		6		5		nie ustala się					
Wiewiórka ¹⁵	22,2	69,4	19,5	61,0	15,2	52,4	15,5	55,5	22,7 ₍₁₎	56,7	16,2	40,5	-	-	-	-
<i>stanin</i>	6		6		5		5		4		nie ustala się					
Zasów ¹⁹	21,7	67,8	17,8	55,8	15,0	51,7	15,7	56,2	21,8	54,6	15,2	37,2	-	-	-	-
<i>stanin</i>	5		5		5		6		3		nie ustala się					
Żyraków ¹⁵	22,1	69,1	20,0	62,5	14,3	49,4	14,7	52,4	23,5 ₍₁₎	58,7	14,7	36,7	-	-	-	-
<i>stanin</i>	6		6		5		5		4		nie ustala się					
gmina	22,0	68,6	19,7	61,4	15,7	54,0	16,4	58,5	24,8	61,9	17,0	42,6	18,2	45,6	-	-
<i>stanin</i>	6		6		6		6		5		nie ustala się		5		-	
powiat	22,3	69,7	19,3	60,3	15,6	53,8	16,0	57,1	27,0	67,6	20,0	50,0	20,3	50,7	19,4	48,4
wojew.	22,4	70,0	19,3	60,2	15,5	53,5	15,9	56,9	26,6	66,6	19,8	49,5	20,1	50,3	17,1	42,7

Średni stanin z egzaminu gimnazjalnego w szkołach:

Bobrowa: 6,5; Góra Motyczna: 6,8; Korzeniów: 7,0; Nagoszyn: 6,4; Straszęcin: 5,2; Wiewiórka: 5,2; Zasów: 4,8; Żyraków: 5,2

2018/19

- Egzamin ósmoklasisty (wyniki w skalach procentowej i staninowej)

szkoła	liczba zdających	język polski		język angielski		matematyka	
		wynik %	stanin	%	stanin	%	stanin
Bobrowa	18	61	5 (średni)	54	5 (średni)	51	7 (wysoki)
Góra M.	14	72	7 (wysoki)	56	5 (średni)	42	5 (średni)
Korzeniów	15	52	3 (niski)	50	4 (niżej średni)	45	6 (wyżej średni)
Mokre	7	77	8 (bardzo wysoki)	51	5 (średni)	65	8 (bardzo wysoki)
Nagoszyn	16	68	6 (wyżej średni)	62	6 (wyżej średni)	50	6 (wyżej średni)
Straszęcin	18	66	6 (wyżej średni)	59	6 (wyżej średni)	41	5 (średni)
Wiewiórka	11	58	4 (niżej średni)	35	2 (bardzo niski)	41	5 (średni)
Wola W.	11	81	9 (najwyższy)	72	7 (wysoki)	78	9 (najwyższy)
Zasów	14	53	3 (niski)	30	2 (bardzo niski)	40	5 (średni)
Żyraków	17	53	3 (niski)	52	5 (średni)	47	6 (wyżej średni)

- Egzamin gimnazjalny

szkoła (liczba zdających)	j. polski		historia i wos		matematyka		przed. przyrodnicze		j. angielski podstawowy		j. angielski rozszerzony		j. niemiecki podstawowy	
	%	stanin	%	stanin	%	stanin	%	stanin	%	stanin	%	stanin	%	stanin
Bobrowa (23)	62	5	54	4	52	7	50	6	77 (10)	7	59 (10)	-	42 (13)	4
Góra M. (9)	77	8	69	8	40	5	53	7	69 (9)	6	55 (9)	-	-	-
Korzeniów (9)	69	7	49	3	49	7	48	5	71 ((5)	6	65 (5)		43 (4)	4
Nagoszyn (15)	77	8	74	8	62	8	62	8	78 (12)	7	62 (12)	-	48 (3)	5

Straszęcín (35)	65,0	6	66	7	48	7	58	8	76 (35)	7	60 (35)	-	-	-
Wiewiórka (8)	59	4	54	4	35	4	49	5	51 (8)	3	30 (8)	-	-	-
Zasów (14)	65	6	52	3	49	7	47	5	54 (14)	3	36 (14)	-	-	-
Żyraków (28)	60	4	63	7	40	5	48	5	64	5	40 (26)	-	64 (2)	7

2019/20

Egzamin ósmoklasisty 2020 (wyniki w skalach procentowej i staninowej)

szkoła	język polski			matematyka			język angielski		
	liczba zdających	średni wynik [%]	stanin [w 2019]	liczba zdających	średni wynik [%]	stanin	liczba zdających	średni wynik [%]	stanin
Bobrowa	19	54,3	4 (niżej średni) [5]	19	48,4	6 (wyżej średni)	19	37,6	3 (niski)
Góra Mot.	6	80,0	9 (najwyższy) [7]	6	53,8	7 (wysoki)	6	55,8	6 (wyżej średni)
Korzeniów	8	65,8	7 (wysoki) [3]	8	50,5	6 (wyżej średni)	8	45,5	4 (niżej średni)
Mokre	4	67,0	7 (wysoki)	4	62,5	8 (bardzo wysoki)	4	40,5	4 (niżej średni)
Nagoszyn	7	53,0	4 (niżej średni)	7	34,0	3 (niski)	7	23,0	1 (najniższy)
Straszęcín	25	61,0	6 (wyżej średni)	25	44,0	5 (średni)	25	49,0	5 (średni)
Wiewiórka	10	71,0	8 (bardzo wysoki)	10	65,1	8 (bardzo wysoki)	10	60,3	6 (wyżej średni)
Wola W.	6	84,3	9 (najwyższy)	6	74,0	9 (najwyższy)	6	69,5	8 (bardzo

									wysoki)
Zasów	8	67,5	7 (wysoki)	8	55,1	7 (wysoki)	8	49,8	5 (średni)
Żyraków	30	68,1	7 (wysoki)	30	50,2	6 (wyżej średni)	30	61,6	7 (wysoki)

2020/21

Egzamin ósmoklasisty

szkoła	język polski			matematyka			język angielski		
	liczba zdających	średni wynik [%]	stanin	liczba zdających	średni wynik [%]	stanin	liczba zdających	średni wynik [%]	stanin
Bobrowa	12	53	4 (niżej średni)	12	40	4 (niżej średni)	12	52	4 (niżej średni)
Góra Mot.	11	60	5 (średni)	11	39	4 (niżej średni)	11	44	2 (bardzo niski)
Korzeniów	15	56	4 (niżej średni)	15	51	6 (wyżej średni)	15	63	5 (średni)
Mokre	7	60	5 (średni)	7	42	5 (średni)	7	53	4 (niżej średni)
Nagoszyn	13	65	6 (wyżej średni)	13	34	3 (niski)	13	58	4 (niżej średni)
Straszęcin	25	59	5 (średni)	25	37	4 (niżej średni)	25	61	5 (średni)
Wiewiórka	7	38	8 (najniższy)	7	35	3 (niski)	7	44	2 (bardzo niski)
Wola W.	9	70	8 (bardzo wysoki)	9	60	7 (wysoki)	9	74	7 (wysoki)
Zasów	11	56	4 (niżej średni)	11	52	6 (wyżej średni)	11	61	5 (średni)
Żyraków	19	68	7 (wysoki)	20	48	6 (wyżej średni)	20	70	6 (wyżej średni)

2. Żłobek Gminny

Funkcjonuje od lutego 2019 r. Zapewnia opiekę 45 dzieciom.

XI. Kapitał społeczny.

Liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy Żyraków wg stanu na 2022 rok

1. Stowarzyszenie „Łączymy Pokolenia Mokre Wczoraj i Dziś” – Koło Gospodyń Wiejskich w Mokrem
2. Koło Gospodyń Wiejskich w Zasowie – Zasowianki
3. Stowarzyszenie Mój Straszecin
4. Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich „GÓRZANKI” w Górze Motycznej
5. Stowarzyszenie Góra Możliwości w Górze Motycznej
6. Bobrowskie Stowarzyszenie Aktywnych „Łączymy Pokolenia” w Bobrowej
7. Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich w Żyrakowie
8. Stowarzyszenie „Razem Zdziałamy Więcej” w Straszecinie
9. Stowarzyszenie „Nagoszyn Otwarty na Zmiany” – Koło Gospodyń Wiejskich w Nagoszynie
10. Podkarpackie Stowarzyszenie Producentów Materiału Szkółkarskiego w Zasowie
11. Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych, Kulturalnych, Edukacyjnych, Zdrowotnych „Dębina”
12. Stowarzyszenie Szkołka Piłkarska Straszecin
13. Koło Gospodyń Wiejskich „Wolanki” w Woli Wielkiej
14. Stowarzyszenie „Razem w Przyszłość” w Woli Żyrakowskiej
15. Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Woli Wielkiej
16. „Nasz Korzeniów” Koło Gospodyń Wiejskich w Korzeniowie
17. Stowarzyszenie „Dla Zawierzbia”
18. Stowarzyszenie Koło Gospodyń Wiejskich im. Księżnej Heleny Jabłonowskiej w Straszecinie
19. Stowarzyszenie Aktywnych Kobiet Koło Gospodyń Wiejskich w Wiewiórcie
20. Stowarzyszenie Orkiestra Dęta Gminy Żyraków
21. Stowarzyszenie Przyjaciół Szkoły w Żyrakowie
22. Stowarzyszenie Nowy Dom
23. Koło Gospodyń Wiejskich w Woli Żyrakowskiej
24. Koło Gospodyń Wiejskich „Bobrowianki” w Bobrowej
25. Koła Gospodyń Wiejskich w Nagoszynie „Kreatywne Kobiety”
26. Stowarzyszenie Rozwoju Sportu Poprzeczka Wyżej

Liczba ogłaszanych konkursów ofert na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

Lp.	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba konkursów	2	2	2	2	0	1	1

Liczba podpisanych umów

Lp.	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba podpisanych umów	12	18	18	22	0	17	19

Ogłaszane są otwarte konkursy ofert z zakresu pomocy społecznej, kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa narodowego oraz podtrzymywania i upowszechniania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości, rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej, ochrony i promocji zdrowia, nauki, szkolnictwa wyższego, edukacji, oświaty i wychowania, wspierania i upowszechniania kultury fizycznej, promocji i organizacji wolontariatu, przeciwdziałania uzależnieniom i patologiom społecznym:

Wsparcie organizacji o charakterze pozafinansowym w formie udzielania informacji o istnieniu innych źródeł finansowania, zwłaszcza pochodzących z sektora prywatnego, funduszy celowych i prywatnych fundacji, promocja poprzez publikację informacji na temat działalności organizacji na stronie internetowej Urzędu, udostępnianie obiektów gminnych do realizacji zadań publicznych na preferencyjnych zasadach, w szczególności pomieszczeń na siedzibę dla organizacji pozarządowych, udostępnianie, w miarę możliwości, pomieszczeń lub użyczenie sprzętu służącego do realizacji zadań statutowych organizacji prowadzenie i aktualizowanie wykazu organizacji działających na terenie gminy Żyraków na str. internetowej gminy.

Na terenie Gminy funkcjonuje również Spółdzielnia „Radość”,

- jako podmiot z założenia zatrudniający głównie osoby niepełnosprawne, przez co przeciwdziała wykluczeniu społecznemu mieszkańców z niepełnosprawnościami.

Spółdzielnia Socjalna RADOŚĆ z Żyrakowa została założona 5 kwietnia 2018 r. przez Stowarzyszenie „Radość”, które wraz z Urzędem Gminy w Żyrakowie otrzymało dofinansowanie na realizację projektu.

20 czerwca 2018 r. w podpisano umowę z Rzeszowską Agencją Rozwoju Regionalnego o dofinansowanie działalności nowo utworzonej Spółdzielni Socjalnej RADOŚĆ w ramach projektu **ROWES – szansą rozwoju sektora ekonomii społecznej w subregionie II.**

Spółdzielnia zatrudnia osoby niepełnosprawne oraz stworzy im możliwość pracy w bezpiecznym, przyjaznym środowisku. Specjalnością Spółdzielni Socjalnej RADOŚĆ jest kompleksowa renowacja terenów zielonych na terenie gminy Żyraków. Osoby w Spółdzielni stanowią zgrany zespół osób, które poprzez aktywność zawodową będzie brać realny udział w życiu lokalnej społeczności.

Aktywność ludności Gminy Żyraków w odniesieniu do ostatnich wyborów (lata 2018-2020).

Wybory	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba oddanych ważnych głosów	Frekwencja %
Prezydenta RP (2020 r., II tura)	11153	7869	70,56
Prezydenta RP (2020 r., I tura)	11206	7483	66,78
Do Sejmu i Senatu (2019r.)	11196	6804	60,77
Po Parlamencie UE (2019r.)	11221	5028	44,81
Samorządowe (2018r.)	11200	6151	54,92

XII. Finanse samorządowe.

Realizacja budżetu , poziom zadłużenia w latach 2017-2022

2017 rok

Po dokonanych zmianach realizacja budżetu Gminy na dzień 31.12.2017 r. przedstawia się następująco :

	Plan	Wykonanie	%
Dochody	56 534 134,29	54 581 065,25	96,5
Dochody bieżące	50 297 704,29	49 919 886,35	99,2
Dochody majątkowe	6 236 430,00	4 661 178,90	74,7
Wydatki	62 825 737,29	59 788 176,12	95,2
Wydatki bieżące	49 176 481,29	47 473 520,76	96,5
Wydatki majątkowe	13 649 256,00	12 314 655,36	90,2
Wynik (nadwyżka/deficyt)	-6 291 603,00	-5 207 110,87	
Przychody	7 922 103,00	7 922 176,03	
- kredyty i pożyczki	4 475 500,00	4 475 500,00	
kredyt na finansowanie planowanego deficytu	2 845 000,00	2 845 000,00	
w tym:			
- kredyt długoterminowy na wkład krajowy na realizację projektu „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Żyraków nr RPPK.03.02.00-18-0021/16-00 współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 finansowanego w co najmniej 60% ze środków , o których mowa w art.5 ust1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych	1 150 000,00	1 150 000,00	

kredyt na spłaty wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek	1 630 500,00	1 630 500,00	
- inne źródła (wolne środki pozostające na rachunku budżetu z lat ubiegłych)	3 446 603,00	3 446 676,03	
Rozchody	1 630 500,00	1 630 500,00	
- spłata kredytów i pożyczek	1 630 500,00	1 630 500,00	
w tym:			
Spłaty zaciągniętych długoterminowych kredytów i pożyczek	1 630 500,00	1 630 500,00	

Na dzień 31.12.2017 roku dochody zrealizowano w kwocie **54.581.065,25 zł** co stanowi 96,5 % ogółem planowanych dochodów.

Wydatki zrealizowano w kwocie **59.788.176,12 zł** co stanowi 95,2 % ogółem planowanych wydatków. Różnica między zrealizowanymi dochodami a zrealizowanymi wydatkami stanowi deficyt budżetu w kwocie – 5.207.110,87 zł.

W 2017 roku zaciągnięto 3 kredyty długoterminowe na łączną kwotę 4.475.500 zł, są to następujące kredyty:

- a) kredyt długoterminowy na finansowanie planowanego deficytu w kwocie 1.695.000,00 zł, kredyt ten zaciągnięto zgodnie z przeprowadzonym postępowaniem przetargowym w Banku Spółdzielczym w Dąbrowie Tarnowskiej,
- b) kredyt długoterminowy na finansowanie planowanego deficytu w kwocie 1.150.000,00, jest to kredyt na wkład krajowy na realizację projektu „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Żyraków nr RPPK.03.02.00-18-0021/16-00 współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 finansowanego w co najmniej 60% ze środków , o których mowa w art.5 ust1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych kredyt zaciągnięto w Banku Spółdzielczym w Pilźnie (zgodnie z przeprowadzonym postępowaniem przetargowym) .
- c) kredyt długoterminowy na spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek w kwocie 1.630.500,00 zł, kredyt ten zaciągnięto zgodnie z przeprowadzonym postępowaniem przetargowym w Banku Spółdzielczym w Pilźnie.

Na koniec 2017 roku różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi wynosi 2.446.365,59 zł, dochody majątkowe ze sprzedaży majątku (które mają wpływ na spłaty zobowiązań) wyniosły 67.633,55 zł.

Uzyskany wskaźnik dochodów bieżących powiększony o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszony o wydatki bieżące, do dochodów budżetu ustalony dla 2017 roku wynosi **4,61%**. Wskaźnik ten będzie miał wpływ na spłatę naszych zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek wraz z odsetkami w latach 2018 – 2020.

Zobowiązania na koniec 2017 roku (zgodnie ze sprawozdaniem Rb Z) wynoszą ogółem **17.575.835,48 zł**, (są to w całości zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek).

Stan długu gminy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek na koniec 2017 roku w stosunku do zrealizowanych dochodów **wynosi 32,2 %**.

Rok 2018
Po dokonanych zmianach realizacja budżetu Gminy na dzień 31.12.2018 r.
przedstawia się następująco :

	Plan	Wykonanie	%
Dochody	60 131 593,19	62 683 554,47	104,2
Dochody bieżące	51 686 539,19	52 057 963,64	100,7
Dochody majątkowe w tym:	8 445 054,00	10 625 590,83	125,8
<i>dochody ze sprzedaży majątku</i>	<i>1 204 700,00</i>	<i>2 644 569,38</i>	
Wydatki	66 793 647,19	60 815 502,03	91,0
Wydatki bieżące	51 295 878,19	49 456 816,43	96,4
Wydatki majątkowe	15 497 769,00	11 358 685,60	73,3
Wynik (nadwyżka/deficyt)	-6 662 054,00	1 868 052,44	
<i>Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi</i>	<i>390 661,00</i>	<i>2 601 147,21</i>	
Przychody	9 563 254,00	8 018 449,17	
- kredyty i pożyczki	8 485 500,00	6 933 000,00	
kredyt na finansowanie planowanego deficytu	5 584 300,00	4 933 000,00	
w tym:			
- kredyt długoterminowy na wkład krajowy na realizację projektu „ Utworzenie nowej atrakcji kulturalnej w Żyrakowie - remont dworku w Żyrakowie nr RPPK.04.04.00-18-0063/16-00 współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 finansowanego w co najmniej 60% ze środków , o których mowa w art.5 ust1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych	474 000,00	433 000,00	
kredyt na spłaty wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek	2 901 200,00	2 000 000,00	
- inne źródła (wolne środki pozostające na rachunku budżetu z lat ubiegłych)	1 077 754,00	1 085 449,17	
Rozchody	2 901 200,00	2 901 200,00	
- spłata kredytów i pożyczek	2 901 200,00	2 901 200,00	
w tym:			
Spłaty zaciągniętych długoterminowych kredytów i pożyczek	2 901 200,00	2 901 200,00	

Na dzień 31.12.2018 roku dochody zrealizowano w kwocie **62.683.554,47 zł** co stanowi 104,2 % ogółem planowanych dochodów.

Wydatki zrealizowano w kwocie **60.815.502,03 zł** co stanowi 91,0 % ogółem planowanych wydatków. Różnica między zrealizowanymi dochodami a zrealizowanymi wydatkami stanowi nadwyżkę budżetu w kwocie 1.868.052,44 zł.

W 2018 roku zaciągnięto 3 kredyty długoterminowe na łączną kwotę 6.933.000 zł, są to następujące kredyty:

- a) kredyt długoterminowy na finansowanie planowanego deficytu w kwocie 4.500.000,00 zł, kredyt ten zaciągnięto zgodnie z przeprowadzonym postępowaniem przetargowym w PKO S.A oddział w Rzeszowie ,
- b) kredyt długoterminowy na finansowanie planowanego deficytu w kwocie 433.000,00zł jest to kredyt na wkład krajowy na realizację projektu „Utworzenie nowej atrakcji kulturalnej w Żyrakowie na zadanie remont Dworku w Żyrakowie nr RPPK.04.04.00-18-0063/16-00 współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 finansowanego w co najmniej 60% ze środków , o których mowa w art.5 ust1 pkt 2 ustawy o finansach publicznych kredyt zaciągnięto w Banku Spółdzielczym w Żyrakowie zgodnie z przeprowadzonym postępowaniem przetargowym .
- c) kredyt długoterminowy na spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek w kwocie 2.000.000,00 zł, kredyt ten zaciągnięto zgodnie z przeprowadzonym postępowaniem przetargowym w Banku Spółdzielczym w Lubeni.

Na koniec 2018 roku różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi wynosi 2.601.147,21 zł, dochody majątkowe ze sprzedaży majątku (które mają wpływ na spłaty zobowiązań) wyniosły 2.644.569,38 zł.

Uzyskany wskaźnik dochodów bieżących powiększony o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszony o wydatki bieżące, do dochodów budżetu ustalony dla 2018 roku wynosi **8,37%**. Wskaźnik ten będzie miał wpływ na spłatę naszych zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek wraz z odsetkami od tych kredytów w latach 2019 – 2021.

Zobowiązania na koniec 2018 roku (zgodnie ze sprawozdaniem Rb Z) wynoszą ogółem **21.607.635,48 zł**, (są to w całości zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek).

Stan długu gminy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek na koniec 2018 roku w stosunku do zrealizowanych dochodów **wynosi 34,5 %**.

Rok 2019

Po dokonanych zmianach realizacja budżetu Gminy na dzień 31.12.2019 r. przedstawia się następująco :

	Plan	Wykonanie	%
Dochody	79 208 836,53	76 754 771,38	96,9
Dochody bieżące	62 836 850,53	62 639 207,26	99,7

Dochody majątkowe w tym:	16 371 986,00	14 115 564,12	86,2
dochody ze sprzedaży majątku	1 434 100,00	1 594 381,70	
Wydatki	87 703 601,53	81 541 205,57	93,0
Wydatki bieżące	59 350 620,53	56 687 345,82	95,5
Wydatki majątkowe	28 352 981,00	24 853 859,75	87,7
Wynik (nadwyżka/deficyt)	-8 494 765,00	-4 786 434,19	
<i>Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi</i>	<i>3 486 230,00</i>	<i>5 951 861,44</i>	
Przychody	9 985 216,00	8 985 301,61	
- kredyty i pożyczki	3 000 000,00	2 000 000,00	
kredyt na finansowanie planowanego deficytu	3 000 000,00	2 000 000,00	
kredyt na spłaty wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek	0,00	0,00	
- inne źródła (wolne środki pozostające na rachunku budżetu z lat ubiegłych)	6 985 216,00	6 985 301,61	
Rozchody	1 490 451,00	1 490 450,48	
- spłata kredytów i pożyczek	1 490 451,00	1 490 450,48	
w tym:			
Spłaty zaciągniętych długoterminowych kredytów i pożyczek	1 490 451,00	1 490 450,48	

Na dzień 31.12.2019 roku dochody zrealizowano w kwocie **76.754.771,38 zł** co stanowi 96,9% ogółem planowanych dochodów.

Wydatki zrealizowano w kwocie **81.541.205,57 zł** co stanowi 93,0 % ogółem planowanych wydatków. Różnica między zrealizowanymi dochodami a zrealizowanymi wydatkami stanowi deficyt budżetu w kwocie **4.786.434,19 zł**.

W 2019 roku zaciągnięto 1 kredyt na łączną kwotę 2.000.000 zł, jest to kredyt długoterminowy na finansowanie planowanego deficytu budżetu, który został zaciągnięty w Banku Spółdzielczym w Żyrardowie zgodnie z przeprowadzonym postępowaniem przetargowym .

Na koniec 2019 roku różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi wynosi 5.951.861,44 zł, dochody majątkowe ze sprzedaży majątku (które mają wpływ na spłaty zobowiązań) wyniosły 1.594.381,70 zł.

Uzyskany wskaźnik dochodów bieżących powiększony o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszony o wydatki bieżące, do wykonanych dochodów ogółem dla 2019 roku wynosi **9,83%**. Wskaźnik ten będzie miał wpływ na spłatę naszych zobowiązań z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek wraz z odsetkami od tych kredytów w latach 2020 – 2022.

Zobowiązania na koniec 2019 roku (zgodnie ze sprawozdaniem Rb Z) wynoszą ogółem **22.694.735,94 zł**. Zobowiązanie z tytułu zaciągniętych

kredytów i pożyczek wynosi 22.117.185 zł . Pozostałe zobowiązania w wysokości 577.550,94 zł wynikają z zawartych umów, których płatności rozłożone są w ratach dotyczy wykonania doświetlenia ulicznego zgodnie umowami zawartymi pomiędzy gminą a firmą Tauron. Termin spłat tych zobowiązań przypada w latach 2020-2022.

Stan długu gminy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek na koniec 2019 roku w stosunku do zrealizowanych dochodów **wynosi 28,8 %**.

Rok 2020

Po dokonanych zmianach realizacja budżetu Gminy na dzień 31.12.2020 r. przedstawia się następująco :

	Plan	Wykonanie	%
Dochody	75 216 909,00	75 019 749,60	99,7
Dochody bieżące	66 462 233,00	64 881 479,74	97,6
Dochody majątkowe w tym:	8 754 676,00	10 138 269,86	115,8
dochody ze sprzedaży majątku	3 302 000,00	3 459 888,04	
Wydatki	78 611 054,00	74 011 056,25	94,1
Wydatki bieżące	65 643 018,00	62 362 603,56	95,0
Wydatki majątkowe	12 968 036,00	11 648 452,69	89,8
Wynik (nadwyżka/deficyt)	-3 394 145,00	1 008 693,35	
<i>Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi</i>	<i>819 215,00</i>	<i>2 518 876,18</i>	
Przychody	5 366 013,00	3 908 416,94	
- kredyty i pożyczki	2 800 000,00	1 200 000,00	
kredyt na finansowanie planowanego deficytu	2 800 000,00	1 200 000,00	
kredyt na spłaty wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek	0,00	0,00	
<i>niewykorzystane środki o których mowa w art..217 ust.2 pkt 8 ustawy o finansach publicznych</i>	<i>106 332,00</i>	<i>106 332,47</i>	
- inne źródła (wolne środki pozostające na rachunku budżetu z lat ubiegłych)	2 459 681,00	2 602 084,47	
Rozchody	1 971 868,00	1 971 868,00	
- spłata kredytów i pożyczek	1 971 868,00	1 971 868,00	
w tym:			
Spłaty zaciągniętych długoterminowych kredytów i pożyczek	1 971 868,00	1 971 868,00	

Na dzień 31.12.2020 roku dochody zrealizowano w kwocie **75.019.749,60 zł** co stanowi 99,7% ogółem planowanych dochodów. Wydatki zrealizowano w kwocie **74.011.056,25 zł** co stanowi 94,1 % ogółem planowanych wydatków.

Różnica między zrealizowanymi dochodami a zrealizowanymi wydatkami po planie stanowi deficyt w wysokości 3.394.145 zł, a po wykonaniu stanowi nadwyżkę budżetu w kwocie **1.008.693,35 zł**. Wypracowana nadwyżka operacyjna tj. różnica między zrealizowanymi dochodami bieżącymi a zrealizowanymi wydatkami bieżącymi za 2020 rok wynosi **2.518.876,18 zł**.

W 2020 roku zaciągnięto 1 kredyt na łączną kwotę 1.200.000 zł, jest to kredyt długoterminowy na finansowanie planowanego deficytu budżetu, który został zaciągnięty w Banku Spółdzielczym w Żyrakowie zgodnie z przeprowadzonym postępowaniem przetargowym.

Zobowiązania na koniec 2020 roku (zgodnie ze sprawozdaniem Rb Z) wynoszą ogółem **21.712.088,02 zł**. Zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek wynoszą 21.345.317,00 zł. Pozostałe zobowiązania w wysokości 366.771,02 zł wynikają z zawartych umów, których płatności rozłożone są w ratach dotyczy wykonania doświetlenia ulicznego zgodnie umowami zawartymi pomiędzy gminą a firmą Tauron. Termin spłat tych zobowiązań przypada w latach 2020-2022.

Stan długu gminy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek na koniec 2020 roku w stosunku do zrealizowanych dochodów **wynosi 28,4 %**.

Rok 2021

Po dokonanych zmianach realizacja budżetu Gminy na dzień 31.12.2021 r. przedstawia się następująco :

	Plan	Wykonanie	%
Dochody	74 835 953,48	74 993 358,63	100,2
Dochody bieżące	67 353 406,48	68 070 259,76	101,1
Dochody majątkowe w tym:	7 482 547,00	6 923 098,87	92,5
dochody ze sprzedaży majątku	3 598 220,00	3 640 250,20	
Wydatki	77 082 951,48	73 426 610,23	95,3
Wydatki bieżące	66 950 821,48	64 906 352,31	96,9
Wydatki majątkowe	10 132 130,00	8 520 257,92	84,1
Wynik (nadwyżka/deficyt)	-2 246 998,00	1 566 748,40	
<i>Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi</i>	<i>402 585,00</i>	<i>3 163 907,45</i>	
Przychody	3 688 655,00	3 445 242,35	
- kredyty i pożyczki	1 226 000,00	500 000,00	
kredyt na finansowanie planowanego deficytu	726 000,00	0,00	

w tym: na wyprzedzające finansowanie działań finansowanych ze środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej- na realizację projektu "poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródła ciepła w domach prywatnych na terenie gmin należących do ZGDW - projekt 3.3.1 - piece gazowe "	726 000,00	
kredyt na spłaty wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek	500 000,00	500 000,00
<i>niewykorzystane środki o których mowa w art..217 ust.2 pkt 8 ustawy o finansach publicznych</i>	<i>1 420 998,00</i>	<i>1 420 998,43</i>
<i>w tym: środki z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (RIFL) otrzymane w 2020 roku</i>	<i>1 417 018,00</i>	<i>1 417 018,00</i>
<i>środki pozostające z rozliczenia dochodów tytułu wydawania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych</i>	<i>3 980,00</i>	<i>3 980,00</i>
w tym : na finansowanie deficytu budżetu	1 420 998,00	1 420 998,00
<i>- inne źródła (wolne środki pozostające na rachunku budżetu z lat ubiegłych)</i>	<i>1 041 657,00</i>	<i>1 524 243,92</i>
na spłatę rat kredytów i pożyczek	941 657,00	941 657,00
w tym : na finansowanie deficytu budżetu	100 000,00	100 000,00
Rozchody	1 441 657,00	1 441 657,00
<i>- spłata kredytów i pożyczek</i>	<i>1 441 657,00</i>	<i>1 441 657,00</i>
w tym:		
Spłaty zaciągniętych długoterminowych kredytów i pożyczek	1 441 657,00	1 441 657,00

Na dzień 31.12.2021 roku dochody zrealizowano w kwocie **74 993 358,63 zł** co stanowi 100,2% ogółem planowanych dochodów. Wydatki zrealizowano w kwocie **73 426 610,23 zł** co stanowi 95,3 % ogółem planowanych wydatków. Różnica między zrealizowanymi dochodami a zrealizowanymi wydatkami po planie stanowi deficyt w wysokości **-2 246 998,00 zł**, a po wykonaniu stanowi nadwyżkę budżetu w kwocie **1.566.748,40 zł**. Wypracowana nadwyżka operacyjna tj. różnica między zrealizowanymi dochodami bieżącymi a zrealizowanymi wydatkami bieżącymi za 2021 rok wynosi 3.163.907,45zł. W 2021 roku zaciągnięto 1 kredyt na łączną kwotę 500.000 zł, jest to kredyt długoterminowy na spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek, który został zaciągnięty w Banku Spółdzielczym w Żyrakowie zgodnie z przeprowadzonym postępowaniem przetargowym .

Zobowiązania na koniec 2021 roku (zgodnie ze sprawozdaniem Rb Z) wynoszą ogółem **20.535.577,93 zł**. Zobowiązania z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek wynoszą 20.403.660zł . Pozostałe zobowiązania w wysokości 131.917,93 zł wynikają z zawartych umów, których płatności rozłożone są w ratach dotyczy wykonania doświetlenia ulicznego zgodnie umowami zawartymi pomiędzy gminą a firmą Tauron. Termin spłat tych zobowiązań przypada w latach 2020-2022.

Stan długu gminy z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek na koniec 2021 roku w stosunku do zrealizowanych dochodów **wynosi 27,4 %**.

Plan budżetu na rok 2022

PLANOWANE PRZYCHODY I ROZCHODY BUDŻETU GMINY ŻYRAKÓW NA 2022 ROK

1.	Dochody ogółem	64 759 670
2.	Wydatki ogółem	65 224 270
3.	Wynik (1-2)	-464 600
4.	Przychody budżetu	2 057 600
	<i>§ 952 Przychody z zaciągniętych kredytów i pożyczek na rynku krajowym tym :</i>	<i>2 057 600</i>
	w tym:	
	Kredyt długoterminowy na finansowanie planowanego deficytu budżetu	464 600
	Kredyt długoterminowy na spłatę wcześniej zaciągniętych kredytów i pożyczek	1 593 000
5.	Rozchody budżetu	1 593 000
	z czego:	
	<i>§ 992 Spłaty otrzymanych krajowych pożyczek i kredytów w tym:</i>	<i>1 593 000</i>
	spłata rat z zaciągniętych kredytów i pożyczek	1 593 000

Realizowane projekty.**Zestawienie ważniejszych zadań w Gminie Żyraków współfinansowane ze środków unijnych - w latach 2016- 2022 (perspektywa 2014 2020)**

Lp.	Nazwa zadania	Nazwa projektu	lata realizacji	Całkowita wartości zadania	w tym wysokość dofinansowania
1	Termomodernizacja 3 budynków szkół w miejsc.: Wola Wielka, Wiewiórka, Nagoszyn oraz 3 budynków remiz OSP w miejsc.: Bobrowa, Korzeniów i Zasów	"Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Żyraków" - projekt współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020	2016-2017	3 399 643	2 153 874
2	Budowa przedszkola w Nagoszynie, adaptacja pomieszczeń szkolnych na przedszkolne w miejsc. w Górze Motycznej, Mokrem, w Woli Wielkiej i w Wiewiórcie	"Poprawa dostępności i jakości wychowania przedszkolnego na terenie Gminy Żyraków - projekt współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020	2017-2018	2 266 247	495 303
3	Budowa kanalizacji sanitarnej w Gminie Żyraków w ramach projektu "Poprawa gospodarki ściekowej na terenie Dębicko- Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego- etap I"	Poprawa gospodarki ściekowej na terenie Dębicko- Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego- etap I - projekt współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020	2017-2018	4 198 655	2 716 687
4	Remont dworku zabytkowego w Żyrakowie	"Utworzenie nowej atrakcji kulturalnej regionu w Gminie Żyraków" - projekt współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020	2017-2018	1 919 201	1 204 903

5	Strefa Aktywności Gospodarczej w Straszęcinie	"Utworzenie Strefy Aktywności Gospodarczej w Straszęcinie - projekt współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020	2018-2019	4 460 885	2 445 011
6	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Woli Żyrakowskiej	Poprawa gospodarki ściekowej na terenie Dębicko- Ropczyckiego Obszaru Funkcjonalnego- etap II - projekt współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020	2018-2019	1 560 994	1 070 074
7	Montaż dla mieszkańców następujących instalacji : fotowoltaicznych, kolektorów słonecznych , kotłów na biomasę , pompy ciepła łącznie 622 szt.	Odnawialne źródła energii w gminach partnerskich - projekt współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020	2018-2019	9 962 319	6 264 755
8	Przebudowa budynku wielofunkcyjnego w Wiewiórcie	Przebudowa budynku wielofunkcyjnego w Wiewiórcie pod Centrum Wsparcia Organizacji Pozarządowych projekt współfinansowany ze środków PROW na lata 2014 -2020	2019	246 367	109 120
9	Rozbudowa budynku Centrum Kultury i promocji w Woli Żyrakowskiej	Rozbudowa budynku Centrum Kultury i promocji w Woli Żyrakowskiej projekt współfinansowany ze środków PROW na lata 2014 -2020	2019	241 435	107 220

10	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w m. Straszęcin - Dworek w Straszęcinie	Rewitalizacja przestrzeni publicznej w m. Straszęcin - Dworek w Straszęcinie - projekt współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020	2019	690 597	494 250
11	Budowa kanalizacji sanitarnej w ramach projektu "Poprawa Gospodarki ściekowej w Gminie Żyraków etap III	"Poprawa Gospodarki ściekowej w Gminie Żyraków etap III projekt współfinansowany ze środków PROW na lata 2014 -2020	2017-2020	2 570 686	1 389 433
12	Przebudowa infrastruktury wodociągowej w Nagoszynie	Przebudowa infrastruktury wodociągowej w Nagoszynie - projekt współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020	2019-2020	2 605 251	1 735 794
13	Budowa terenu rekreacji w centrum wsi Góra Motyczna	Budowa terenu rekreacji w centrum wsi Góra Motyczna- projekt współfinansowany ze środków PROW na lata 2014 -2020	2019-2020	622 557	280 862
14	Zagospodarowanie zabytkowego parku w Zasowie	Zagospodarowanie zabytkowego parku w Zasowie - projekt współfinansowany ze środków PROW na lata 2014 -2020	2019-2020	226 140	122 322
15	Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w domach prywatnych na terenie gmin należących do Związku Gmin Dorzecza Wisłoki - kotły gazowe 3.3.1	Poprawa jakości powietrza poprzez wymianę źródeł ciepła w domach prywatnych na terenie gmin należących do Związku Gmin Dorzecza Wisłoki - kotły gazowe 3.3.1 - projekt współfinansowany ze środków RPO Województwa Podkarpackiego na lata	2020-2021	971 016	764 225

		2014 -2020			
	Razem			35 941 993	21 353 833

Podsumowanie diagnozy i określenie obszarów oddziaływania strategicznego.

Po analizie wynikającej z diagnozy, oraz wynikach konsultacji społecznych dalsze planowanie musi zwięźle określić obszary i priorytety oraz cele. Aby dokonać takiej segregacji , hierarchizacji musimy połączyć obszary diagnozowane według wzajemnego oddziaływania .
Muszą być one również zgodne z nadrzędnymi dokumentami planistycznymi na poziomie województwa , kraju i UE .
Tak też dla dalszego procesu zostały syntetycznie określone obszary i priorytety wraz z celami:

- 1. Wspieranie gospodarki poprzez nowoczesne technologie i innowacje dla zrównoważonego rozwoju.**
- 2. Wzmacnianie kapitału społecznego i wspieranie społeczeństwa obywatelskiego w oparciu o :
edukację, włączenie społeczne , polityce zdrowotnej , kulturę i sport , oraz dziedzictwo kulturowe.**
- 3. Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego .**
- 4. Zapewnienie najwyższej jakości życia mieszkańców poprzez dostępność do usług publicznych.**

PLANOWANIE STRATEGICZNE

KONSULTACJE SPOŁECZNE.

Konsultacje jeden z najważniejszych procesów tworzących strategię oparty na dialogu władz samorządowych z mieszkańcami i innymi interesariuszami, dla poszczególnych obszarów. Właściwie przeprowadzony proces konsultacji pozwala na podjęcie optymalnych decyzji w sprawach publicznych. Konsultacje pozwalają również na budowanie wspólnoty lokalnej i podejmowania decyzji wspólnie przez samorząd i mieszkańców. Celem konsultacji jest wspólne opracowanie dokumentu strategii, a w perspektywie współpraca na etapie jej realizacji. Aby konsultacje były właściwe i owocne należy prowadzić je w oparciu o siedem reguł gwarantujących właściwe podejście do procesu. Są to:

dobra wiara – podstawą konsultacji winno być partnerskie podejście i otwartość na rzeczywisty dialog (strony słuchają się wzajemnie, wykazując wolę zrozumienia odmiennych racji),

powszechność – rozumiana jako możliwość powzięcia informacji i uczestnictwa w konsultacjach przez każdego,

przejrzystość – oznaczająca jawność i powszechną dostępność informacji o celu, regułach, przebiegu i wyniku konsultacji,

responsywność – zgodnie z którą każdemu, kto zgłosi opinię, należy się merytoryczna odpowiedź w rozsądnym terminie, a podsumowanie konsultacji powinno mieć formę publicznie dostępnego dokumentu, obejmującego zestawienie zgłoszonych uwag i opinii wraz z merytorycznym odniesieniem się do nich,

koordynacja – sprawnie i efektywnie prowadzony proces konsultacji wymaga gospodarza, odpowiedzialnego za konsultacje tak politycznie, jak organizacyjnie,

przewidywalność – czytelność procesu, jasne reguły i plan działań, konsultacje założeń a nie gotowych rozwiązań,

poszanowanie interesu ogólnego – prawo wyrażania partykularnych interesów przez poszczególnych uczestników konsultacji jest wtórne wobec interesu publicznego i dobra ogólnego

<https://kanonkonsultacji.fise.org.pl/siedem-zasad-konsultacji-spolecznych>

Kluczową decyzją dla osiągnięcia założonego celu konsultacji jest odpowiedni dobór narzędzi i metod zbierania opinii i prowadzenia dyskusji. Nie ma jednego właściwego przepisu. Każdorazowo można je łączyć, biorąc pod uwagę potrzeby i możliwości uczestników oraz przedmiot konsultacji.

W gminie Żyraków przeprowadzono nast. działania konsultacyjne :

- dwa spotkania dla dwóch grup interesariuszy , ogłoszone na stronie internetowej Gminy , oraz poprzez zaproszenia indywidualne .
- ankietyzację dla każdego zainteresowanego w udziale tworzenia strategii
- konsultacje indywidualne dla osób zgłaszających taką potrzebę .

CELE I KIERUNKI STRATEGII ORAZ OCZEKIWANE EFEKTY JEJ REALIZACJI.

Cel definiuje się jako : stan- efekt- sytuację- rozwiązanie problemu, do którego się dąży i czemu ma służyć.

Cele rozwojowe opisują zatem stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia strategii rozwoju. Powinny one pozostawać w ścisłej relacji wynikowej z wnioskami z diagnozy. Jednocześnie cele realizują ważny element strategii – wizję rozwoju. Wizja jest opisem pożądanego stanu gminy w perspektywie długookresowej (czyli w 2030 roku).

Cele strategiczne mają charakter długofalowy, wskazują kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy.

Cele strategiczne odpowiadają na ogólne pytanie „co chcemy osiągnąć?”. Cele operacyjne określają sposoby realizacji celów strategicznych, czyli „jak to chcemy osiągnąć?”. Istotne jest aby cele, a następnie kierunki działań odpowiadały na potrzeby rozwojowe gminy i wskazywały sposoby:

- rozwiązywania najważniejszych problemów,
- zmniejszania barier rozwojowych,
- wzmacniania potencjałów lokalnych,
- wykorzystywania zasobów własnych i szans pojawiających się w otoczeniu,
- łączenia działań z różnych dziedzin w zintegrowane projekty.

Kierunki działań oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków (aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej) podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Odpowiadają na pytanie „co jest do zrobienia?”.

Kierunki działań (zwane też zadaniami, działaniami, kierunkami interwencji – w zależności od stopnia ich szczegółowości) służą realizacji założonych celów, są podstawą wdrażania strategii. Strategia powinna określać kierunki działań lub, tam gdzie to jest możliwe, konkretne działania.

Rezultaty to wszelkie przewidywane i nie dające się przewidzieć skutki realizacji działań. W strategii określa się oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

Wskaźnik w swojej najprostszej definicji jest zmienną, która może przyjmować różne wartości, pozostającą w stałym związku z cechami analizowanych obiektów czy stanów rzeczy. Wskaźnik można określić jako miarę celu, który ma zostać osiągnięty, zaangażowanych zasobów, uzyskanego efektu, miernik jakości. Wyznaczenie celów i wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego stanowią bazę dla formułowania celów strategicznych.

W praktyce określa się je różnymi metodami – w tym przypadku zostanie to określone sprawdzoną metodą , czyli m.in. za pomocą analizy SWOT .

Bazując na wnioskach z przeprowadzonej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej, można zidentyfikować poszczególne elementy analizy SWOT – silne i słabe strony (cechy gminy, czynniki zależne od jej decyzji) oraz szanse i zagrożenia (czynniki zewnętrzne, niezależne od gminy, pojawiające się w otoczeniu). Analizę można prowadzić w ramach

wyszczególnionych bloków tematycznych (gospodarka, społeczeństwo, środowisko i przestrzeń), zgodnie z przyjętym na wstępie założeniem dotyczącym poziomu jej szczegółowości.

Analizę SWOT dla Gminy Żyraków przeprowadzono w układzie 4 obszarów priorytetowych. Są to obszary reprezentatywne dla wszelkich dziedzin gminy, łączące najważniejsze wspólne cechy wynikające z diagnozy.

Pozwalają one określić wagę czynników warunkujących jej rozwój w założonym okresie czasu. Przy jej pomocy analizy SWOT najłatwiej ocenić i wykorzystać informacje, zidentyfikować problemy i określić priorytety rozwoju w tym przypadku dla planu długoterminowego Gminy.

W celu dokonania analizy określone są słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia.

Czynniki mające wpływ na rozwój można podzielić na **wewnętrzne**, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony), oraz na czynniki **zewnętrzne** – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia).

Analizę SWOT dla Gminy Żyraków przeprowadzono w układzie 4 obszarów priorytetowych, łączące obszary przedstawione w opracowaniu diagnozy społeczno – gospodarczej Gminy Żyraków.

Są to obszary reprezentatywne dla wszelkich dziedzin gminy.

Wyznaczone cztery obszary priorytetowe pozwalają w sposób syntetyczny opracować i wyłonić najważniejsze cele w Strategii.

Obszary wyznaczone dla dalszego opracowania :

1. Gospodarka.

Obszarem objęto wszelkie działania dotyczące sfery przedsiębiorczości, tworzenia miejsc pracy, wsparcia dla nowo tworzących się podmiotów, pomocy w tworzeniu powiązań poza regionalnych pomiędzy biznesem i klientami. Wspierania wszelkich działań innowacyjnych, wdrażania nowoczesnych technologii, start-upów, pozyskiwania kadry o odpowiednich kwalifikacjach, wsparcia produkcji rolniczej na terenie gminy, wsparcia dla firm wprowadzających nowoczesne rozwiązania dotyczące gospodarowania odpadami.

2. Kapitał ludzki i społeczny.

Opieka zdrowotna, edukacja, działalności społeczne i inicjatywy wspierające społeczeństwo obywatelskie, kulturę i dziedzictwo kulturowe, aktywność sportową i działania prozdrowotne. Przeciwdziałanie wykluczeniu.

3. Infrastruktura, środowisko przyrodnicze.

Zapewnienie dostępu do mediów, bezpieczeństwo energetyczne oparte o możliwości tworzenia OZE, organizacja komunikacji wewnętrznej gminy, tworzenie szeroko rozumianej infrastruktury pro-biznesowej, działania wspierające ochronę środowiska przyrodniczego. Przeciwdziałanie skutkom klęsk klimatycznych.

4. Usługi publiczne.

Wprowadzanie nowoczesnych technologii informatycznych umożliwiających lepszy dostęp do usług publicznych, zarządzanie przestrzenią publiczną w celu zrównoważonego rozwoju całego obszaru gminy, bezpieczeństwo publiczne, budowanie powiązań i współpraca z podmiotami, innymi samorządami przy realizacji wspólnych celów.

Opierając się na wskazanych obszarach można łatwo przedstawić schemat celów przypisanych do każdego obszaru. Jednocześnie cele te zostały określone na zasadzie przeprowadzonych w szerokim zakresie konsultacji społecznych, oraz ankietyzacji.

Każdy mieszkaniec Gminy miał możliwość wypowiedzenia się w formie dostępnej ankiety. Ankieta została zaprezentowana na stronie internetowej Gminy, każdy z interesariuszy miał dostęp do niej i mógł się wypowiedzieć. Dodatkowo zorganizowano 2 spotkania z dwoma grupami interesariuszy oraz konsultacje indywidualne. Z przeprowadzonej ankietyzacji zostało wykonane opracowanie, które stanowi zał. nr. 2 do niniejszego dokumentu.

Ankietyzacja oraz wyniki spotkań z mieszkańcami Gminy Żyraków pozwoliły sformułować czynniki wpływające dodatnio i ujemnie na rozwój gminy i posegregować je w zależności od oddziaływania na czynniki wewnętrzne i zewnętrzne.

Analiza SWOT.

1.Gospodarka.

Mocne strony:

Czynniki zewnętrzne :

O istotnym oddziaływaniu: Możliwość zbytu produktów w sąsiednich miastach, możliwość pozyskania dla działalności finansowania zewnętrznego przeznaczonego dla obszarów wiejskich , dobry transfer nowych technologii , kontakty. Rozwój działalności dotyczących odnawialnych źródeł energii jako priorytet światowy i krajowy. Wymiana informacji, możliwość współpracy z innymi podmiotami. Krajowe inwestycje zrealizowane na terenie gminy- autostrada A-4 , jej infrastruktura i obsługa .

O mniej istotnym oddziaływaniu: powstające działalności w pobliskich strefach gospodarczych dające możliwości kooperacji dla sektora gospodarczego gminy .

Czynniki wewnętrzne:

O istotnym oddziaływaniu: Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy (specjalizacje: handel, budownictwo, transport oraz produkcja); Dalszy rozwój terenów inwestycyjnych, kompleksowo uzbrojonych dla wszelkich form działalności .

O mniej istotnym oddziaływaniu: koncentracja podmiotów w obrębie kilku miejscowości z lepszą infrastrukturą , duże zróżnicowanie rodzajów działalności, większość mikroprzedsiębiorstw.

Słabe strony :

Czynniki wewnętrzne:

O istotnym oddziaływaniu: Konkurencyjność podmiotów gospodarczych w sąsiednich miastach ,coraz trudniejsza możliwość pozyskania dla działalności finansowania zewnętrznego przeznaczonego dla obszarów wiejskich , Słaby transport publiczny izolujący niektóre miejscowości.

O mniej istotnym oddziaływaniu: Słabe kwalifikacje i specjalizacje potencjalnych pracowników , zanik działalności tradycyjnych, duże zróżnicowanie drobnej działalności.

Czynniki zewnętrzne:

O istotnym oddziaływaniu: Konkurencyjność podmiotów gospodarczych w sąsiednich miastach ,coraz trudniejsza możliwość pozyskania dla działalności finansowania zewnętrznego przeznaczonego dla obszarów wiejskich ,

Brak przygotowania infrastruktury w pobliżu granic z gminą , które umożliwiły by powiększanie nowych obszarów inwestycyjnych i mieszkaniowych , słaby transport publiczny izolujący niektóre miejscowości

O mniej istotnym oddziaływaniu: Małe zainteresowanie inwestowaniem w gminie zewnętrznych podmiotów. Niechęć w przemieszczaniu się potencjalnych pracowników w kierunku wiejskim. Brak pracowników z kwalifikacjami dla lokalnego zapotrzebowania .

2.Kapitał ludzki i społeczny.

Mocne strony:

Czynniki zewnętrzne :

O istotnym oddziaływaniu: Stały napływ nowych mieszkańców spoza gminy z zamiarem docelowego osiedlenia. Dobra współpraca i bliskość instytucji wspierających działania społeczne i odpowiadających na różnego rodzaju problemy , patologie . Bliskość ponadpodstawowego systemu kształcenia (szkoły zawodowe , licea) , bliskość miasta powiatowego gwarantuje lepszy i łatwiejszy dostęp do wszystkich instytucji , ofert kulturalnych , sportowych . Dobry dostęp do usług zdrowotnych zarówno na poziomie powiatowym , jak i w sferze prywatnej.

O mniej istotnym oddziaływaniu: duża liczba różnego typu i zakresu działań organizacji pozarządowych w bliskim oddziaływaniu, co sprzyja wzajemnym wymianom doświadczeń oraz współpracy.

Czynniki wewnętrzne:

O istotnym oddziaływaniu: dobra baza techniczna dla szkolenia podstawowego z możliwością rozbudowy i tworzenia żłobków i przedszkoli. Zadowalający dostęp do usług zdrowotnych z możliwością dalszego rozwoju. Duża aktywność mieszkańców gminy w angażowaniu się w różnego rodzaju inicjatywy i działania społeczne, w dziedzinie kultury , sportu sztuki , pomocy i wspierania osób z niepełnosprawnościami , itp. Korzystna struktura ludności wg grup wieku – duży odsetek ludzi młodych, wyrażających chęć pozostania w gminie .

Dodatni przeciętny przyrost naturalny.

Rozwinięta infrastruktura sportowa i rekreacyjna na terenie gminy, Wysoki poziom bezpieczeństwa pożarowego. Wysoka aktywność społeczna w zakresie sportu i rekreacji, duża liczba klubów sportowych, dostępność do usług ochrony zdrowia. Zadowalająca, z możliwością powiększania infrastruktura wspierająca działalność społeczną. Istniejąca infrastruktura społeczna: kompleksy sportowe.

O mniej istotnym oddziaływaniu: można zaobserwować , że młode pokolenie mieszkańców gminy jest zainteresowane zmianą lub zdobywaniem nowych

kwalifikacji dostosowujących do rynku pracy. Widoczna jest również aktywność sportowa promująca zdrowie wszystkich grup społecznych .

Slabe strony :

Czynniki wewnętrzne:

O istotnym oddziaływaniu: mimo dobrego rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy nadal część osób pozostaje bez pracy i chęci w aktywnym poszukiwaniu , obszar gminy jest nierównomiernie pokryty możliwościami znalezienia miejsc pracy, problemy z możliwością zapewnienia opieki nad członkami rodziny w czasie pracy (dzieci , osoby starsze i niepełnosprawne) . Zbyt mała ilość placówek opiekuńczo- wychowawczych , Niewystarczająca baza lokalowa przedszkoli i żłobków w stosunku do zapotrzebowania , i zbyt krótki czas otwarcia. Mała liczba miejsc spotkań społeczności lokalnej w niektórych miejscowościach, np. niewystarczająca ilość świetlic wiejskich; zmniejszający się poziom czytelnictwa wśród mieszkańców gminy.

O mniej istotnym oddziaływaniu: w gminie można zaobserwować pewną liczbę mieszkańców biernych, niedostosowanych zawodowo, niechęć do przekwalifikowania , niechęć do aktywnego poszukiwania pracy. Zbyt mała ilość osób korzystająca z obecnych obiektów przeznaczonych do rekreacji i sportu.

Czynniki zewnętrzne:

O istotnym oddziaływaniu: Polityka Państwa o zbyt małym zaangażowaniu w problemy społeczne , zmieniające się przepisy , wzrost wymogów bez finansowania. Przerzucanie na budżet gminy finansowania i organizacji części usług publicznych będących w gestii Państwa. Brak informacji i perspektyw o możliwościach finansowania. Brak współdziałania z innymi jednostkami w celu tworzenia wspólnych ofert o szerszym zasięgu w dziedzinie sportu , zdrowia , kultury i rekreacji.

O mniej istotnym oddziaływaniu: zbyt mała oferta kształcenia w stosunku do zapotrzebowania na rynku pracy , brak szkół wyższych w bliskiej odległości zwiększająca koszty kształcenia wyższego .

3. Infrastruktura, środowisko przyrodnicze

Mocne strony:

Czynniki zewnętrzne :

O istotnym oddziaływaniu: Doskonała lokalizacja obszaru gminy , bliskość obszarów chronionych i plany ich powiększenia , pobliskie duże kompleksy leśne wpływające na mikroklimat, obecność rzeki w programie ochronnym. Duże zainteresowanie społeczeństwa walorami przyrodniczo- krajobrazowymi gminy.

Możliwość szybkiego dojazdu autostradą do stolicy województwa i korzystania z ofert aglomeracji .

O mniej istotnym oddziaływaniu: wzrastające zainteresowanie turystów spędzaniem czasu i dłuższego wypoczynku na terenie gminy.

Czynniki wewnętrzne:

O istotnym oddziaływaniu: obszar gminy bogaty w różnorodne walory przyrodniczo- krajobrazowe , dające ofertę dla każdej grupy społecznej. W miarę czyste środowisko , duża ilość zabytków kultury z bogatą historią , oraz zabytkowych kompleksów parkowych dostępnych dla ludności.

Duża ilość złóż surowców mineralnych, dobrze rozwinięte rolnictwo, łączące historyczne specjalności np. szkółkarstwo, zwiększająca się świadomość ekologiczna mieszkańców.

O mniej istotnym oddziaływaniu: intensyfikacja rolnictwa , zwiększająca się liczba zakładów emisyjnych , wzrost budownictwa mieszkaniowego i pod działalność .

Slabe strony :

Czynniki wewnętrzne:

O istotnym oddziaływaniu: Niewystarczające środki finansowe w budżecie na działania dotyczące ochrony zabytków, zespołów parkowych. Duże wymagania konserwatorskie przy renowacjach i remontach . Małe możliwości finansowania działań dotyczących ochrony środowiska ze środków własnych gminy

Brak wystarczającej infrastruktury turystyczno- rekreacyjnej

Powstawanie terenów wymagających rekultywacji , zaniedbane zabytki przyrody z nieuregulowaną własnością , niewielkie możliwości finansowe gminy na zagospodarowanie obszarów cennych przyrodniczo, zabytkowych założeń parkowych .

O mniej istotnym oddziaływaniu: słaba świadomość i aktywność mieszkańców przekładająca się na brak ochrony cennych siedlisk przyrodniczych i krajobrazowych, utrzymania zespołów parkowych .

Czynniki zewnętrzne:

O istotnym oddziaływaniu: Zniechęcające warunki i trudności w pozyskaniu zewnętrznego finansowania lub dofinansowania na działania dotyczące ochrony zabytków. Wysokie wymagania przy renowacjach i remontach obiektów zabytkowych , parków , pomników przyrody . Trudno dostępne finansowanie działań dotyczących ochrony środowiska na obszarach nie będących pod ochroną.

O mniej istotnym oddziaływaniu: Brak szczegółowych informacji o możliwościach finansowania w kolejnych latach w celu ustalenia priorytetów inwestycyjnych i harmonogramu prac.

4. Usługi publiczne .

Mocne strony:

Czynniki zewnętrzne :

O istotnym oddziaływaniu: Bliskość miasta powiatowego wraz z infrastrukturą usług , szeroka stale powiększająca się gama prywatnych usług , poprzez szybkie szlaki komunikacyjne dostęp do miasta powiatowego i jego infrastruktury, oraz wojewódzkiego i innych miast.

O mniej istotnym oddziaływaniu: Stale zwiększające się usługi świadczone przez firmy zewnętrzne w dziedzinie nowoczesnych technologii komunikacyjnych, informatycznych itp. Zwiększające swój zakres i ofertę w regionie .

Czynniki wewnętrzne:

O istotnym oddziaływaniu; Rozwinięta infrastruktura sprzyjająca rozwojowi usług publicznych. Możliwość dalszego rozwoju w oparciu o posiadane przestrzenie, nieruchomości i infrastrukturę będąca w posiadaniu gminy .

O mniej istotnym oddziaływaniu ; Możliwość lepszego wykorzystania już istniejących nieruchomości będących we własności gminy. Pojawiające się nowe nieruchomości do zagospodarowania w celu podniesienia jakości i poszerzenia usług dla ludności.

Słabe strony :

Czynniki wewnętrzne:

O istotnym oddziaływaniu; Niewystarczająca baza do pełnego zabezpieczenia usług dla ludności. Problemy z komunikacją publiczną pomiędzy miejscowościami.

O mniej istotnym oddziaływaniu: Nierównomierne rozłożenie obiektów społecznych . Niewykorzystane możliwości udostępnionych obiektów.

Czynniki zewnętrzne:

O istotnym oddziaływaniu: Brak współdziałania instytucji odpowiedzialnych w tej sferze , nakładane coraz to nowe obowiązki na gminę bez źródeł finansowania , słabe finansowanie zewnętrzne. Zła komunikacja publiczna pomiędzy innymi gminami i miastem. Duże koszty przygotowania infrastruktury pod usługi publiczne.

O mniej istotnym oddziaływaniu: konieczność dojazdu do miasta własnymi środkami komunikacji , konieczność korzystania poza gminą z niektórych usług.

Analiza SWOT w wydaniu tabelarycznym :

Obszar priorytetowy : Gospodarka			
Mocne strony		Słabe strony	
Czynniki zewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
<p><u>O istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - możliwość zbytu produktów w sąsiednich miastach, - możliwość pozyskania dla działalności finansowania zewnętrznego przeznaczonego dla obszarów wiejskich , dobry transfer nowych technologii , kontakty. -rozwój działalności dotyczących odnawialnych źródeł energii jako priorytet światowy i krajowy. -wymiana informacji, możliwość współpracy z innymi podmiotami. -krajowe inwestycje zrealizowane na terenie gminy- autostrada A-4 , jej infrastruktura i obsługa, powstające działalności w pobliskich strefach gospodarczych dające możliwości kooperacji dla sektora gospodarczego gminy . <p><u>O mniej istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - powstające działalności w pobliskich strefach gospodarczych dające możliwości kooperacji dla sektora gospodarczego gminy 	<p><u>O istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców gminy (specjalizacje: handel, budownictwo, transport oraz produkcja); -dalszy rozwój terenów inwestycyjnych, kompleksowo uzbrojonych dla wszelkich form działalności, -koncentracja podmiotów w obrębie kilku miejscowości z lepszą infrastrukturą , - duże zróżnicowanie rodzajów działalności, większość mikroprzedsiębiorstw. <p><u>O mniej istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - koncentracja podmiotów w obrębie kilku miejscowości z lepszą infrastrukturą , duże zróżnicowanie rodzajów działalności, większość mikroprzedsiębiorstw. 	<p><u>O istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -konkurencyjność podmiotów gospodarczych w sąsiednich miastach ,coraz trudniejsza możliwość pozyskania dla działalności finansowania zewnętrznego przeznaczonego dla obszarów wiejskich , - słaby transport publiczny izolujący niektóre miejscowości, <p><u>O mniej istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -słabe kwalifikacje i specjalizacje potencjalnych pracowników , -zanik działalności tradycyjnych, - duże zróżnicowanie drobnej działalności. 	<p><u>O istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -konkurencyjność podmiotów gospodarczych w sąsiednich miastach -coraz trudniejsza możliwość pozyskania dla działalności finansowania zewnętrznego przeznaczonego dla obszarów wiejskich , -brak przygotowania infrastruktury w pobliżu granic z gminą , które umożliwiły by powiększenie nowych obszarów inwestycyjnych i mieszkaniowych , -słaby transport publiczny izolujący niektóre miejscowości <p><u>O mniej istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -małe zainteresowanie inwestowaniem w gminie zewnętrznymi podmiotów. -niechęć w przemieszczaniu się potencjalnych pracowników w kierunku wiejskim. -brak pracowników z kwalifikacjami dla lokalnego zapotrzebowania .

Obszar priorytetowy : Gospodarka			
Szanse		Zagrożenia	
Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> - społeczność o wysokich aspiracjach ,dostrzegająca i doceniająca możliwości wielokierunkowego rozwoju gminy, - duża ilość obszaru z możliwością pozyskania na działalność , dobrze uzbrojonego i dobrze skomunikowanego , - doświadczona kadra urzędnicza wspierająca w miarę możliwości lokalną przedsiębiorczość , - dobra infrastruktura wewnętrzna sprzyjająca tworzeniu nowych działalności , budowie nowych firm , - 	<ul style="list-style-type: none"> - pobliskie miasto oferuje zbyt na wiele produktów wytwarzanych na terenie gminy , z działalności gospodarczej i rolniczej , - przebiegające przez gminę szlaki komunikacyjne dają możliwość tworzenia nowych zakładów , firm i nowych działalności gospodarczych , - pojawiające się źródła finansowania na nowe technologie , - dobre możliwości kształcenia kadry pracowniczej w szkołach ponadpodstawowych w pobliskim mieście oraz możliwość szybkiego dojazdu do dwóch dużych ośrodków kształcenia wyższego . 	<ul style="list-style-type: none"> - nierównomierny rozwój poszczególnych miejscowości , - zbyt mało kadr pracowniczych o odpowiednich kwalifikacjach , - niechęć ludności do kształcenia i pozyskiwania nowych kwalifikacji , - problemy i możliwe konflikty międzyludzkie spowodowane tworzeniem nowych firm w konfrontacji z mieszkańcami , 	<ul style="list-style-type: none"> - konkurencyjna działalność pobliskiej strefy ekonomicznej , oraz miejskiego środowiska przedsiębiorczego , - utrudniona współpraca z sąsiednimi gminami spowodowana rywalizacją w pozyskiwaniu nowych inwestorów, - wysoka inflacja niesprzyjająca rozwojowi - wysoko oprocentowane kredyty na inwestycje , oraz duże ryzyko sięganie po takie środki finansowe , - brak łatwego wsparcia finansowego , bez zabezpieczeń , - rozchwiany rynek nie gwarantuje perspektywy zysku.

Obszar priorytetowy: Kapitał ludzki i społeczny			
Mocne strony		Słabe strony	
Czynniki zewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
<p>O istotnym oddziaływaniu :</p> <ul style="list-style-type: none"> -stały napływ nowych mieszkańców spoza gmin z zamiarem docelowego osiedlenia, -dobra współpraca i bliskość instytucji wspierających działania społeczne i odpowiadających na różnego rodzaju problemy , patologie, - bliskość ponadpodstawowego systemu kształcenia (szkoły zawodowe , licea) , bliskość miasta powiatowego gwarantuje lepszy i łatwiejszy dostęp do wszystkich instytucji , ofert kulturalnych , sportowych . -dobry dostęp do usług zdrowotnych zarówno na poziomie powiatowym , jak i w sferze prywatnej. <p>O mniej istotnym oddziaływaniu :</p> <ul style="list-style-type: none"> - duża liczba różnego typu i zakresu działań organizacji pozarządowych w bliskim oddziaływaniu, co sprzyja wzajemnym wymianom doświadczeń oraz współpracy. 	<p>O istotnym oddziaływaniu :</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobra baza techniczna dla szkolenia podstawowego z możliwością rozbudowy i tworzenia żłobków, przedszkoli, -zadowalający dostęp do usług zdrowotnych z możliwością dalszego rozwoju, -duża aktywność mieszkańców gminy w angażowaniu się w różnego rodzaju inicjatywy i działania społeczne, w dziedzinie kultury , sportu sztuki , pomocy i wspierania osób z niepełnosprawnościami , itp. -korzystna struktura ludności wg grup wieku – duży odsetek ludzi młodych, wyrażających chęć pozostania w gminie, -dodatni przeciętny przyrost naturalny, -rozwinęta infrastruktura sportowa i rekreacyjna na terenie gminy, -wysoki poziom bezpieczeństwa pożarowego, -wysoka aktywność społeczna w zakresie sportu i rekreacji, duża liczba klubów sportowych, dostępność do usług ochrony zdrowia, -zadowalająca, z możliwością powiększania infrastruktura wspierająca działalność społeczną, -istniejąca infrastruktura społeczna: kompleksy sportowe. 	<p>O istotnym oddziaływaniu :</p> <ul style="list-style-type: none"> -mimo dobrego rozwoju przedsiębiorczości na terenie gminy nadal część osób pozostaje bez pracy i chęci w aktywnym poszukiwaniu, -obszar gminy jest nierównomiernie pokryty możliwościami znalezienia miejsc pracy, - problemy z możliwością zapewnienia opieki nad członkami rodziny w czasie pracy (dzieci , osoby starsze i niepełnosprawne), -zbyt mała ilość placówek opiekuńczo-wychowawczych , Niewystarczająca baza lokalowa przedszkoli i żłobków w stosunku do zapotrzebowania , i zbyt krótki czas otwarcia. -mała liczba miejsc spotkań społeczności lokalnej w niektórych miejscowościach, np. niewystarczająca ilość świetlic wiejskich; zmniejszający się poziom czytelnictwa wśród mieszkańców gminy. <p>O mniej istotnym oddziaływaniu :</p> <ul style="list-style-type: none"> -w gminie można zaobserwować pewną liczbę mieszkańców biernych, niedostosowanych zawodowo, niechęć do przekwalifikowania , niechęć do 	<p>O istotnym oddziaływaniu :</p> <ul style="list-style-type: none"> - polityka Państwa o zbyt małym zaangażowaniu w problemy społeczne , zmieniające się przepisy , wzrost wymogów bez finansowania, -przerzucanie na budżet gminy finansowania i organizacji części usług publicznych będących w gestii Państwa, -brak informacji i perspektyw o możliwościach finansowania. Brak współdziałania z innymi jednostkami w celu tworzenia wspólnych ofert o szerszym zasięgu w dziedzinie sportu , zdrowia , kultury i rekreacji. <p>O mniej istotnym oddziaływaniu :</p> <ul style="list-style-type: none"> -zbyt mała oferta kształcenia w stosunku do zapotrzebowania na rynku pracy , -brak szkół wyższych w bliskiej odległości zwiększająca koszty kształcenia wyższego.

	<p><u>O mniej istotnym oddziaływaniu :</u></p> <p>-można zaobserwować , że młode pokolenie mieszkańców gminy jest zainteresowane zmianą lub zdobywaniem nowych kwalifikacji dostosowujących do rynku pracy. Widoczna jest również aktywność sportowa promująca zdrowie wszystkich grup społecznych .</p>	<p>aktywnego poszukiwania pracy. Zbyt mała ilość osób korzystająca z obecnych obiektów przeznaczonych do rekreacji i sportu.</p>	
Obszar priorytetowy : Kapitał ludzki i społeczny			
Szanse		Zagrożenia	
Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> - wzrasta świadomość społeczna, szczególnie młodego pokolenia o konieczności odpowiedniego kształcenia , oraz chęć dostosowania się do lokalnego rynku pracy , - lokalna przedsiębiorczość występuje z ofertą dostępu sfery dotychczas obsługiwana przez samorząd –prywatne żłobki , przedszkola , opieka medyczna , opieka nad osobami niepełnosprawnymi itp. - powstają nowe lokalizacje w różnych miejscach gminy ukierunkowane na budownictwo mieszkaniowe. - zwiększająca się liczba obiektów rekreacyjno sportowych zachęca mieszkańców do aktywnego wypoczynku wpływającego pozytywnie na zdrowie . 	<ul style="list-style-type: none"> - w wyniku możliwości powstawania nowych terenów pod budowę mieszkaniową w niektórych miejscowościach notuje się dodatni przyrost naturalny , z tendencją dalszego wzrostu , -możliwość kooperacji i współpracy z opieką zdrowotną, właścicielami obiektów sportowych, sanatorium i innych zlokalizowanych w pobliskim mieście w celu rozszerzenia własnej oferty. - możliwość kształcenia ponadpodstawowego w pobliskim mieście i najbliższych ośrodkach akademickich , 	<ul style="list-style-type: none"> - niewielka część społeczeństwa pozostaje bierna na oferty pracy , - niewielkie , ale występujące nadal patologie społeczne , - niewystarczająca liczba miejscopieki dla dzieci , niepełnosprawnych oraz dorosłych, - zbyt mało miejsc publicznych spotkań, - nierównomierne obciążenie placówek oświaty , - zły stan niektórych obiektów użyteczności publicznej. 	<ul style="list-style-type: none"> - finansowanie szkolnictwa publicznego na niewystarczającym poziomie , - brak konkretnego wsparcia finansowego z Funduszy Krajowych na cele publiczne (oświata , zdrowie , opieka społeczna) - obniżenie dochodów gminy poprzez działania Państwa , - słaba współpraca z samorządami wojewódzkimi w dziedzinie rozwoju kapitału społecznego ,

Obszar priorytetowy: Infrastruktura, środowisko przyrodnicze			
Mocne strony		Słabe strony	
Czynniki zewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
<p><u>O istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -doskonała lokalizacja obszaru gminy , bliskość obszarów chronionych i plany ich powiększenia , - pobliskie duże kompleksy leśne wpływające na mikroklimat, obecność rzeki w programie ochronnym, -duże zainteresowanie społeczeństwa walorami przyrodniczo- krajobrazowymi gminy, -możliwość szybkiego dojazdu autostradą do stolicy województwa i korzystania z ofert aglomeracji . <p><u>O mniej istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wzrastające zainteresowanie turystów spędzaniem czasu i dłuższego wypoczynku na terenie gminy - 	<p><u>O istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -obszar gminy bogaty w różnorodne walory przyrodniczo- krajobrazowe , dające ofertę dla każdej grupy społecznej, - w miarę czyste środowisko , - duża ilość zabytków kultury z bogatą historią , oraz zabytkowych kompleksów parkowych dostępnych dla ludności, -duża ilość złóż surowców mineralnych, - dobrze rozwinięte rolnictwo, łączące historyczne specjalności np. szkółkarstwo, zwiększająca się świadomość ekologiczna mieszkańców. <p><u>O mniej istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -intensyfikacja rolnictwa , - zwiększająca się liczba zakładów emisyjnych, - wzrost budownictwa mieszkaniowego i pod działalność . 	<p><u>O istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -niewystarczające środki finansowe w budżecie na działania dotyczące ochrony zabytków, zespołów parkowych. Duże wymagania konserwatorskie przy renowacjach i remontach, -małe możliwości finansowania działań dotyczących ochrony środowiska ze środków własnych gminy, -brak wystarczającej infrastruktury turystyczno- rekreacyjnej, -powstawanie terenów wymagających rekultywacji, -zaniedbane zabytki przyrody z nieuregulowaną własnością , - niewielkie możliwości finansowe gminy na zagospodarowanie obszarów cennych przyrodniczo, zabytkowych zespołów parkowych . <p><u>O mniej istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -słaba świadomość i aktywność mieszkańców przekładająca się na brak ochrony cennych siedlisk przyrodniczych i krajobrazowych, utrzymania zespołów parkowych 	<p><u>O istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -zniechęcające warunki i trudności w pozyskaniu zewnętrznego finansowania lub dofinansowania na działania dotyczące ochrony zabytków. -wysokie wymagania przy renowacjach i remontach obiektów zabytkowych , parków , pomników przyrody . Trudno dostępne finansowanie działań dotyczących ochrony środowiska na obszarach nie będących pod ochroną. <p><u>O mniej istotnym oddziaływaniu :</u></p> <ul style="list-style-type: none"> -brak szczegółowych informacji o możliwościach finansowania w kolejnych latach w celu ustalenia priorytetów inwestycyjnych i harmonogramu prac.

Obszar priorytetowy : Infrastruktura, środowisko przyrodnicze			
Szanse		Zagrożenia	
Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
<p>- duże doświadczenie mieszkańców i samorządu w pozyskiwaniu środków z różnych źródeł finansowania ,</p> <p>- dobre zasoby miejsc atrakcyjnych turystycznie ,</p> <p>- duża ilość zabytków , miejsc pamięci związanych z bogata historią i tradycja gminy,</p>	<p>- możliwość pojawienia się środków finansowych na rozwój infrastruktury turystycznej, proekologicznej oraz na prace konserwatorskie ,</p> <p>- zwiększające się zainteresowanie terenem gminy jako terenu rekreacyjno – wypoczynkowego dla okolicznych miast .</p>	<p>- postępująca degradacja środowiska naturalnego ,</p> <p>- powstawanie miejsc koniecznej rekultywacji ,</p> <p>- zwiększający się ruch samochodowy zniechęcający do turystyki i rekreacji ,</p> <p>- intensyfikacja na terenach rolniczych produkcji rolnej i stosowanie dużej ilości pestycydów mających niekorzystny wpływ na środowisko.</p>	<p>- konkurencyjność pobliskich miejscowości i sąsiednich gminach stale zwiększająca swoją ofertę turystyczno- rekreacyjną , mających lepsze atuty krajobrazowe i przyrodnicze,</p>
Obszar priorytetowy: Usługi publiczne			
Mocne strony		Słabe strony	
Czynniki zewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
<p>O istotnym oddziaływaniu :</p> <p>Bliskość miasta powiatowego wraz z infrastrukturą usług , szeroka stale powiększająca się gama prywatnych usług , poprzez szybkie szlaki komunikacyjne dostęp do miasta powiatowego i jego infrastruktury, oraz wojewódzkiego i innych miast.</p> <p>O mniej istotnym oddziaływaniu :</p> <p>Stale zwiększające się usługi świadczone przez firmy zewnętrzne w dziedzinie nowoczesnych technologii komunikacyjnych, informatycznych itp. Zwiększające swój zakres i ofertę w regionie</p>	<p>O istotnym oddziaływaniu :</p> <p>Rozwinięta infrastruktura sprzyjająca rozwojowi usług publicznych. Możliwość dalszego rozwoju w oparciu o posiadane przestrzenie, nieruchomości i infrastrukturę będąca w posiadaniu gminy</p> <p>O mniej istotnym oddziaływaniu :</p> <p>Możliwość lepszego wykorzystania już istniejących nieruchomości będących we własności gminy. Pojawiające się nowe nieruchomości do zagospodarowania w celu podniesienia jakości i poszerzenia usług dla ludności.</p>	<p>O istotnym oddziaływaniu :</p> <p>Niewystarczająca baza do pełnego zabezpieczenia usług dla ludności. Problemy z komunikacją publiczną pomiędzy miejscowościami.</p> <p>O mniej istotnym oddziaływaniu :</p> <p>Nierównomierne rozłożenie obiektów społecznych . Niewykorzystane możliwości udostępnionych obiektów.</p> <p>-</p>	<p>O istotnym oddziaływaniu :</p> <p>Brak współdziałania instytucji odpowiedzialnych w tej sferze , nakładane coraz to nowe obowiązki na gminę bez źródeł finansowania , słabe finansowanie zewnętrzne. Zła komunikacja publiczna pomiędzy gminami i miastem. Duże koszty przygotowania infrastruktury pod usługi publiczne.</p> <p>O mniej istotnym oddziaływaniu :</p> <p>konieczność dojazdu do miasta własnymi</p>

-			środkami komunikacji , konieczność korzystania poza gminą z niektórych usług.
Obszar priorytetowy : usługi publiczne			
Szanse		Zagrożenia	
Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne	Czynniki wewnętrzne	Czynniki zewnętrzne
<ul style="list-style-type: none"> - pojawiające się nowe firmy na terenie gminy ,oferujące usługi dla ludności gminy, wypełniające luki w zewnętrznych usługach komunikacyjnych , - zwiększenie obszarów inwestycyjnych i stopniowe ich uzbrajanie, - dobra i bliska komunikacja z miastem i miejscowościami w sąsiednich gminach , 	<ul style="list-style-type: none"> - nowe inwestycje w infrastrukturze drogowej krajowej i powiatowej , oraz dalsze plany rozbudowy ,które po realizacji polepszą i ułatwia komunikację , 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszający się obszar własności gminy przeznaczony pod inwestycje, - szybka rozbudowa powoduje konieczność rozbudowy istniejącej infrastruktury komunalnej i budowę nowej , zbyt mała ilość środków finansowych gminy pozwalająca na rozbudowę , 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększające się koszty życia , inflacja , zbyt wysoko oprocentowane kredyty , oddalająca się perspektywa pozyskania dotacji i innych form finansowania inwestycji gminnych .

Wizja i misja rozwoju GMINY ŻYRAKÓW

Wizja rozwoju Gminy Żyraków jest wynikiem określenia szans i zagrożeń oraz słabych i mocnych cech gminy w odniesieniu do czynników zewnętrznych i wewnętrznych. Dotyczy to wszystkich wskazanych obszarów.

Wizja określa stan docelowy – scenariusz , do którego dążyć będzie cała wspólnota gminy, tj. władze samorządowe oraz ich partnerzy (lokalni oraz ponadlokalni), wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans . Jest antycypacyjnym obrazem gminy wyrażonym przez mieszkańców w roku 2030.

Wizja wskazuje kierunek działań do osiągnięcia zamierzonych celów.

Wizja Gminy Żyraków

W 2030 roku gmina Żyraków to obszar przyjazny dla lokalnej społeczności i przedsiębiorczości.

W oparciu o możliwości i zasoby gminę charakteryzuje zrównoważony rozwój gospodarczy korzystający z szeregu innowacji .

Dbłość o środowisko, zwiększająca się świadomość społeczna mieszkańców gwarantuje bezpieczne , przyjazne i zdrowe miejsce dla przyszłych pokoleń .

Misja

Zdefiniowanie i wyznaczenie misji jest wyznacznikiem do dalszego określania celów strategicznych .Wskazuje rolę władz samorządowych i ścieżkę w procesie rozwoju wspólnoty lokalnej. Władze samorządowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć zgodnych ze Strategią Rozwoju Gminy Żyraków wspierając wszystkich interesariuszy . Władze samorządowe są także odpowiedzialne za realizację własnych projektów (leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju Gminy Żyraków.

Misją Gminy Żyraków jest integracja wszystkich interesariuszy na rzecz zrównoważonego rozwoju Gminy.

Poprzez współdziałanie mieszkańców , władz gminy i innych szeroko pojętych podmiotów stworzymy: przyjazne środowisko dla biznesu , wysoki poziom bezpieczeństwa, dobry dostęp do usług publicznych o odpowiedniej jakości, przeciwdziałających wykluczeniu oraz atrakcyjną ofertę dla spędzania czasu wolnego.

Określenie obszarów tematycznych , priorytetów i kierunków działań.

Obszary tematyczne Strategii przedstawiają kierunki zaplanowanych działań. Tytuł obszaru tematycznego ma charakter ogólny, który precyzowany jest przez cel główny. Wskazanie celów operacyjnych obszarów tematycznych następuje na poziomie priorytetów, które wraz z celami szczegółowymi obejmują istotne dla rozwoju gminy zagadnienia.

Dalsza mapa planowania strategicznego wskazuje , że cele będą realizowane przez wskazane w priorytetach kierunki działań, aż do zakładanych działań . każdy punkt na tej mapie zawsze ma odniesienie do wizji gminy.

I. Określenie celów strategicznych dla wyznaczonych obszarów

Schematyczne przedstawienie celów Strategii Rozwoju Gminy Żyraków na lata 2023-2030 dla poszczególnych obszarów strategicznych .

Dla przypomnienia wskazane obszary :

1. Gospodarka
2. Kapitał ludzki i społeczny .
3. Infrastruktura, środowisko przyrodnicze.
4. Usługi publiczne

Schemat dalszego kierunku planowania strategicznego wg. Wskazanych obszarów :

Obszar tematyczny (schemat przedstawienia)

Cel Główny obszaru tematycznego 1

Priorytet 1.1 , 1.2. ....

Cel szczegółowy priorytetu 1.1.1., 1.1.2.

Kierunek działania 1.1.1.1., 1.1.2.1.

Zakładane działania

Obszar I. Gospodarka.

1.Cel główny : Wzmacnianie potencjału gospodarczego gminy, jej konkurencyjności opartej na inwestycjach w nowoczesne technologie i innowacyjne rozwiązania, gwarantująca mieszkańcom trwałe i atrakcyjne miejsca pracy i zrównoważony rozwój gminy.

1.1Priorytet : konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie :

1.1.1 Cel szczegółowy wsparcie lokalnej przedsiębiorczości w poszukiwaniu i wdrażaniu innowacji w procesach produkcji , oraz wprowadzanie nowych technologii.

1.1.1.1 Kierunek działania : stworzenie przyjaznych warunków dla lokalnej przedsiębiorczości do współpracy z zewnętrznymi podmiotami w zakresie wymiany wiedzy i doświadczeń.

Zakładane działania :

- tworzenie powiązań kooperacyjnych pomiędzy podmiotami gospodarczymi krajowymi i zagranicznymi w celu pozyskiwania nowoczesnych technologii

- wsparcie i pomoc w poszukiwaniu odbiorców zewnętrznych dla lokalnych producentów .
- wzmacnianie istniejących i rozwijanie nowych innowacyjnych przedsiębiorstw poprzez ułatwianie procesów administracyjnych,

1.2 Priorytet: tworzenie trwałych i atrakcyjnych miejsc pracy.

1.2.1 Cel szczegółowy: tworzenie powiązań pomiędzy sferą przedsiębiorczości, a potencjalnymi zasobami pracowniczymi.

1.2.1.2 Kierunek działania: tworzenie i optymalizacja warunków dla rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości ze szczególnym wsparciem małych i jednoosobowych działalności.

Zakładane działania :

- tworzenie i wzmacnianie warunków do tworzenia i rozwoju start-upów,
- promowanie osiągnięć i sukcesów przedstawicieli sektora gospodarki z terenu gminy na poziomie krajowym i międzynarodowym,
- propagowanie wiedzy w zakresie ochrony patentowej, zastrzegania wzorów użytkowych, przemysłowych, znaków towarowych itd.

1.3 Priorytet: Wsparcie lokalnego rolnictwa

1.3.1 Cel szczegółowy: wsparcie lokalnego rolnictwa poprzez działanie reklamowo promocyjne produktów, ułatwianie dostępu do wiedzy i informacji w zakresie pozyskiwania funduszy wspierających produkcję rolną.

1.3.1.3 Kierunek działania: pomoc w tworzeniu powiązań pomiędzy odbiorcami produktów rolnych a producentami , ułatwianie dostępu do aktualnych informacji i wiedzy dotyczącymi sfery rolniczej poprzez współpracę z instytucjami okołorolniczymi.

Zakładane działania:

- prowadzenie działań promujących produkty pochodzące z lokalnych gospodarstw rolnych poprzez informację na stronach internetowych gminy,
- ułatwianie sprzedaży bezpośredniej poprzez współpracę między samorządową w tworzeniu targowisk,
- podnoszenie wiedzy właścicieli gospodarstw poprzez współpracę z firmami okołorolniczymi.

Obszar II. Kapitał ludzki i społeczny.

2.Cel główny : wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój gminy oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców.

2.1Priorytet : Edukacja

2.1.1 Cel szczegółowy: zapewnienie lepszej jakości i dostępu do edukacji

2.1.1.1 Kierunek działania : wysoka jakość edukacji i upowszechnienie edukacji przedszkolnej oraz rozwój opieki nad dziećmi do lat 3.

Zakładane działania :

- poprawa jakości i dostępności edukacji przedszkolnej poprzez zwiększenie bazy lokalowej,
- poprawa dostępności zorganizowanej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3
- eliminowanie ograniczeń i wykluczenia dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi m.in. z obszarów wiejskich i pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej,
- wspieranie nauczycieli w zakresie podnoszenia kwalifikacji, zastosowania nowoczesnych metod i form pracy z uczniem, w tym przy wykorzystaniu technik cyfrowych;
- wspieranie szkolnych projektów edukacyjnych, realizowanych przez uczniów pod opieką nauczycieli,
- wspieranie nauki języków obcych na wszystkich etapach edukacyjnych,
- rozwój form edukacji realizowanych poprzez platformy interaktywne umożliwiające nauczanie zdalne i zwiększenie ich roli w procesie nauczania.

2.2 Priorytet: Zdrowie publiczne

2.2.1Cel szczegółowy: zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców gminy poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia.

2.2.1.2 Kierunek działania: zapewnienie powszechnego dostępu do usług medycznych wysokiej jakości, bezpieczeństwo zdrowotne oraz poprawę poziomu życia.

Zakładane działania :

- poprawa jakości świadczonych usług medycznych, w tym specjalistycznych;
- zapewnienie właściwej bazy do świadczenia usług zdrowotnych

- aktywne działania z zakresu profilaktyki prozdrowotnej
- rozwój systemu ochrony zdrowia w kierunku e-usług.

2.3 Priorytet: Kultura i dziedzictwo kulturowe

2.3.1 Cel szczegółowy: w oparciu o dziedzictwo kulturowe gminy i prowadzenie działań w kierunku kultury, kształtowanie postaw i kompetencji mieszkańców w kierunku zwiększenia aktywności w tym zakresie .

2.3.1.3 Kierunek działania: tworzenie warunków dla upowszechniania kultury, rozwijania form działalności kulturalnej. Promowanie i zachowanie dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego

Zakładane działania :

- wspieranie inicjatyw w obszarze kultury
- tworzenie bogatej oferty kulturalnej wraz z poszerzeniem jej dostępności
- wsparcie twórców w każdym wieku oraz stymulowanie rozwoju kultury poprzez programy stypendialne, konkursy tematyczne i nagrody;
- promocja regionu oraz popularyzacja jego kultury poprzez rozwój turystyki kulturowej;

2.4 Priorytet: społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny.

2.4.1 Cel szczegółowy: wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne.

2.4.1.4 Kierunek działania: poprawa zaangażowania społecznego i współpracy pomiędzy podmiotami publicznymi, prywatnymi i społeczeństwem obywatelskim poprzez skuteczne wykorzystanie różnych form współdziałania skupiających się na realizacji wspólnych celów.

Zakładane działania :

- wsparcie instytucjonalne organizacji pozarządowych w ich inicjatywach,
- wspieranie aktywności społeczeństwa w życiu publicznym,
- zwiększenie współpracy instytucji publicznych z obywatelami i organizacjami pozarządowymi,
- kształtowanie i promocja społeczeństwa obywatelskiego,

2.5 Priorytet: promocja sportu i aktywnego stylu życia

2.5.1 Cel szczegółowy: stworzenie warunków do rozwoju różnych dziedzin sportu oraz infrastruktury sprzyjającej aktywnemu stylowi życia.

2.5.1.5 Kierunek działania: kształtowanie postaw różnych aktywności fizycznej mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem wszelkich możliwych zachęt dla młodszego pokolenia w celu podniesienia zdrowotności, zdrowej rywalizacji, kształtowania postaw zdrowego stylu życia.

Zakładane działania :

- promocja różnych dziedzin sportu poprzez rozwój odpowiedniej i ogólnodostępnej infrastruktury,
- szczególnie ważne upowszechnianie i rozwój sportu wśród dzieci i młodzieży poprzez doposażenie szkół, tworzenie obiektów przeznaczonych do tego celu,
- promocja aktywności ruchowej osób dorosłych poprzez tworzenie miejsc rekreacji ruchowej,
- wspieranie przedsięwzięć sportowych, kształtowanie zdrowej rywalizacji,

2.6 Priorytet: opieka społeczna

2.6.1 Cel szczegółowy: zabezpieczenie podstawowych potrzeb ludności wymagającej wsparcia socjalnego.

2.6.1.6 Kierunek działania: zabezpieczenie pomocy socjalnej dla osób mających problemy z uzyskaniem dochodów gwarantujących godne życie.

Zakładane działania :

- socjalna pomoc finansowa i materialna dla osób, w tym rodzin dysfunkcyjnych,
- pomoc osobom starszym wymagającym stałej lub czasowej opieki,
- pomoc w zapewnieniu lokali mieszkalnych,

Obszar III. Infrastruktura, środowisko przyrodnicze

3. Cel główny : równomierny rozwój obszaru gminy oparty o rozbudowę infrastruktury przy wykorzystaniu lokalizacji gminy, zasobów naturalnych, przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego.

3.1 Priorytet : poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego.

3.1.1 Cel szczegółowy: rozwój infrastruktury transportowej w celu zwiększenia dostępności wewnętrznej i zewnętrznej gminy.

3.1.1.1 Kierunek działania : organizowanie transportu publicznego poprzez kooperację i współpracę z podmiotami prywatnymi oraz pobliskimi samorządami.

Zakładane działania :

- usprawnienie systemu drogowego gminy poprzez modernizację istniejących i budowę nowych odcinków dróg łączących poszczególne miejscowości,
- tworzenie powiązań komunikacyjnych na zasadzie umów i kooperacji z pobliskimi gminami , miastem powiatowym oraz innymi podmiotami prywatnymi świadczącymi takie usługi,

3.2 Priorytet: zabezpieczenie energetyczne , komunalne poprzez rozbudowę infrastruktury służącej rozwojowi wraz z OZE przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego

3.2.1 Cel szczegółowy: rozwój infrastruktury energetycznej, racjonalne zabezpieczenie komfortu cieplnego przy wykorzystaniu OZE i innych dostępnych źródeł.

3.2.1.3 Kierunek działania: tworzenie środowiska dla nowoczesnej energetyki opartej na OZE , oraz przeciwdziałanie stratom energii i promowanie racjonalnego korzystania z źródeł sprzyjających czystemu środowisku.

Zakładane działania :

- stwarzanie warunków do modernizacji sieci elektrycznych, ciepłowniczych i gazowych oraz zwiększenie ich efektywności,
- kompleksowa modernizacja budynków w kierunku budownictwa energooszczędnego i pasywnego, zarówno użyteczności publicznej, jak i mieszkaniowej;
- wsparcie w zakresie przeprowadzenia audytów energetycznych budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowej;
- promocja wśród społeczeństwa korzyści wynikających z efektywnego wykorzystania energii w życiu codziennym.
- wspieranie wszelkich działań związanych z pozyskiwaniem i wykorzystywaniem energii odnawialnej

3.3 Priorytet : rozbudowana i sprawnie działająca sieć informacyjno-komunikacyjna, stanowi obecnie warunek rozwoju gospodarczego oraz w coraz większym stopniu decyduje o dostępie do usług publicznych.

3.3.1 Cel szczegółowy: wspieranie rozbudowy infrastruktury sieci informacyjno-komunikacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem obszarów o trudnej dostępności

3.3.1.3 Kierunek działania : prowadzenie działań na rzecz rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej umożliwiającej dostęp do Internetu dużych prędkości i nasylenie obszaru gminy sieciami telefonii komórkowej.

Zakładane działania :

- podjęcie działań umożliwiających rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej, w szczególności na obszarach o utrudnionej dostępności komunikacyjnej;
- zapewnienie dostępu do Internetu dużych prędkości na obszarze całej gminy
- zwiększenie dostępności e-usług w tym e-urzędu i innych ułatwień w oparciu o ogólną dostępność Internetu.

3.4 Priorytet : rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki.

3.4.1 Cel szczegółowy: rozbudowa i budowa infrastruktury technicznej oraz tworzenie nowych obszarów dla rozwoju gospodarki i turystyki.

3.4.1.4 Kierunek działania : podejmowanie decyzji , projektowanie i realizowanie dla tworzenia obszarów aktywności gospodarczej i turystycznej.

Zakładane działania :

- projektowanie, tworzenie nowej infrastruktury dla rozwoju działalności gospodarczej i turystycznej,
- poprawa infrastruktury terenów inwestycyjnych oraz miejsc koncentracji aktywności gospodarczej,
- działania wspierające rozwój infrastruktury, która umożliwia prowadzenie działalności gospodarczej i turystycznej,
- poprawa dostępności i atrakcyjności turystycznej terenów, miejsc i obiektów reprezentujących unikatowe dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe gminy,
- rozwój i poprawa stanu infrastruktury dla turystyki wypoczynkowej, aktywnej i tematycznej,

3.5 Priorytet: przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi

3.5.1 Cel szczegółowy: przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków klęsk klimatycznych : powodzi, suszy, gwałtownych opadów i wiatru.

3.5.1.5 Kierunek działania : podniesienie efektywności , modernizacja , budowa nowej infrastruktury przeciwdziałającej niekorzystnemu efektowi zjawisk atmosferycznych.

Zakładane działania :

- działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków,
- działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu zapobieganie i przeciwdziałanie wadliwej i szkodliwej retencji wodnej,
- wyeliminowanie lokalizacji zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią,
- wzrost świadomości społeczeństwa w sprawie zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych i niekorzystnych zjawisk atmosferycznych,
- przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków suszy i braku dostępu do wody,
- rozbudowa systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę odpowiedniej jakości, oraz odbiór i oczyszczanie ścieków komunalnych,
- budowa sprawnego systemu zabezpieczeń, przeciwdziałania i ostrzegania oraz wdrażanie rozwiązań systemowych w zakresie likwidacji skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych i pożarów,
- wyposażenie jednostek systemu ratowniczego i interwencyjnego w wysokiej jakości sprzęt i materiały służące do zabezpieczenia mienia i bezpieczeństwa mieszkańców.

3.6 Priorytet : zachowanie czystości środowiska

3.6.1 Cel szczegółowy : podejmowanie działań wspierających zachowanie czystości środowiska naturalnego gminy w celu zapewnienia najlepszych standardów życiowych.

3.6.1.6 Kierunek działania : zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie czystości powietrza i hałasu poprzez szereg działań inwestycyjnych , oraz propagowanie właściwego zachowania mieszkańców gminy .

Zakładane działania :

- ochrona jakości powietrza poprzez realizowanie programów mających na celu ograniczanie smogu i niskiej emisji,
- monitoring poziomu hałasu oraz realizowanie programów mających na celu ograniczanie poziomu hałasu,
- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniu powietrza.

3.7 Priorytet : gospodarka wodno- ściekowa

3.7.1 Cel szczegółowy: Organizacja i działania zapewniające właściwą gospodarkę wodną oraz ściekową.

3.7.1.7 Kierunek działania : zapewnienie ilościowego zapotrzebowania na wodę o wysokich parametrach, wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych w gospodarce wodno-ściekowej i kanalizacyjnej oraz utrzymania co najmniej dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych.

Zakładane działania :

- zapewnienie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę,
- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych i rolniczych ,
- rozwój infrastruktury i systemów oczyszczania ścieków w oparciu o najnowsze i efektywniejsze technologie,
- poprawa świadomości ekologicznej społeczeństw.

3.8 Priorytet : Gospodarka odpadami

3.8.1 Cel szczegółowy: właściwa i skuteczna gospodarka odpadami

3.8.1.8 Kierunek działania : skuteczne zarządzanie odpadami ograniczające negatywny wpływ na przyrodę, zdrowie i życie ludzi.

Zakładane działania :

- zapewnienie zrównoważonej gospodarki odpadami poprzez maksymalny odzysk i włączanie w ponowny proces produkcji jako surowce wtórne,
- wsparcie modernizacji lub budowy punktów selektywnej zbiórki odpadów,
- podnoszenie świadomości społeczeństwa do efektywnej segregacji odpadów.

3.9 Priorytet : Środowisko przyrodnicze

3.9.1 Cel szczegółowy: zachowanie dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu.

3.9.1.9 Kierunek działania : właściwe zarządzanie zasobami przyrodniczymi gminy, zachowanie dziedzictwa przyrodniczego, ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu.

Zakładane działania :

- wsparcie działań w zakresie ochrony czynnej w rezerwach przyrody, zachowanie chronionych zespołów parkowych ,obszarach zlewni Wisłoki,
- utrzymanie i ochrona przed zabudową istniejących korytarzy ekologicznych,
- ochrona różnorodności krajobrazowej oraz funkcji ekosystemów,

- ochrona obszarów produkcji rolniczej i atrakcyjnych krajobrazowo.

Obszar IV. Usługi publiczne

4.Cel główny : zapewnienie na właściwym poziomie dostępu obywateli do usług publicznych, podniesienie standardu ich świadczenia, właściwe zarządzanie przestrzenią publiczną i współpraca z instytucjami zapewniającymi bezpieczeństwo publiczne.

4.1Priorytet : Podejmowanie działań zapewniających lepszą dostępność do usług publicznych na najwyższym poziomie.

4.1.1 Cel szczegółowy: Zapewnienie dostępności do usług publicznych poprzez właściwe zmodernizowanie i zagospodarowanie zasobów ludzkich i lokalowych urzędu oraz wykorzystanie i popularyzacja nowoczesnych technologii informacyjno -komunikacyjnych.

4.1.1.4 Kierunek działania : właściwa organizacja i modernizacja usług publicznych, efektywne wykorzystanie i dalszy rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych, sieci cyfrowych oraz innych innowacyjnych sposobów komunikacji.

Zakładane działania :

- wprowadzenie większego zakresu cyfryzacji usług publicznych oraz działania poprawiające umiejętności ich wykorzystania,
- zwiększenie bezpieczeństwa w wykorzystaniu technologii cyfrowych,
- poprawa bezpieczeństwa przetwarzania danych, wykorzystania e-usług oraz dostępu do zasobów z wykorzystaniem nowoczesnych technologii cyfrowych,
- budowanie i podnoszenie kompetencji cyfrowych użytkowników e-usług z uwzględnieniem różnych grup społecznych i zawodowych,
- poprawa przepływu informacji pomiędzy społeczeństwem a administracją oraz ułatwienie dostępu do baz danych z zakresu informacji publicznej.

4.2Priorytet : Planowanie przestrzenne wspierające rozwój gminy

4.2.1 Cel szczegółowy: Organizacja i budowanie ładu przestrzennego i jakości zarządzania przestrzenią publiczną w celu zrównoważonego rozwoju gminy i poprawy życia mieszkańców.

4.2.1.4 Kierunek działania : W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy podejmowanie działań podnoszących jakość przestrzeni publicznej, dbałość o ład przestrzenny, uwzględnienie specyfiki oraz potencjału gminy.

Zakładane działania :

- podejmowanie działań w zakresie planowania przestrzennego wzmocniających i udrażniających przestrzeń publiczną gminy,
- zwiększenie udziału powierzchni objętej MPZP,
- integracja planowania przestrzennego w obszarach funkcjonalnych,
- poprawa dostępności do danych przestrzennych,
- wykorzystanie instrumentów planowania przestrzennego dla ochrony zasobów przestrzeni i krajobrazu oraz racjonalnego gospodarowania przestrzenią.

4.3Priorytet : współpraca z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo mieszkańców.

4.3.1 Cel szczegółowy: poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poprzez współpracę i wsparcie instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne.

4.3.1.3 Kierunek działania: zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez współpracę , współdziałanie i wsparcie instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo oraz prowadzenie działań profilaktycznych uświadamiających rodzaje i przyczyny zagrożeń bezpieczeństwa publicznego.

Zakładane działania :

- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców (skrócenie czasu dojazdu podmiotów ratowniczych) poprzez systemy informacyjne , oraz wsparcie instytucjonalne jednostek usuwających negatywne skutki zagrożeń np. katastrof komunikacyjnych, chemiczno-ekologicznych, pożarów czy ekstremalnych zjawisk (powódzie, huragany, susze itd.),
- prowadzenie działań profilaktyczno- informacyjnych dotyczących zagrożeń bezpieczeństwa publicznego, propagowanie właściwych procedur, zachowania ludności w przypadku wystąpienia zagrożenia,
- prowadzenie działań profilaktyczno- informacyjnych w zakresie zagrożeń generowanych w związku z rozwojem społeczeństwa informacyjnego,
- wsparcie i współdziałanie z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i działających w obszarze bezpieczeństwa i ratownictwa w zapewnieniu skutecznej pomocy mieszkańcom w czasie sytuacji kryzysowych.

Inwestycje planowane do rozwoju Gminy ujęte w planie strategicznym :

Inwestycje do realizacji celu	Zgodność z obszarem priorytetowym	Monitoruje	Źródło finansowania	Okres realizacji
Budowa drogi gminnej relacji Wola Żyrakowska Dąbrowy – Nagoszyn Cieszęciny	I	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Budowa alternatywnej drogi gminnej relacji Straszęcín Strefa Gospodarczej – Wola Wielka – Góra Motyczna (wiadukt)	I	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Budowa alternatywnej drogi gminnej relacji Bobrowa Wola - Nagoszyn	I	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Budowa alternatywnej drogi gminnej relacji Żyraków – Wola Żyrakowska (obok Żwirowni)	I	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Budowa alternatywnej drogi gminnej relacji Żyraków – Wola Żyrakowska	I	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Budowa dróg gminnych wyznaczonych w ramach MPZP Zawierzbie i Straszęcín	I	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Odbiór od mieszkańców gminy wyrobów zawierających azbest. Zgodnie ze złożonymi wnioskami, do odebrania jest około 254 Mg wyrobów azbestowych.	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne, prywatne	2023-2030
- montaż instalacji OZE (PV) wraz z instalacją do wspomaganía ogrzewania c.w.u i c.o. na BUP-ach.	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
- modernizacja kotłowni w SP Góra Motyczna, SP Mokre	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
-termomodernizacja BUP: remiza OSP Wola Wielka, OSP Żyraków, OSP Straszęcín, OSP Nagoszyn, CKiP Wola Żyrakowska, Żyraków 139 (budynek po policji), Nagoszyn 160, Straszęcín 150, Wiewiórka 122 (budynek starej szkoły)	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
- montaż instalacji OZE	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne, prywatne	2023-2030
- wymiana kotłów na paliwo stałe na kotły gazowe	III	Wójt Gminy	Krajowe, UE , Gminne,	2023-2030

		Żyraków	prywatne	
- wymiana kotłów na paliwo stałe na kotły gazowe – 500 szt.	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne, prywatne	2023-2030
- Poprawa infrastruktury wraz z wyposażeniem jednostek OSP należących do KSRG w gminie Żyraków	IV	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
- Przebudowa, nadbudowa i remont Domu Kultury w m. Wola Żyrakowska wraz z zakupem wyposażenia	IV	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
				2023-2030
Uzbrojenie Strefy Aktywności Gospodarczej w Straszęcinie Uzbrojenie terenów przeznaczonych pod działalność przemysłową na strefie aktywności gospodarczej etap II. W ramach zadania planowane jest: <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie dróg wraz z chodnikami, • wykonanie kanalizacji sanitarnej oraz wodociągu, • wykonanie rowów melioracyjnych • wykonanie oświetlenia, • wykonanie kanałów teletechnicznych, • wykonanie czyszczenia i niwelacji terenu. • rozbudowa sieci gazowej 	I	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Uzbrojenie terenów przemysłowych popegeerowskich w Straszęcinie Uzbrojenie terenów przeznaczonych pod działalność przemysłową. W ramach zadania planowane jest: <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie dróg i chodników, • wykonanie odwodnienia, • wykonanie kanalizacji sanitarnej oraz wodociągu, • wykonanie oświetlenia, • wykonanie kanałów teletechnicznych. 	I	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030

<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa sieci gazowej. 				
<p>Uzbrojenie Strefy w Woli Żyrakowskiej Uzbrojenie terenów przeznaczonych w części pod działalność przemysłowo-usługową oraz pod tereny rekreacyjne. W ramach zadania planowane jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie dróg wraz z chodnikami, • wykonanie kanalizacji sanitarnej oraz wodociągu, • wykonanie oświetlenia, • wykonanie kanałów teletechnicznych. • rozbudowa sieci gazowej. 	I	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
<p>Zagospodarowanie zabytkowego parku w Zasowie W ramach zadania planowane jest ogrodzenie parku w Zasowie objętego ochroną konserwatorską. Ponadto planowane jest odmulenie stawów oraz wykonanie alejek, przy których zostaną usytuowane ławeczki i tabliczki informacyjne. Realizacja zadania ma na celu poprawę jakości przestrzeni publicznej, jej funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej i edukacyjnej w obrębie historycznego założenia.</p>	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
<p>Wymiana ogrodzenia zabytkowego parku w Straszęcinie Obecne ogrodzenie zabytkowego parku uległo zniszczeniu. W ramach zadania planowana jest wymiana ogrodzenia. Ponadto zaprojektowane ogrodzenie będzie swoim wyglądem nawiązywało do zabytkowego charakteru Zespołu dworsko-parkowego.</p>	II	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030

<p>Zagospodarowanie zieleni zabytkowego parku w Straszęcinie</p> <p>Planowana inwestycja obejmuje zagospodarowanie zieleni na terenie Zespołu dworsko-parkowego w Straszęcinie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wycinkę drzew i krzewów, • zabiegi pielęgnacyjne na zabytkowym drzewostanie (cięcia sanitarne i techniczne), • wykonanie nasadzeń drzew, krzewów i roślinności zielnej oraz założenie trawników. 	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
<p>Wykonanie remontu zabytkowego dworku w Straszęcinie</p> <p>W ramach zadania planowane jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykonanie remontu elewacji na dworku, • wymiana orynowania, • renowacja zabytkowych ścian na piętrze i poddaszu w dworku, • odnowienie parkietów, • remont łazienek na piętrze oraz poddaszu. 	II	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
<p>Zagospodarowanie zabytkowego parku oraz dworku w Korzeniowie</p> <p>W ramach zadania planowany jest gruntowny remont zabytkowego dworku w Korzeniowie wraz z zagospodarowaniem zabytkowego parku otaczającego dworek.</p>	II	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
<p>Zakup autobusu do przewozu dzieci i młodzieży szkolnej.</p>	IV	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
<p>Budowa placów zabaw na terenie gminy Żyraków</p>	IV	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
<p>Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej</p>	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030

Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Woli Żyrakowskiej <ul style="list-style-type: none"> • budowa III reaktora 	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Przebudowa i rozbudowa Stacji Uzdatniania Wody w Żyrakowie <ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa i przebudowa budynku stacji uzdatniania wody wraz z przebudowa i budową instalacji: wodociągowej, kanalizacyjnej, centralnego ogrzewania, technologicznej, elektrycznej, wentylacji mechanicznej, budowa zbiornika na wodę uzdatnioną, budowa podziemnej komory zasuw, budowa i rozbudowa dróg wewnętrznych, budowa i przebudowa placów manewrowych. 	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Korzeniów, Straszęcin, Bobrowa, Żyraków, Góra Motyczna, Nagoszyn, Wola Żyrakowska, Zasów.	IV	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Korzeniów, Straszęcin, Bobrowa, Żyraków, Góra Motyczna, Nagoszyn, Wola Żyrakowska, Zasów.	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w miejscowości Straszęcin – Zawierzbie – tereny wzdłuż łącznika autostradowego.	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Budowa sieci kanalizacyjnej łączącej Gminę Żyraków z miastem Dębica celem alternatywnego przetrzucania ścieków	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030

<p>Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Straszcęcin</p> <ul style="list-style-type: none"> • przebudowa pompowni ścieków • przebudowa budynku techniczno-socjalnego • przebudowa reaktora SBR NR I i Nr II • przebudowa reaktora SBR NR III • przebudowa ogrodzenia • utwardzenie terenu • budowa stacji sitopiaskownika • budowa pomieszczenia osadu granulowanego • budowa silosu wapna • poprawa pojemności i przepustowości 	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Budowa zbiorników magazynowych wody 2x300m ³ z stacją hydroforową w Straszcęcinie.	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Rozbudowa stacji uzdatniania wody w Woli Wielkiej wraz z budową zbiornika magazynowanego na wodę.	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
1. Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej oraz rowów melioracyjnych służących przeciwdziałaniu i zmniejszeniu skutków powodzi lub suszy, takich jak zbiorniki suche, poldery przeciwpowodziowe, wały przeciwpowodziowe, celem zmniejszenia zagrożenia w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Gminy Żyraków.	IV	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Działania obejmujące dostosowanie do zmian klimatu, w szczególności związane z obszarami zurbanizowanymi i innymi obszarami w szczególny sposób dotkniętymi klęskami, związanymi z anomaliami pogodowymi, w tym suszą i powodzią na terenie Gminy Żyraków	IV	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030

Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu i zapobieganie ryzykom związanym z klimatem np. burze i susze (w tym zwiększanie świadomości), ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi, katastrofami oraz infrastrukturą na terenie Gminy Żyraków	IV	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Inwestycje wskazane w konsultacjach społecznych przez interesariuszy				
Budowa drogi Zasów – Nagoszyn (przy lesie) z przeznaczeniem na ruch lokalny i ścieżkę rowerową	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Budowa żłobka lub dwóch	II	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Budowa lub przystosowanie istniejących obiektów do dziennej opieki osób starszych	II	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Budowa lub przystosowanie obiektu do całodobowej opieki osób starszych (dom pomocy społecznej)	II	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Prowadzenie strony internetowej reklamującej Gminę z pełną aktualizacją wydarzeń , planowanych inwestycji i wskazujących kierunek rozwoju gminy.	II	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030
Stworzenie miejsc widokowych , rekreacyjnych w ciekawych miejscach gminy .	III	Wójt Gminy Żyraków	Krajowe, UE , Gminne	2023-2030

Mierniki realizacji planowanych zadań :

Proponowane mierniki dla planowanych inwestycji ;

Miernik realizacji	Źródła danych	Wskaźniki i pozyskiwanie danych -
1.Ilość wybudowanych obiektów, elementów infrastruktury ,	Urząd Gminy	1.Wskaźnik : liczba obiektów w których zakończono prace remontowe
2.Ilość wykonanych kompleksowych inwestycji	Urząd Gminy	2.Wskaźnik:liczba zakończonych inwestycji .
3.Suma zaplanowanych i wydanych środków finansowych przeznaczonych na każdą inwestycję	Urząd Gminy	3.Wskaźnik : suma wydanych środków przez Gminę : wartość inwestycji x 100%
4.Ilość tras rowerowych, turystycznych ,punktów widokowych ,	Urząd Gminy	4.Liczba tras w km Liczba punktów widokowych
5. Woda, kanalizacja	Urząd Gminy	W km sieci, liczba podłączonych budynków

**Tabelaryczne zebranie
planowanych inwestycji
w stosunku do
określonych
priorytetów, celów,
kierunków działania,
z wskazaniem
mierników i wskaźników
rezultatu .**

Obszar I : Gospodarka

1.Cel główny : Wzmacnianie potencjału gospodarczego gminy, jej konkurencyjności opartej na inwestycjach w nowoczesne technologie i innowacyjne rozwiązania, gwarantująca mieszkańcom trwałe i atrakcyjne miejsca pracy i zrównoważony rozwój gminy.

Priorytet :	Cel szczegółowy:	Kierunek działania:	Zakładane działania	Realizacja celu - planowane Inwestycje	Mierniki	Wskaźniki rezultatu :
1.1 Priorytet : konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie	1.1.1 Cel szczegółowy wsparcie lokalnej przedsiębiorczości w poszukiwaniu i wdrażaniu innowacji w procesach produkcji , oraz wprowadzanie nowych technologii	1.1.1.1 Kierunek działania : stworzenie przyjaznych warunków dla lokalnej przedsiębiorczości do współpracy z zewnętrznymi podmiotami w zakresie wymiany wiedzy i doświadczeń	- tworzenie powiązań kooperacyjnych pomiędzy podmiotami gospodarczymi krajowymi i zagranicznymi w celu pozyskiwania nowoczesnych technologii - wsparcie i pomoc w poszukiwaniu odbiorców zewnętrznych dla lokalnych producentów . - wzmacnianie istniejących i rozwijanie nowych innowacyjnych przedsiębiorstw poprzez ułatwanie procesów administracyjnych,	Utworzenie strony promującej lokalnych przedsiębiorców	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba osób korzystających ze strony -osób/rok, • Liczba osób rozpoczynających działalność - osób 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie powiązań kooperacyjnych pomiędzy podmiotami gospodarczymi krajowymi i zagranicznymi w celu pozyskiwania nowoczesnych technologii • wsparcie i pomoc w poszukiwaniu odbiorców zewnętrznych dla lokalnych producentów . • wzmacnianie istniejących i rozwijanie nowych innowacyjnych przedsiębiorstw poprzez ułatwanie procesów administracyjnych,
1.2 Priorytet: tworzenie trwałych i atrakcyjnych miejsc pracy.	1.2.1 Cel szczegółowy: tworzenie powiązań pomiędzy sferą przedsiębiorczości, a potencjalnymi zasobami pracowniczymi	1.2.1.2 Kierunek działania: tworzenie i optymalizacja warunków dla rozwoju gospodarki opartej na wiedzy, aktywności zawodowej i przedsiębiorczości ze szczególnym wsparciem małych	- tworzenie i wzmacnianie warunków do tworzenia i rozwoju start-upów, - promowanie osiągnięć i sukcesów przedstawicieli sektora gospodarki z terenu gminy na poziomie krajowym i międzynarodowym, - propagowanie wiedzy w zakresie ochrony patentowej, zastrzegania wzorów użytkowych, przemysłowych, znaków	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie punktu pierwszego kontaktu pomiędzy przedsiębiorcą, a urzędem Pomoc w wypełnianiu dokumentów, wniosków oraz doradztwo w aplikacji o środki unijne	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przedsiębiorców szukających pierwszego kontaktu - osób Liczba przedsiębiorców korzystających z usług urzędu - osób	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie i wzmacnianie warunków do tworzenia i rozwoju start-upów, • promowanie osiągnięć i sukcesów przedstawicieli sektora gospodarki z terenu gminy na poziomie krajowym i międzynarodowym, • propagowanie wiedzy w zakresie ochrony patentowej, zastrzegania wzorów

		i jednoosobowych działalności.	towarowych itd.			użytkowych, przemysłowych, znaków towarowych .
1.3 Priorytet: Wsparcie lokalnego rolnictwa	1.3.1 Cel szczegółowy: wsparcie lokalnego rolnictwa poprzez działanie reklamowo promocyjne produktów, ułatwianie dostępu do wiedzy i informacji w zakresie pozyskiwania funduszy wspierających produkcję rolną.	1.3.1.3 Kierunek działania: pomoc w tworzeniu powiązań pomiędzy odbiorcami produktów rolnych a producentami , ułatwianie dostępu do aktualnych informacji i wiedzy dotyczącymi sfery rolniczej poprzez współpracę z instytucjami okołorolniczymi.	Zakładane działania: -prowadzenie działań promujących produkty pochodzące z lokalnych gospodarstw rolnych poprzez informację na stronach internetowych gminy, -ułatwianie sprzedaży bezpośredniej poprzez współpracę między samorządową w tworzeniu targowisk, -podnoszenie wiedzy właścicieli gospodarstw poprzez współpracę z firmami okołorolniczymi	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa targowiska lub miejsca do prowadzenia handlu przez rolników i ich domowników • Stała współpraca z organizacjami działającymi pomocowo na rzecz rolników Promocja oraz pomoc w tworzeniu nitki powiązań z odbiorcami produktów lokalnych (ziemniaki, szkółkarstwo)	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa targowiska lub miejsca do prowadzenia handlu przez rolników i ich domowników – szt. • Liczba rolników korzystających z usług organizacji prorolniczych Imprezy promocyjne produktów lokalnych – szt.	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie działań promujących produkty pochodzące z lokalnych gospodarstw rolnych poprzez informację na stronach internetowych gminy, • ułatwianie sprzedaży bezpośredniej poprzez współpracę między samorządową w tworzeniu targowisk, podnoszenie wiedzy właścicieli gospodarstw poprzez współpracę z firmami okołorolniczymi.

Obszar II. Kapitał ludzki i społeczny.

2.Cel główny : wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój gminy oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców.

Priorytet :	Cel szczegółowy:	Kierunek działania:	Zakładane działania	Realizacja celu - planowane Inwestycje	Mierniki	Wskaźniki rezultatu :
2.1Priorytet : Edukacja	2.1.1 Cel szczegółowy: zapewnienie lepszej jakości i dostępu do edukacji	2.1.1.1 Kierunek działania : wysoka jakość edukacji i upowszechnienie edukacji przedszkolnej oraz rozwój opieki nad dziećmi do lat 3	Zakładane działania : -poprawa jakości i dostępności edukacji przedszkolnej poprzez zwiększenie bazy lokalowej, -poprawa dostępności zorganizowanej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 -eliminowanie ograniczeń i wykluczenia dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi m.in. z obszarów wiejskich i pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej, -wspieranie nauczycieli w zakresie podnoszenia kwalifikacji, zastosowania nowoczesnych metod i form pracy z uczniem, w tym przy wykorzystaniu technik cyfrowych; -wspieranie szkolnych projektów edukacyjnych, realizowanych przez uczniów pod opieką nauczycieli, -wspieranie nauki języków obcych na wszystkich etapach edukacyjnych, -rozwój form edukacji realizowanych poprzez platformy	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie żłobków na terenie gminy • Utworzenie miejsc przedszkolnych • Modernizacja kuchni oraz stołówek szkolnych • Modernizacja baz dydaktycznych • Zakup wyposażenia szkół i przedszkoli (cyfryzacja, materiały dydaktyczne) • Podniesienie jakości usług edukacyjnych na terenie gminy (szkolenia kadr, dodatkowe zajęcia dla dzieci) 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba utworzonych żłobków na terenie gminy – szt. • Liczba utworzenie miejsc przedszkolnych – oddziały, • Liczba obiektów zmodernizowanych obiektów – szt, • Liczba wyposażonych obiektów szkolnych – szt. • Liczba nauczycieli, którzy podjęli dokszałcenie zawodowe – osoby. • Liczba zrealizowanych zajęć dodatkowych i programów kształcenia – szt. 	<p>poprawa jakości i dostępności edukacji przedszkolnej poprzez zwiększenie bazy lokalowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa dostępności zorganizowanej opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 • eliminowanie ograniczeń i wykluczeni dla dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi m.in. z obszarów wiejskich i pozostających w trudnej sytuacji ekonomicznej, • wspieranie nauczycieli w zakresie podnoszenia kwalifikacji, zastosowania nowoczesnych metod i form pracy z uczniem, w tym przy wykorzystaniu technik cyfrowych; • wspieranie szkolnych projektów edukacyjnych, realizowanych przez uczniów pod opieką nauczycieli, • wspieranie nauki języków obcych na wszystkich etapach

			interaktywne umożliwiające nauczanie zdalne i zwiększenie ich roli w procesie nauczania.			edukacyjnych, • rozwój form edukacji realizowanych poprzez platformy interaktywne umożliwiające nauczanie zdalne i zwiększenie ich roli w procesie nauczania.
2.2 Priorytet: Zdrowie publiczne	2.2.1Cel szczegółowy: zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców gminy poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia.	2.2.1.2 Kierunek działania: zapewnienie powszechnego dostępu do usług medycznych wysokiej jakości, bezpieczeństwo zdrowotne oraz poprawę poziomu życia.	Zakładane działania : -poprawa jakości świadczonych usług medycznych, w tym specjalistycznych; -zapewnienie właściwej bazy do świadczenia usług zdrowotnych -aktywne działania z zakresu profilaktyki prozdrowotnej -rozwój systemu ochrony zdrowia w kierunku e-usług.	<ul style="list-style-type: none"> • Remont budynków gabinetów rehabilitacji w Żyrakowie i Straszęcinie oraz budynku Ośrodka Zdrowia w Żyrakowie • Rozszerzenie oferty programów profilaktyki prozdrowotnej Budowa lub przystosowanie istniejącego obiektu w celu utworzenia zakładu opiekuńczego-leczniczego	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wyremontowanych obiektów – szt, • Liczba pacjentów korzystających z usług Ośrodka zdrowia – osób. Liczba pacjentów korzystających z usług gabinetów rehabilitacyjnych – osób.	<ul style="list-style-type: none"> •poprawa jakości świadczonych usług medycznych, w tym specjalistycznych; •zapewnienie właściwej bazy do świadczenia usług zdrowotnych •aktywne działania z zakresu profilaktyki prozdrowotnej •rozwój systemu ochrony zdrowia w kierunku e-usług.
2.3 Priorytet: Kultura i dziedzictwo kulturowe	2.3.1Cel szczegółowy: w oparciu o dziedzictwo kulturowe gminy i prowadzenie działań w kierunku kultury, kształtowanie postaw i kompetencji mieszkańców w kierunku zwiększenia aktywności w tym zakresie .	2.3.1.3 Kierunek działania: tworzenie warunków dla upowszechniania kultury, rozwijania form działalności kulturalnej. Promowanie i zachowanie dziedzictwa kulturowego	Zakładane działania : - wspieranie inicjatyw w obszarze kultury -tworzenie bogatej oferty kulturalnej wraz z poszerzeniem jej dostępności - wsparcie twórców w każdym wieku oraz stymulowanie rozwoju kultury poprzez programy stypendialne, konkursy tematyczne i nagrody;	<ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa, nadbudowa i remont Domu Kultury w Woli Żyrakowskiej wraz z zakupem wyposażenia. • Zagospodarowanie zespołu dworsko-parkowego w Straszęcinie. Zabezpieczenie ruin	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przebudowanych, nadbudowanych i wyremontowanych obiektów kulturalnych – szt. Liczba odwiedzających obiekty kulturalny – osób.	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie inicjatyw w obszarze kultury • zwiększenie dostępności do infrastruktury kulturalnej • tworzenie bogatej oferty kulturalnej wraz z poszerzeniem jej dostępności • wsparcie twórców w każdym wieku oraz stymulowanie rozwoju kultury poprzez programy stypendialne,

		materialnego i niematerialnego	-promocja regionu oraz popularyzacja jego kultury poprzez rozwój turystyki kulturowej;	w zabytkowym zespole dworsko-parkowym w Zasowie.		konkursy tematyczne i nagrody; • promocja regionu oraz popularyzacja jego kultury poprzez rozwój turystyki kulturowej;
2.4 Priorytet: społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny.	2.4.1Cel szczegółowy: wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne.	2.4.1.4 Kierunek działania: poprawa zaangażowania społecznego i współpracy pomiędzy podmiotami publicznymi, prywatnymi i społeczeństwem obywatelskim poprzez skuteczne wykorzystanie różnych form współdziałania skupiających się na realizacji wspólnych celów	Zakładane działania : -wsparcie instytucjonalne organizacji pozarządowych w ich inicjatywach, - wspieranie aktywności społeczeństwa w życiu publicznym, - zwiększenie współpracy instytucji publicznych z obywatelami i organizacjami pozarządowymi, - kształtowanie i promocja społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie zakładowki na tronie gminy z informacjami o możliwościach pozyskiwania środków finansowych na prowadzenie działalności statutowej stowarzyszeń • Współpraca ze Spółdzielnią Socjalną, Stowarzyszeniem Osób Niepełnosprawnych „Radość” na rzecz integracji z osobami niepełnosprawnymi • Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych <p>Nawiązanie współpracy i pomoc w rozwoju działalności stowarzyszeń i grup młodzieżowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba ogłoszonych konkursów – szt. • Liczba zorganizowanych konkursów – szt. <p>Liczba stowarzyszeń oraz grup nieformalnych korzystających z pomocy – szt.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • integracja osób z niepełnosprawnościami • wsparcie instytucjonalne organizacji pozarządowych w ich inicjatywach, • wspieranie aktywności społeczeństwa w życiu publicznym, • zwiększenie współpracy instytucji publicznych z obywatelami i organizacjami pozarządowymi, • kształtowanie i promocja społeczeństwa obywatelskiego
2.5 Priorytet: promocja sportu i aktywnego stylu życia	2.5.1Cel szczegółowy: stworzenie warunków do rozwoju różnych dziedzin sportu oraz infrastruktury	2.5.1.5 Kierunek działania: kształtowanie postaw różnych aktywności fizycznej	Zakładane działania : -promocja różnych dziedzin sportu poprzez rozwój odpowiedniej i ogólnodostępnej infrastruktury, -szczególnie ważne	<ul style="list-style-type: none"> • Tworzenie i opracowanie tras rekreacyjnych ścieżek rowerowych • Budowa ścianki 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wybudowanych obiektów – szt. <p>Długość ścieżek rowerowych – km.</p>	promocja różnych dziedzin sportu poprzez rozwój odpowiedniej i ogólnodostępnej infrastruktury, •szczególnie ważne

	sprzyjającej aktywnemu stylowi życia	mieszkańców gminy , ze szczególnym uwzględnieniem wszelkich możliwych zachęt dla młodszego pokolenia w celu podniesienia zdrowotności, zdrowej rywalizacji, kształtowania postaw zdrowego stylu życia.	upowszechnianie i rozwój sportu wśród dzieci i młodzieży poprzez doposażenie szkół , tworzenie obiektów przeznaczonych do tego celu, - promocja aktywności ruchowej osób dorosłych poprzez tworzenie miejsc rekreacji ruchowej , - wspieranie przedsięwzięć sportowych, kształtowanie zdrowej rywalizacji,	spinaczkowej i squashu <ul style="list-style-type: none"> • Budowa skateparku, pumtracku • Budowa profesjonalnego boiska wielofunkcyjnego (koszykówka, siatkówka, piłka nożna, piłka ręczna, badminton, tenis ziemny). • Budowa stadionu lekkoatletycznego Budowa siłowni wewnętrznej		upowszechnianie i rozwój sportu wśród dzieci i młodzieży poprzez doposażenie szkół , tworzenie obiektów przeznaczonych do tego celu, <ul style="list-style-type: none"> •promocja aktywności ruchowej osób dorosłych poprzez tworzenie miejsc rekreacji ruchowej , •wspieranie przedsięwzięć sportowych, kształtowanie zdrowej rywalizacji
2.6 Priorytet: opieka społeczna	2.6.1Cel szczegółowy: zabezpieczenie podstawowych potrzeb ludności wymagającej wsparcia socjalnego .	2.6.1.6 Kierunek działania: zabezpieczenie pomocy socjalnej dla osób mających problemy uzyskaniem dochodów gwarantujących godne życie.	Zakładane działania : - socjalna pomoc finansowa i materialna dla osób, w tym rodzin dysfunkcyjnych, - pomoc osobom starszym wymagającym stałej lub czasowej opieki, - pomoc w zapewnieniu lokali mieszkalnych,	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa lub przystosowanie istniejących budynków do dziennej opieki osób starszych Budowa lub przystosowanie istniejącego obiektu do całodobowej opieki osób starszych (dom pomocy społecznej)	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wybudowanych lub przystosowanych obiektów – szt. Liczba osób starszych korzystających z zaproponowanej oferty – osób.	<ul style="list-style-type: none"> • socjalna pomoc finansowa i materialna dla osób, w tym rodzin dysfunkcyjnych, • pomoc osobom starszym wymagającym stałej lub czasowej opieki, pomoc w zapewnieniu lokali mieszkalnych

Obszar III. Infrastruktura, środowisko przyrodnicze

3.Cel główny : równomierny rozwój obszaru gminy oparty o rozbudowę infrastruktury przy wykorzystaniu lokalizacji gminy , zasobów naturalnych , przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego

Priorytet :	Cel szczegółowy:	Kierunek działania:	Zakładane działania	Realizacja celu -planowane Inwestycje	Mierniki	Wskaźniki rezultatu :
3.1Priorytet : poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego.	3.1.1 Cel szczegółowy: rozwój infrastruktury transportowej w celu zwiększenia dostępności wewnętrznej i zewnętrznej gminy	3.1.1.1 Kierunek działania : organizowanie transportu publicznego poprzez kooperacje i współpracę z podmiotami prywatnymi oraz pobliskimi samorządami.	Zakładane działania : -usprawnienie systemu drogowego gminy poprzez modernizację istniejących i budowę nowych odcinków dróg łączących poszczególne miejscowości, -tworzenie powiązań komunikacyjnych na zasadzie umów i kooperacji z pobliskimi gminami , miastem powiatowym oraz innymi podmiotami prywatnymi świadczącymi takie usługi,	<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa infrastruktury drogowej na terenie gminy • Budowa alternatywnej drogi gminnej relacji Bobrowa Wola – Nagoszyn • Budowa alternatywnej drogi gminnej relacji Żyraków – Wola Żyrakowska (obok Żwirowni) • Budowa alternatywnej drogi gminnej relacji Żyraków – Wola Żyrakowska • Budowa alternatywnej drogi gminnej relacji Straszęcina – Góra Motyczna • Poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu (budowa chodników, ścieżek rowerowych) • Rozwój sieci transportu zbiorowego • Zakup autobusu do przewozu dzieci i młodzieży szkolnej 	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanej lub wyremontowanej infrastruktury drogowej – km, • Długość wybudowanych chodników – km, • Długość wybudowanych lub utworzonych ścieżek rowerowych – km, <p>Liczba zakupionych pojazdów – szt.</p>	usprawnienie systemu drogowego gminy poprzez modernizację istniejących i budowę nowych odcinków dróg łączących poszczególne miejscowości, •tworzenie powiązań komunikacyjnych na zasadzie umów i kooperacji z pobliskimi gminami , miastem powiatowym oraz innymi podmiotami prywatnymi świadczącymi takie usługi,
3.2 Priorytet: zabezpieczenie energetyczne ,	3.2.1Cel szczegółowy: rozwój infrastruktury energetycznej, racjonalne zabezpieczenie	3.2.1.3 Kierunek działania: tworzenie środowiska dla nowoczesnej energetyki opartej	Zakładane działania : -stwarzanie warunków do modernizacji sieci elektrycznych, ciepłowniczych i gazowych oraz zwiększenie	<ul style="list-style-type: none"> • Montaż instalacji OZE wraz z instalacją do wspomagania ogrzewania cwu i co na Budynków Użyteczności Publicznej oraz mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zainstalowanych instalacji OZE – szt. • Liczba zmodernizowanych 	stwarzanie warunków do modernizacji sieci elektrycznych, ciepłowniczych i gazowych oraz zwiększenie ich

<p>komunalne poprzez rozbudowę infrastruktury służącej rozwojowi wraz z OZE przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego</p>	<p>komfortu cieplnego przy wykorzystaniu OZE i innych dostępnych źródeł.</p>	<p>na OZE , oraz przeciwdziałanie stratom energii i promowanie racjonalnego korzystania z źródeł przyjaznych czystemu środowisku.</p>	<p>ich efektywności, -kompleksowa modernizacja budynków w kierunku budownictwa energooszczędnego i pasywnego, zarówno użyteczności publicznej, jak i mieszkaniowej; -wsparcie w zakresie przeprowadzenia audytów energetycznych budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowej; -promocja wśród społeczeństwa korzyści wynikających z efektywnego wykorzystania energii w życiu codziennym. -wspieranie wszelkich działań związanych z pozyskiwaniem i wykorzystywaniem energii odnawialnej</p>	<p>gminy • Modernizacja kotłowni w Budynkach Użyteczności Publicznej oraz domach mieszkalnych • Termomodernizacja Budynków Użyteczności Publicznej Modernizacja oświetlenia ulicznego</p>	<p>kotłowni – szt. • Liczba termomodernizowanych obiektów – szt. Liczba zmodernizowanych punktów oświetleniowych – szt.</p>	<p>efektywności, •kompleksowa modernizacja budynków w kierunku budownictwa energooszczędnego i pasywnego, zarówno użyteczności publicznej, jak i mieszkaniowej; •wsparcie w zakresie przeprowadzenia audytów energetycznych budynków użyteczności publicznej i mieszkaniowej; •promocja wśród społeczeństwa korzyści wynikających z efektywnego wykorzystania energii w życiu codziennym. •wspieranie wszelkich działań związanych z pozyskiwaniem i wykorzystywaniem energii odnawialnej</p>
<p>3.3 Priorytet : rozbudowana i sprawnie działająca sieć informacyjno-komunikacyjna, stanowi obecnie warunek</p>	<p>3.3.1 Cel szczegółowy: wspieranie rozbudowy infrastruktury sieci informacyjno-komunikacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem obszarów o trudnej dostępności</p>	<p>3.3.1.3 Kierunek działania : prowadzenie działań na rzecz rozbudowy infrastruktury telekomunikacyjnej umożliwiającej dostęp do Internetu dużych prędkości i nasycenie obszaru gminy sieciami</p>	<p>Zakładane działania : -podjęcie działań umożliwiających rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej, w szczególności na obszarach o utrudnionej dostępności komunikacyjnej; -zapewnienie dostępu do Internetu dużych prędkości na obszarze całej gminy</p>	<p>Cyfryzacja usług publicznych</p>	<p>Liczba wdrożonych e-usług – szt.</p>	<p>• podjęcie działań umożliwiających rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej, w szczególności na obszarach o utrudnionej dostępności komunikacyjnej; • zapewnienie dostępu do Internetu dużych prędkości</p>

<p>rozwoju gospodarczego oraz w coraz większym stopniu decyduje o dostępie do usług publicznych.</p>		<p>telefonii komórkowej.</p>	<p>-zwiększenie dostępności e-usług w tym e- urzędu i innych ułatwień w oparciu o ogólną dostępność Internetu.</p>			<p>na obszarze całej gminy</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie dostępności e-usług w tym e- urzędu i innych ułatwień w oparciu o ogólną dostępność Internetu.
<p>3.4 Priorytet : rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki.</p>	<p>3.4.1 Cel szczegółowy: rozbudowa i budowa infrastruktury technicznej oraz tworzenie nowych obszarów dla rozwoju gospodarki i turystyki.</p>	<p>3.4.1.4 Kierunek działania : podejmowanie decyzji , projektowanie i realizowanie dla tworzenia obszarów aktywności gospodarczej i turystycznej.</p>	<p>Zakładane działania : - projektowanie, tworzenie nowej infrastruktury dla rozwoju działalności gospodarczej i turystycznej, - poprawa infrastruktury terenów inwestycyjnych oraz miejsc koncentracji aktywności gospodarczej, -działania wspierające rozwój infrastruktury, która umożliwia prowadzenie działalności gospodarczej i turystycznej, - poprawa dostępności i atrakcyjności turystycznej terenów, miejsc i obiektów reprezentujących unikatowe dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe gminy, - rozwój i poprawa stanu</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa drogi gminnej relacji Wola Żyrakowska Dąbrowy – Nagoszyn Cieszęciny • Budowa alternatywnej drogi gminnej relacji Straszęcina strefa gospodarcza – Wola Wielka – Góra Motyczna • Budowa dróg gminnych wyznaczonych w ramach MPZP Zawierzbie i Straszęcina • Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej w ramach MPZP Zawierzbie i Straszęcina • Uzbrojenie strefy aktywności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanych dróg – km. • Powierzchnia uzbrojonych terenów – ha • Długość wybudowanych sieci wodociągowych i kanalizacyjnych – km • Liczba utworzonych miejsc widokowych – szt. • Liczba placów zabaw – szt. • Długość utworzonych ścieżek rowerowych – km. 	<ul style="list-style-type: none"> • projektowanie, tworzenie nowej infrastruktury dla rozwoju działalności gospodarczej i turystycznej, • poprawa infrastruktury terenów inwestycyjnych oraz miejsc koncentracji aktywności gospodarczej, • działania wspierające rozwój infrastruktury, która umożliwia prowadzenie działalności gospodarczej i turystycznej, • poprawa dostępności i atrakcyjności turystycznej terenów, miejsc i obiektów reprezentujących unikatowe dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe gminy, • rozwój i poprawa stanu infrastruktury dla turystyki

			infrastruktury dla turystyki wypoczynkowej, aktywnej i tematycznej,	<p>w Straszęcinie – uzbrojenie terenów przeznaczonych pod działalność przemysłową – etap II</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uzbrojenie terenów przemysłowych popegeerowskich w Straszęcinie • Uzbrojenie strefy w Woli Żyrakowskiej • Utworzenie miejsc widokowych, rekreacyjnych, budowa wiat na terenie gminy • Budowa placów zabaw <p>Utworzenie ścieżek rowerowych na bazie istniejących miejsc atrakcyjnych na terenie gminy</p>		wypoczynkowej, aktywnej i tematycznej,
3.5 Priorytet: przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi	3.5.1 Cel szczegółowy: przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków klęsk klimatycznych : powodzi, suszy, gwałtownych opadów i wiatru.	3.5.1.5 Kierunek działania : podniesienie efektywności , modernizacja , budowa nowej infrastruktury przeciwdziałającej niekorzystnemu efektowi zjawisk atmosferycznych.	Zakładane działania : -działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków, -działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu zapobieganie i przeciwdziałanie wadliwej i szkodliwej retencji wodnej, -wyeliminowanie lokalizacji zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią,	<ul style="list-style-type: none"> • Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej oraz rowów melioracyjnych służących przeciwdziałaniu i zmniejszeniu skutków powodzi lub suszy, takich jak zbiorniki suche, poldery przeciwpowodziowe, celem zmniejszenia zagrożenia 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wybudowanych, przebudowanych lub remontowanych urządzeń wodnych i infrastruktury towarzyszącej – szt. • Długość wyremontowanych urządzeń melioracyjnych – km. Liczba doposażonych jednostek OSP – szt. 	działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków, •działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu zapobieganie i przeciwdziałanie wadliwej i szkodliwej retencji wodnej,

			<p>-wzrost świadomości społeczeństwa w sprawie zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych i niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, -przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków suszy i braku dostępu do wody, -rozbudowa systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę odpowiedniej jakości, oraz odbiór i oczyszczanie ścieków komunalnych, -budowa sprawnego systemu zabezpieczeń, przeciwdziałania i ostrzegania oraz wdrażanie rozwiązań systemowych w zakresie likwidacji skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych i pożarów, -wyposażenie jednostek systemu ratowniczego i interwencyjnego w wysokiej jakości sprzęt i materiały służące do zabezpieczenia mienia i bezpieczeństwa mieszkańców.</p>	<p>w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Gminy Żyraków</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działania obejmujące dostosowanie do zmian klimatu, w szczególności związane z obszarami zurbanizowanymi i innymi obszarami w szczególności dotkniętymi klęskami, związanymi z anomaliami pogodowymi, w tym suszą i powodzią na terenie Gminy Żyraków <p>Zakup wyposażenia dla OSP w gminie Żyraków</p>		<ul style="list-style-type: none"> •wyeliminowanie lokalizacji zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią, •wzrost świadomości społeczeństwa w sprawie zagrożeń wynikających ze zmian klimatycznych i niekorzystnych zjawisk atmosferycznych, •przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków suszy i braku dostępu do wody, •rozbudowa systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę odpowiedniej jakości, oraz odbiór i oczyszczanie ścieków komunalnych, •budowa sprawnego systemu zabezpieczeń, przeciwdziałania i ostrzegania oraz wdrażanie rozwiązań systemowych w zakresie likwidacji skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych i pożarów, •wyposażenie jednostek systemu ratowniczego i interwencyjnego w wysokiej jakości sprzęt i materiały służące do zabezpieczenia mienia i bezpieczeństwa
--	--	--	---	---	--	--

<p>3.6 Priorytet : zachowanie czystości środowiska</p>	<p>3.6.1 Cel szczegółowy : podejmowanie działań wspierających zachowanie czystości środowiska naturalnego gminy w celu zapewnienia najlepszych standardów życiowych</p>	<p>3.6.1.6 Kierunek działania : zapewnienie dobrego stanu środowiska w zakresie czystości powietrza i hałasu poprzez szereg działań inwestycyjnych , oraz propagowanie właściwego zachowania mieszkańców gminy .</p>	<p>Zakładane działania : - ochrona jakości powietrza poprzez realizowanie programów mających na celu ograniczanie smogu i niskiej emisji, -monitoring poziomu hałasu oraz realizowanie programów mających na celu ograniczanie poziomu hałasu, -zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniu powietrza</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Odbiór od mieszkańców gminy Żyraków wyrobów zawierających azbest <p>Podjęcie działań w celu zwiększenia świadomości mieszkańców na temat skutków zanieczyszczenia środowiska</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Masa odebranych wyrobów zawierających azbest – Mt. • Wartość projektów z zakresu zastosowania rozwiązań proekologicznych – zł <p>Liczba zrealizowanych warsztatów z zakresu kreowania świadomości ekologicznej – szt.</p>	<p>mieszkańców.</p> <ul style="list-style-type: none"> • ochrona jakości powietrza poprzez realizowanie programów mających na celu ograniczanie smogu i niskiej emisji, • monitoring poziomu hałasu oraz realizowanie programów mających na celu ograniczanie poziomu hałasu, • zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania zanieczyszczeniu powietrza.
<p>3.7 Priorytet : gospodarka wodno- ściekowa</p>	<p>3.7.1 Cel szczegółowy: Organizacja i działania zapewniające właściwą gospodarkę wodną oraz ściekową</p>	<p>3.7.1.7 Kierunek działania : zapewnienie ilościowego zapotrzebowania na wodę o wysokich parametrach, wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych w gospodarce wodno-ściekowej i kanalizacyjnej oraz utrzymania co najmniej dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych</p>	<p>Zakładane działania : -zapewnienie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę, -przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych i rolniczych , - rozwój infrastruktury i systemów oczyszczania ścieków w oparciu o najnowsze i efektywniejsze technologie, - poprawa świadomości ekologicznej społeczeństw.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Woli Żyrakowskiej • Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Straszęcinie • Przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania wody w Żyrakowie • Przebudowa i rozbudowa stacji uzdatniania wody w Woli Wielkiej • Budowa zbiorników magazynowych wody ze stacją hydroforową 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przebudowanych lub rozbudowanych oczyszczalni ścieków – szt. • Liczba przebudowanych lub rozbudowanych stacji uzdatnia wody – szt. • Liczba wybudowanych zbiorników magazynowych wody – szt. <p>Długość wybudowanej i rozbudowanej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej – km.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zapewnienie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę, • przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych i rolniczych , • rozwój infrastruktury i systemów oczyszczania ścieków w oparciu o najnowsze i efektywniejsze technologie, • poprawa świadomości ekologicznej społeczeństw.

				<p>w Straszęcinie</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy <p>Budowa sieci kanalizacyjnej łączącej gminę Żyraków z miastem Dębica celem alternatywnego przetrzucania ścieków</p>		
<p>3.8 Priorytet : Gospodarka odpadami</p>	<p>3.8.1 Cel szczegółowy: właściwa i skuteczna gospodarka odpadami</p>	<p>3.8.1.8 Kierunek działania : skuteczne zarządzanie odpadami ograniczające negatywny wpływ na przyrodę, zdrowie i życie ludzi.</p>	<p>Zakładane działania : - zapewnienie zrównoważonej gospodarki odpadami poprzez maksymalny odzysk i włączanie w ponowny proces produkcji jako surowce wtórne, -wsparcie modernizacji lub budowy punktów selektywnej zbiórki odpadów, - podnoszenie świadomości społeczeństwa do efektywnej segregacji odpadów.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Podjęcie działań w celu zwiększenia świadomości mieszkańców na temat gospodarowania odpadami Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych 	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wybudowanych PSZOK – szt. Liczba zrealizowanych warsztatów z zakresu kreowania świadomości na temat gospodarki odpadami – szt. 	<ul style="list-style-type: none"> zapewnienie zrównoważonej gospodarki odpadami poprzez maksymalny odzysk i włączanie w ponowny proces produkcji jako surowce wtórne, wsparcie modernizacji lub budowy punktów selektywnej zbiórki odpadów, podnoszenie świadomości społeczeństwa do efektywnej segregacji odpadów.
<p>3.9 Priorytet : Środowisko przyrodnicze</p>	<p>3.9.1 Cel szczegółowy: zachowanie dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności</p>	<p>3.9.1.9 Kierunek działania : właściwe zarządzanie zasobami przyrodniczymi gminy, zachowanie dziedzictwa przyrodniczego,</p>	<p>Zakładane działania : -wsparcie działań w zakresie ochrony czynnej w rezerwach przyrody, zachowanie chronionych zespołów parkowych ,obszarach zlewni Wisłoki,- utrzymanie i ochrona przed</p>	<ul style="list-style-type: none"> Zagospodarowanie zabytkowego parku w Zasowie Zagospodarowanie zieleni zabytkowego parku w Straszęcinie Zagospodarowanie zespołu dworsko - 	<ul style="list-style-type: none"> Powierzchnia zagospodarowanych obiektów zielonych – ha. Liczba odwiedzających obiekty – osób. 	<ul style="list-style-type: none"> wsparcie działań w zakresie ochrony czynnej w rezerwach przyrody, zachowanie chronionych zespołów parkowych ,obszarach zlewni Wisłoki, utrzymanie i ochrona przed zabudową

	biologicznej i krajobrazu.	ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu.	zabudową istniejących korytarzy ekologicznych, -ochrona różnorodności krajobrazowej oraz funkcji ekosystemów, -ochrona obszarów produkcji rolniczej i atrakcyjnych krajobrazowo.	parkowego w Korzeniowie Budowa ogrodów sensorycznych		istniejących korytarzy ekologicznych, • ochrona różnorodności krajobrazowej oraz funkcji ekosystemów, • ochrona obszarów produkcji rolniczej i atrakcyjnych krajobrazowo.
--	----------------------------	--	--	---	--	---

Obszar IV. Usługi publiczne

4.Cel główny : zapewnienie na właściwym poziomie dostępu obywateli do usług publicznych, podniesienie standardu ich świadczenia, właściwe zarządzanie przestrzenią publiczną i współpraca z instytucjami zapewniającymi bezpieczeństwo publiczne.

Priorytet :	Cel szczegółowy:	Kierunek działania:	Zakładane działania	Realizacja celu - planowane Inwestycje	Mierniki	Wskaźniki rezultatu :
4.1Priorytet : Podejmowanie działań zapewniających lepszą dostępność do usług publicznych na najwyższym poziomie.	4.1.1 Cel szczegółowy: Zapewnienie dostępności do usług publicznych poprzez właściwe zmodernizowanie i zagospodarowanie zasobów ludzkich i lokalowych urzędu oraz wykorzystanie i popularyzacja nowoczesnych technologii informacyjno - komunikacyjnych.	4.1.1.4 Kierunek działania : właściwa organizacja i modernizacja usług publicznych, efektywne wykorzystanie i dalszy rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych, sieci cyfrowych oraz innych innowacyjnych sposobów komunikacji.	Zakładane działania : -wprowadzenie większego zakresu cyfryzacji usług publicznych oraz działania poprawiające umiejętności ich wykorzystania, -zwiększenie bezpieczeństwa w wykorzystaniu technologii cyfrowych, - poprawa bezpieczeństwa przetwarzania danych, wykorzystania e-usług oraz dostępu do zasobów z wykorzystaniem nowoczesnych technologii cyfrowych, - budowanie i podnoszenie kompetencji cyfrowych użytkowników e-usług z uwzględnieniem różnych grup społecznych i zawodowych, - poprawa przepływu informacji pomiędzy społeczeństwem a administracją oraz ułatwienie dostępu do baz danych z zakresu informacji publicznej	Prowadzenie strony internetowej reklamującej gminę Żyraków z pełną aktualizacją wydarzeń, planowanych inwestycji i wskazujących kierunek rozwoju gminy	Liczba wejść na stronę internetową – szt.	<ul style="list-style-type: none"> • wprowadzenie większego zakresu cyfryzacji usług publicznych oraz działania poprawiające umiejętności ich wykorzystania, • zwiększenie bezpieczeństwa w wykorzystaniu technologii cyfrowych, • poprawa bezpieczeństwa przetwarzania danych, wykorzystania e-usług oraz dostępu do zasobów z wykorzystaniem nowoczesnych technologii cyfrowych, • budowanie i podnoszenie kompetencji cyfrowych użytkowników e-usług z uwzględnieniem różnych grup społecznych i zawodowych, • poprawa przepływu informacji pomiędzy społeczeństwem a administracją oraz ułatwienie dostępu do baz danych z zakresu informacji publicznej.

<p>4.2Priorytet : Planowanie przestrzenne wspierające rozwój gminy</p>	<p>4.2.1 Cel szczegółowy: Organizacja i budowanie ładu przestrzennego i jakości zarządzania przestrzenią publiczną w celu zrównoważonego rozwoju gminy i poprawy życia mieszkańców.</p>	<p>4.2.1.4 Kierunek działania : W celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju gminy podejmowanie działań podnoszących jakość przestrzeni publicznej, dbałość o ład przestrzenny, uwzględnienie specyfiki oraz potencjału gminy.</p>	<p>Zakładane działania : - podejmowanie działań w zakresie planowania przestrzennego wzmacniających i udrażniających przestrzeń publiczną gminy, -zwiększenie udziału powierzchni objętej MPZP, - integracja planowania przestrzennego w obszarach funkcjonalnych, -poprawa dostępności do danych przestrzennych, - wykorzystanie instrumentów planowania przestrzennego dla ochrony zasobów przestrzeni i krajobrazu oraz racjonalnego gospodarowania przestrzenią.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • opracowanie miejscowego planu zagospodarowania dla obszaru całej gminy uregulowanie zasad umieszczania reklam, obiektów małej architektury oraz ogrodzeń na całym obszarze gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • Procent pokrycia gminy Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego - % Liczba podjętych aktów prawnych – szt. 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań w zakresie planowania przestrzennego wzmacniających i udrażniających przestrzeń publiczną gminy, • zwiększenie udziału powierzchni objętej MPZP, • integracja planowania przestrzennego w obszarach funkcjonalnych, • poprawa dostępności do danych przestrzennych, • wykorzystanie instrumentów planowania przestrzennego dla ochrony zasobów przestrzeni i krajobrazu oraz racjonalnego gospodarowania przestrzenią.
<p>4.3Priorytet : współpraca z instytucjami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo mieszkańców</p>	<p>4.3.1 Cel szczegółowy: poprawa bezpieczeństwa mieszkańców poprzez współpracę i wsparcie instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo publiczne.</p>	<p>4.3.1.3 Kierunek działania: zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez współpracę , współdziałanie i wsparcie instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo oraz prowadzenie działań profilaktycznych uświadamiających rodzaje i przyczyny zagrożeń bezpieczeństwa publicznego.</p>	<p>Zakładane działania : -poprawa bezpieczeństwa mieszkańców (skrócenie czasu dojazdu podmiotów ratowniczych) poprzez systemy informacyjne , oraz wsparcie instytucjonalne jednostek usuwających negatywne skutki zagrożeń np. katastrof komunikacyjnych, chemiczno-ekologicznych, pożarów czy ekstremalnych zjawisk (powodzie, huragany, susze itd.), -prowadzenie działań profilaktyczno- informacyjnych dotyczących zagrożeń bezpieczeństwa publicznego, propagowanie właściwych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Działania w zakresie przystosowania się do zmian klimatu i zapobieganie ryzykom związanym z klimatem np. burze i susze (w tym zwiększanie świadomości), ochrona ludności i systemy zarządzania klęskami żywiołowymi, katastrofami oraz infrastrukturą na terenie Gminy Żyraków Poprawa infrastruktury wraz z wyposażeniem 	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zakupionego sprzętu pożarniczego dla jednostek OSP należących do ksrg – szt. Liczba osób przeszkolonych w zakresie zmian klimatycznych – szt. 	<p>poprawa bezpieczeństwa mieszkańców (skrócenie czasu dojazdu podmiotów ratowniczych) poprzez systemy informacyjne , oraz wsparcie instytucjonalne jednostek usuwających negatywne skutki zagrożeń np. katastrof komunikacyjnych, chemiczno-ekologicznych, pożarów czy ekstremalnych zjawisk (powodzie, huragany, susze itd.), •prowadzenie działań profilaktyczno- informacyjnych dotyczących zagrożeń bezpieczeństwa publicznego,</p>

			<p>procedur, zachowania ludności w przypadku wystąpienia zagrożenia, -prowadzenie działań profilaktyczno- informacyjnych w zakresie zagrożeń generowanych w związku z rozwojem społeczeństwa informacyjnego, -wsparcie i współdziałanie z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i działających w obszarze bezpieczeństwa i ratownictwa w zapewnieniu skutecznej pomocy mieszkańcom w czasie sytuacji kryzysowych.</p>	<p>jednostek OSP należących do ksrg w gminie Żyraków</p>		<p>propagowanie właściwych procedur, zachowania ludności w przypadku wystąpienia zagrożenia, •prowadzenie działań profilaktyczno- informacyjnych w zakresie zagrożeń generowanych w związku z rozwojem społeczeństwa informacyjnego, •wsparcie i współdziałanie z podmiotami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i działających w obszarze bezpieczeństwa i ratownictwa w zapewnieniu skutecznej pomocy mieszkańcom w czasie sytuacji kryzysowych.</p>
--	--	--	---	--	--	---

Scenariusze rozwoju Gminy Żyraków :

Posiłkując się opracowaną diagnozą można określić, że w ciągu minionych lat zaobserwowany był wzrost gospodarczy gminy, widoczny wzrost w niektórych miejscowościach ilości mieszkańców. Pojawiły się atrakcyjne tereny inwestycyjne. Czas pandemii zaburzył jednak możliwość rozwojową gminy, ale był to światowy trend. Gmina miała mały wpływ i możliwości na zmianę tej sytuacji. Obecnie również stan wojny na Ukrainie również ma dwojaki wpływ na rozwój gminy. Pojawiły się osoby uzupełniające wolne miejsca na rynku pracy, jednocześnie zaangażowanie gminy w opiekę nad osobami uciekającymi z terenu działań wojennych wygenerowało koszty.

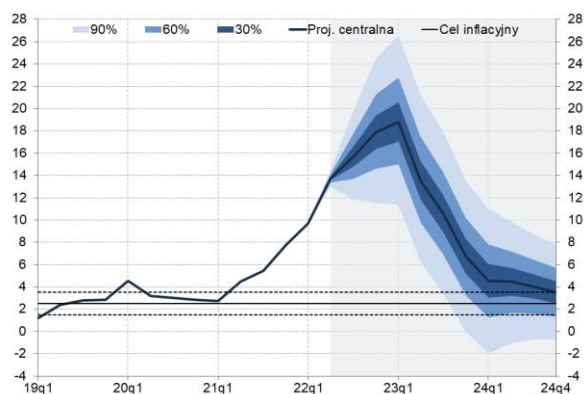
Trudno określić w dzisiejszym czasie scenariusze dalszego rozwoju. Obecnie nie są wiadome wszystkie źródła finansowania i możliwości ich pozyskania. Nie jest wiadomo jak podąży inflacja która ma ogromny wpływ na inwestycje.

W związku z tym założono 3 projekcje rozwoju: scenariusz optymistyczny, realistyczny oraz pesymistyczny.

Zostały one oparte o prognozy krajowego PKB oraz inflacji określonego przez NBP rzutującego na całość rozwoju gospodarki.

Scenariusz realistyczny.

Projekcja inflacyjna Narodowego Banku Polskiego (NBP) zakłada, że inflacja znajdzie się z 50-procentowym prawdopodobieństwem w przedziale 10,2-13,5 proc. w 2023 r. (wobec 11,1-15,3 proc. oczekiwanych w listopadzie ub.r.), podano w komunikacie po posiedzeniu Rady Polityki Pieniężnej (RPP).

<https://forsal.pl> > gospodarka > inflacja

Projekcja inflacji w kolejnych latach

Lata	2022	2023	2024	2025
PKB (% , r/r)	9,1	10,3	6,0	3,7
Inflacja(% , r/r)	17,9	5,7	3,5	3,5

<https://nbp.pl/projekcja-inflacji-i-pkb-marzec-2023>

Recesja zgodna z prognozami NBP w odniesieniu do PKB i Inflacji stopniowy spadek inflacji oraz nieznaczny wzrost PKB. W kolejnych latach następuje stopniowy powrót na stabilną ścieżkę wzrostu na poziomie 2,5-3,0%, a na rynku pracy nie będą występowały braki w sile roboczej. Utrzymana zostanie wysoka dynamika eksportu. Podjęte zostaną inwestycje w kapitał ludzki i społeczny i obrany zostanie kierunek na gospodarkę opartą na wiedzy. Nastąpi wzrost innowacyjności i dynamizację procesów rozwojowych.

Dla gminy Żyraków prognoza ta wskazuje , że zostaną zrealizowane założone inwestycje , nastąpi zrównoważony rozwój zarówno gospodarczy jak i społeczny.

Scenariusz optymistyczny

Opracowanie na podstawie danych ze Strategii Woj. Podkarpackiego.

Nastąpi stopniowe spłylenie inflacji, oraz wzrost PKB. NBP zakłada możliwy wzrost do 3,7 i stopniowy dalszy wzrost w kolejnych latach

Poza tym zakłada się, że gospodarka polska powróci do wysokiej dynamiki wzrostu na poziomie zbliżonym do 3-4% rocznie.

Dla gminy Żyraków scenariusz ten gwarantuje pełną realizację założonych celów. Oraz pozwoli na dodatkowe inwestycje , których potrzeba realizacji ze względu na brak środków nie mogła być zaplanowana , lub wyłoniły się takie potrzeby w wyniku różnych czynników na przestrzeni lat.

Scenariusz pesymistyczny

Recesja się pogłębi , nastąpi dalszy wzrost inflacji oraz spadek PKB . W tym scenariuszu zakłada się, że recesja w roku 2023 i kolejnych latach będzie głębsza. Nastąpi zastój w gospodarce, zmniejszenie dochodów własnych gminy przez np. zmniejszenie liczby podmiotów, poprzez wysoką inflację zmniejszenie zasobności finansowej ludności, zmniejszenie inwestycji .

Dla gminy Żyraków będzie to oznaczało , że część inwestycji nie będzie zrealizowana. Gmina będzie musiała jeszcze raz przebudować plan inwestycji ustalając hierarchię i priorytety, które inwestycje są niezbędne .

Określenie zgodności założonych celów Strategii Gminy z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi .

Przy określaniu zakładanych obszarów priorytetowych, poszczególnych celów i zadań dla gminy Żyraków ujętych w planowaniu dla każdego z nich była określana zgodność z dokumentami nadrzędnymi.

Uwzględniono następujące dokumenty :

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)

KPO koncentruje się na pięciu szerokich blokach tematycznych:

- Odporność i konkurencyjność gospodarki,
- Zielona energia i zmniejszenie energochłonności,
- Transformacja cyfrowa,
- Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia,
- Zielona, inteligentna mobilność.

Ostatnim z komponentów jest Poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności.

Wynegocjowane w Brukseli bezzwrotne środki w wysokości 106,9 mld zł oraz ponad 51,6 mld zł zaciąganych na preferencyjnych warunkach pożyczek zostaną zainwestowane w sposób ściśle określony w KPO. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej koordynować będzie współpracę kilkunastu resortów w procesie przygotowania i wdrożenia 48 reform i 54 inwestycji.

<https://www.gov.pl/web/planodbudowy>.

Dokumenty strategiczne .

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego

„Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030”

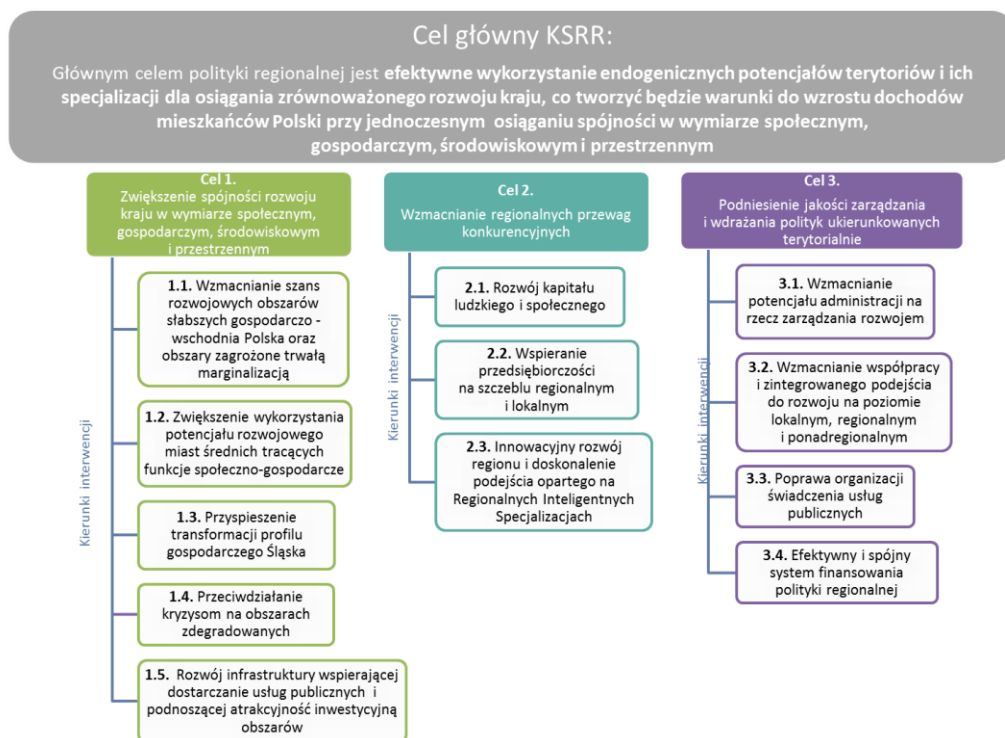
(KSRR 2030) to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa.

W przyjętej przez rząd „Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)” wskazano nowy model rozwoju regionalnego Polski. Przewidziano w nim rozwój naszego kraju jako społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów.

Celem takiego modelu jest wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje

funkcje społeczno-gospodarcze (np. przestały być miastami wojewódzkimi) przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe (np. negatywne skutki procesów demograficznych).

- KSSR 2030 r. kładzie nacisk na zrównoważony rozwój całego kraju, czyli zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego różnych obszarów, głównie miejskich i wiejskich.
  - W strategii przewidziano skuteczniejszą identyfikację potrzeb rozwojowych wszystkich obszarów kraju, a także efektywniejsze rozpoznanie zasobów jakimi dysponują, wskazanie wyzwań i barier rozwojowych. Takie podejście przełoży się na lepsze dopasowanie narzędzi interwencji (np. programów) do możliwości i potencjałów rozwojowych poszczególnych obszarów kraju.
  - Jednym z celów KSRR jest zapewnienie większej spójności rozwojowej Polski przez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. Dlatego w dokumencie wskazano *obszary strategicznej interwencji* (OSI), które otrzymają szczególne wsparcie (będą to obszary zagrożone trwałą marginalizacją, miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze, Śląsk i tereny Polski wschodniej).
  - Strategia wspiera konkurencyjność regionów i zakłada kontynuację działań zmierzających do podniesienia jakości kapitału ludzkiego i społecznego oraz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności. W związku z tym wspierane będą lokalne przedsiębiorstwa.
  - W strategii istotny nacisk położono na rozwijanie kompetencji administracji publicznej. Chodzi o umiejętności niezbędne do prowadzenia skutecznej polityki rozwoju, w szczególności na terenach o niskim potencjale rozwojowym, a zwłaszcza wspieranie powiązań między lokalnym i regionalnym sektorem publicznym a światem biznesu i nauki.
  - W dokumencie przewidziano zwiększenie roli i odpowiedzialności samorządów lokalnych jako podmiotów decydujących o polityce rozwoju w skali lokalnej. Strategia tworzy warunki do większego angażowania się samorządów gminnych i powiatowych w realizację wspólnych projektów i we współpracę ponad granicami administracyjnymi.
- Ponadto KSRR 2030 prezentuje:
- jak dostosować się do zmian, które dzieją się wokół nas, by Polska była świadomym, odnoszącym korzyści uczestnikiem procesu globalizacji;
  - jak wykorzystać atuty regionu – w tym zasoby ludzkie i naturalne, zalety lokalizacyjne i instytucjonalne - do jego rozwoju;
  - mechanizmy współpracy pomiędzy: rządem, samorządem regionalnym, lokalnym, które umożliwiają ukierunkowanie krajowych i regionalnych strumieni finansowych na realizację powstających oddolnie wizji i planów rozwoju.
- KSRR 2030 zastąpi obowiązującą „Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie”.

Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Strategia została opracowana również w oparciu o dokumenty nadrzędne . Zadania realizowane przez Samorząd Województwa w niektórych obszarach są inne lub bardziej rozbudowane w stosunku do zadań jednostki gminnej. Mimo to niektóre obszary i priorytety są zgodne z gminnymi i również zostało to uspołnione w niniejszej Strategii.

Tabela 1 – przedstawia syntetyczny schemat całości przyjętych przez Strategie Wojewódzką obszarów , priorytetów wraz z celami.

Tabela 1. Układ obszarów i priorytetów wraz z celami

<p>1. Gospodarka i nauka Wzmacnianie potencjału regionalnej gospodarki oraz zwiększanie udziału nauki i badań dla innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa</p>	<p>2. Kapitał ludzki i społeczny Wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego jako podstawy umożliwiającej rozwój regionu oraz podnoszenie poziomu życia mieszkańców</p>	<p>3. Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego</p>	<p>4. Dostępność usług Zwiększenie dostępu obywateli do usług publicznych i podniesienie standardu ich świadczenia dla poprawy jakości życia i wzmacniania procesów rozwojowych</p>
<p>1.1. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe wspierające gospodarkę Rozwój szkolnictwa wyższego i sfery badawczo-rozwojowej jako kluczowych czynników stymulujących rozwój gospodarczy regionu</p>	<p>2.1. Edukacja Podniesienie jakości edukacji i jej dostosowanie do wyzwań społeczeństwa przyszłości</p>	<p>3.1. Bezpieczeństwo energetyczne i OZE Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego regionu oraz optymalizacji wykorzystania energii i zwiększenie udziału OZE w bilansie energetycznym województwa</p>	<p>4.1. Poprawa dostępności do usług publicznych poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych Poprawa dostępności mieszkańców do usług publicznych oraz zwiększenie ich kompleksowości i podniesienie standardu dzięki wykorzystaniu technologii informacyjno-komunikacyjnych</p>
<p>1.2. Inteligentne specjalizacje województwa Wdrożenie priorytetów RIS dla utrzymania innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki opartej na trafnie zdefiniowanych inteligentnych specjalizacjach gospodarczych oraz wspieranie sektorów wysokiej szansy</p>	<p>2.2. Regionalna polityka zdrowotna Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez poprawę dostępności i jakości funkcjonowania systemu ochrony zdrowia</p>	<p>3.2. Rozwój infrastruktury transportowej oraz integracji międzygałęziowej transportu Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz zrównoważenie struktury komunikacyjnej na obszarze województwa</p>	<p>4.2. Planowanie przestrzenne wspierające aktywizację społeczności i aktywizacja obszarów zdegradowanych Poprawa zarządzania przestrzenią oraz przeciwdziałanie występowaniu wykluczenia osób i obszarów ze względu na ograniczenia ekonomiczne czy infrastrukturalne</p>
<p>1.3. Konkurencyjność gospodarki poprzez innowacje i nowoczesne technologie Zapewnienie dobrych warunków i systemu wsparcia podmiotów gospodarczych i rolnictwa w dostosowaniu do wymagań i potrzeb współczesnej otwartej gospodarki</p>	<p>2.3. Kultura i dziedzictwo kulturowe Rozwój form i instytucji kultury z uwzględnieniem dziedzictwa oraz wymagań nowoczesności</p>	<p>3.3. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionu oraz rozwój transportu publicznego Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej zapewniającej spójność przestrzenną regionu oraz integrację obszarów funkcjonalnych</p>	<p>4.3. Wsparcie instytucjonalne i poprawa bezpieczeństwa mieszkańców Rozwijanie infrastruktury i integrowanie systemów zapewniających wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego</p>
<p>1.4. Gospodarka cyrkularna (Gospodarka obiegu zamkniętego) Dostosowanie procesów gospodarczych do warunków wynikających ze współczesnych standardów środowiskowych</p>	<p>2.4. Rynek pracy Wsparcie rynku pracy w zakresie aktywizacji zawodowej oraz tworzenia dobrej jakości miejsc pracy</p>	<p>3.4. Rozwój infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej w regionie Rozbudowa wysokiej jakości sieci informacyjno-komunikacyjnej dla zapewnienia możliwości rozwojowych województwa oraz dostępności do usług</p>	<p>4.4. Budowanie i rozwój partnerstwa dla rozwoju województwa Łączenie potencjałów i budowanie partnerstw oraz praktyczna implementacja rozwiązań organizacyjnych i technicznych wzmacniających procesy służące rozwojowi społeczno-gospodarczemu regionu</p>
	<p>2.5. Społeczeństwo obywatelskie i kapitał społeczny Wzmocnienie podmiotowości obywateli, rozwój instytucji społeczeństwa obywatelskiego oraz zwiększenie ich wpływu na życie publiczne</p>	<p>3.5. Rozwój infrastruktury służącej prowadzeniu działalności gospodarczej i turystyki Tworzenie miejsc umożliwiających prowadzenie działalności gospodarczej i rozwój usług turystycznych</p>	<p>4.5. Współpraca ponadregionalna i międzynarodowa Rozwój ponadregionalnych i transgranicznych powiązań regionu dla wzmocnienia pozycji konkurencyjnej i wykorzystania szans rozwojowych</p>
	<p>2.6. Włączenie społeczne Wzrost poziomu adaptacyjności zawodowej i integracji społecznej w regionie</p>	<p>3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi Zwiększenie odporności wszystkich struktur regionalnych na zagrożenia wynikające ze zmian klimatycznych</p>	
	<p>2.7. Aktywny styl życia i sport Kształtowanie postaw prozdrowotnych, promocja aktywności fizycznej i wsparcie sportu kwalifikowanego</p>	<p>3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych Ograniczenie negatywnych skutków oddziaływania rozwoju cywilizacyjnego na stan środowiska</p>	
		<p>3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu Ochrona środowiska oraz zachowanie różnorodności biologicznej w regionie</p>	

Źródła finansowania

Określenia możliwości finansowania realizacji celów strategicznych gminy ze środków publicznych w latach 2021-2030.

Podstawowym źródłem finansowania rozwoju ze środków publicznych są własne środki finansowe gminy, bazujące na dochodach własnych. W opracowanej diagnozie dokonano analizy gospodarowania finansami w minionych latach . pozwoliło to na określenie dalszych prognoz finansowych w perspektywie do 2030 roku. Możliwości i prognozy finansowania wydatków rozwojowych na terenie województwa przez inne podmioty publiczne.

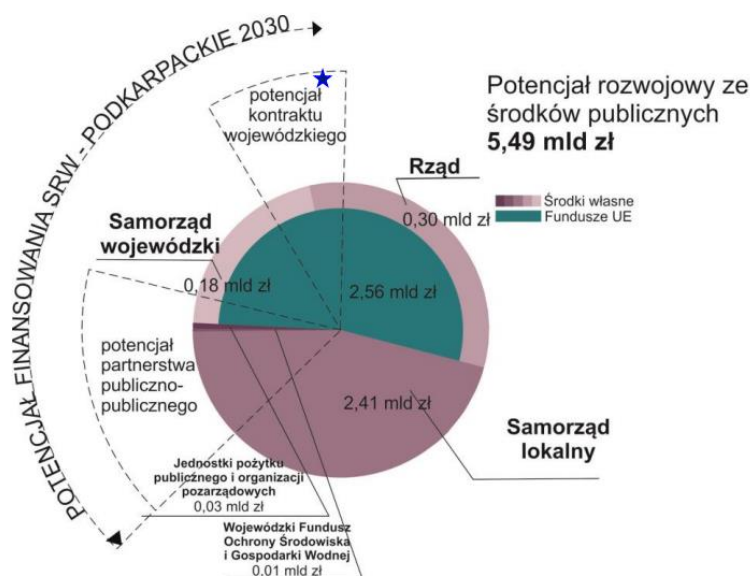
Możliwości rozwojowe gminy będą również zależne od zewnętrznych, źródeł finansowania pochodzących zarówno z budżetu UE, jak i ze źródeł krajowych.

Prognozy finansowania zadań zawartych w strategii wzięły również pod uwagę decyzje dotyczące Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027 i Instrumentu Odbudowy Next Generation EU .

Założono możliwość współfinansowania projektów w ramach przyznaných środków UE na poziomie 66,8 mld euro przy w podziale na regiony przyjmując, że województwo podkarpackie otrzyma około 6,4% funduszy z UE dla Polski co daje wartość 4,276 mld euro. Dodatkowo uwzględniono że udział województwa podkarpackiego w części grantowej instrumentu NGEU będzie na poziomie, tzn. 34,6% w stosunku do finansowania polityki spójności, co w zakładanym proporcjonalnym przeniesieniu do województwa podkarpackiego może przełożyć się na dodatkowe 1.472 mln EUR.

Dodatkowo w Wieloletnim Planie Finansowym Państwa, ramach finansowych KSRR 2030 i załączonych w nich tabeli szacunkowego finansowania KSRR 2030. potencjalne środki finansowe, które mogą zostać wykorzystane przez sektor publiczny na realizację Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2030 na lata 2021-2030 oszacowano łącznie na 54,9 mld zł, co daje około 5,49 mld zł średniorocznie (Rysunek 3).

Rysunek 3. Potencjał finansowania Podkarpackie 2030 środkami publicznymi – oszacowanie średnioroczne na lata 2021-2030

Źródło: Zaleski J., Aktualizacja ekspertyzy Ramy finansowe oraz modelownie makroekonomiczne scenariuszy rozwojowych dla Strategii województwa – Podkarpackie 2030, Wrocław, sierpień 2020.

System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii

Sprawozdawczość powinna być realizowana w szczególności w oparciu o analizę wskaźnikową, opracowywaną np. przez wskazany podmiot koordynujący, na podstawie własnych danych i informacji, statystyki publicznej, a także statystyk realizatorów i partnerów.

W dokumencie mierniki, monitoring, nadzór zostały zaproponowane i określone przy wskazanych tabelarycznie inwestycjach.

Ewaluacja powinna uwzględniać określone w dokumencie wskaźniki, być realizowana dla każdego z nich z wykorzystaniem jednego źródła danych, prowadzona w sposób dynamiczny, wskazując zmianę, jej zakres i kierunek (w tym w odniesieniu do roku bazowego) oraz – w przypadku niepożądanych tendencji – rekomendacje zmierzające do poprawy funkcjonowania systemu wdrażania.

Analiza wskaźnikowa powinna być realizowana co najmniej raz w roku. W miarę możliwości, sprawozdawczość warto oprzeć również o raport z realizacji poszczególnych działań, przygotowywany np. przez wskazany podmiot odpowiedzialny, na podstawie informacji własnych oraz otrzymanych od

partnerów realizacyjnych i podmiotów zaangażowanych. W takim przypadku będą oni proszeni o przedstawienie okresowych raportów z realizacji własnych działań, określonych w strategii, najlepiej z wykorzystaniem ustandaryzowanego formularza sprawozdawczego.

W strategii ważne jest aby po zatwierdzeniu dokumentu wskazać zespół do monitoringu realizacji strategii oraz :

- podmiot odpowiedzialny za koordynację procesów (organ, stanowisko, zespół lub komórka w ramach urzędu gminy),
- sposób realizacji sprawozdawczości na potrzeby monitoringu i ewaluacji,
- mechanizmy umożliwiające wprowadzanie zmian wynikających z prowadzonej oceny realizacji instrumentów i działań (aktualizacja strategii)

Dokument Strategii nie jest sztywnym i niezmiennym zapisem zadań do realizacji . Ważne jest aby stały nadzór i monitoring szybko reagował na wszelkie zmiany, przesunięcia , zmiany terminów itp. konieczne do ujęcia w dokumencie. Stąd konieczne jest wyłonienie grupy osób odpowiedzialnych do takich czynności. Wszelkie zmiany powinny być wprowadzane poprzez podejmowane uchwały. Powinny zostać również określone terminy , kiedy powinno się dokonywać okresowej ewaluacji np. po roku , po dwóch latach itp. Od uchwalenia Strategii.

Wdrażanie, monitorowanie i aktualizacji realizacji Strategii Rozwoju Gminy Żyraków na lata 2023-2030 oraz dostosowanie jej zapisów do zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych powinno odbywać się na trzech poziomach:
- organizacyjnym, merytorycznym, społecznym.

Ewaluacja na poziomie organizacyjnym :

Poziom ten przekazuje proces zarządzania Strategią w ręce przedstawicieli władz jednostek samorządowych, a więc –Wójta Gminy Żyraków oraz Rady Gminy . Decyzje, podejmowane będą w porozumieniu tych organów, przy uwzględnieniu uwarunkowań społeczno-gospodarczych.

Partnerami realizacyjnymi a jednocześnie interesariuszami będzie również cała społeczność lokalna oraz instytucje pozarządowe.

Na potrzeby monitoringu wdrażania i uaktualniania Strategii zostanie powołany przez Wójta Gminy Żyraków **Zespół ds. Wdrażania Strategii**. Zakłada się, że w jego składzie znajdą się: sekretarz gminy oraz kierownicy zespołów, funkcjonujących w Urzędzie Gminy oraz ewentualnie inne osoby. Podstawowymi zadaniami utworzonego Zespołu będą :

- przygotowanie klimatu do realizacji działań zapisanych w Strategii pod względem proceduralnym
- współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorstwami, oraz pozyskiwanie partnerów do realizacji
- wyszukiwanie i pozyskiwanie źródeł finansowania
- przygotowanie okresowych raportów o realizacji wyznaczonych celów oraz monitoringu ,

Monitoring oraz aktualizacja Strategii dokonywana będzie co 2 lata.

Zespół ds. Wdrażania Strategii. dokonuje okresowej oceny stopnia realizacji Strategii w oparciu o dwa elementy podsystemu monitorowania i ewaluacji:

- 1) analizę wskaźnikową na podstawie wskaźników zaproponowanych i wybranych przy poszczególnych celach strategicznych , opracowywaną po zebraniu informacji otrzymanych od wydziałów i referatów Urzędu oraz jednostek gminy.

Analiza wskaźnikowa powinna uwzględniać następujące dane :

Realizacja celów w danym obszarze: priorytety i zadania zrealizowane , nazwa miernika, źródło danych, wartość wskaźnika planowana – wartość wskaźnika w roku oceny.

- 2) raport z realizacji kierunków interwencji Strategii Rozwoju, przygotowywany przez **Zespół ds. Wdrażania Strategii.** na podstawie informacji otrzymanych od wydziałów i referatów , oraz pozyskanych danych z instytucji zewnętrznych .

Raport wykonanych inwestycji do realizacji celu , przygotowywany przez Zespół ds. Wdrażania Strategii opiera się na informacjach przekazywanych przez poszczególne referaty i komórki organizacyjne Urzędu Gminy oraz jednostki organizacyjne gminy, przypisane merytorycznie do konkretnego Obszaru i priorytetu. Konkretny wydział, referat lub jednostka gminy składa co roku sprawozdanie , które jest podstawą zbiorczego raportu z realizacji całej Strategii.

Raport powinien zawierać następujące dane :

Nazwa inwestycji lub nazwa działania nie inwestycyjnego do realizacji celu nazwa lub numer obszaru i priorytetu, jednostka monitorująca, jednostka realizująca , krótki opis stanu realizacji kierunku interwencji (np: podjęte działania, w danym okresie, stopień realizacji inwestycji, skuteczność podjętych działań , ocena partnerów realizacyjnych, sukcesy realizacyjne, uzyskane efekty). Opis trudności jakie wystąpiły przy realizacji

Opis źródeł finansowania Np.: Budżet gminy (kwota w zł) - (% kwoty ogółem) , Budżet jednostki realizującej (kwota w zł) (% kwoty ogółem)
Środki zewnętrzne ..... (kwota w zł) (% kwoty ogółem)

Ogółem (kwota w zł) (% kwoty ogółem)

W celu ujednolicenia i ułatwienia pracy można opracować gotowe formularze dotyczące analizy wskaźnikowej oraz raportu przy uwzględnieniu wskazanych wyżej danych.

Ewaluacja na poziomie merytorycznym

Poziom merytoryczny obejmuje wdrażanie i monitorowanie realizacji celów zapisanych w Strategii Rozwoju oraz przegląd jej zapisów i ich aktualizację. Strategia Rozwoju Gminy Żyraków określona została na lata 2023-2030. Jest to okres zgodny z większością dokumentów tego typu na poziomie krajowym , ale również wyprzedza o kilka lat niektóre planowane fundusze UE.

W związku z tym będzie konieczna najpóźniej w 2027 roku korekta dokumentu.

Na poziomie merytorycznym Rada Gminy sprawuje główną rolę nadzoru nad realizacją , a wszelkie działania związane z monitoringiem i aktualizacją Strategii powierza się Wójtowi Gminy. Odpowiedzialność za zwoływanie posiedzeń Rady Gminy w zakresie ewaluacji i aktualizacji Strategii powierza się Przewodniczącemu Rady, na wniosek Wójta Gminy .

Jeżeli zostanie określony konkretny okres dokonania ewaluacji realizacji Strategii, w ustalonym odpowiednio wcześniej terminie wyznaczona osoba z **Zespołu ds. Wdrażania Strategii** będzie składała Wójtowi Gminy raport z realizacji Strategii , oraz analizę wskaźnikową realizacji celów Strategii za dany okres sprawozdawczy.

Na posiedzeniu Rady Gminy przeznaczonym do ewaluacji i aktualizacji Strategii Wójt lub osoba wskazana z **Zespołu ds. Wdrażania Strategii** Gminy przedstawia sprawozdanie z realizacji Strategii ,

Na posiedzenia dotyczące ewaluacji i aktualizacji Strategii mogą być zapraszane osoby z zewnątrz lub instytucje , przedstawiciele organizacji pozarządowych z zewnątrz na wniosek Wójta , Przewodniczącego Rady Gminy lub Zespołu ds. Wdrażania Strategii .

Rada Gminy po przedstawieniu na posiedzeniu ewaluacyjnym i aktualizującym dokonuje: oceny realizacji celów Strategii na podstawie przedstawionych materiałów identyfikacji problemów, które ograniczyły bądź uniemożliwiły realizację wyznaczonych celów, i opracowuje wnioski dotyczące niezbędnych zmian w zakresie realizowanych celów.

Propozycje niezbędnych zmian w zakresie realizowanych celów Rada Gminy przedstawia Wójtowi Gminy Żyraków, który podejmuje decyzję o ich ewentualnym uwzględnieniu w Strategii. Prace Rady Gminy na specjalnym

posiedzeniu ewaluacyjnym i aktualizującym są protokołowane i sporządzane jest sprawozdanie przygotowywane przez Biuro Rady.

Ewaluacja na poziomie społecznym

Zapisy Strategii Rozwoju Gminy Żyraków na lata 2023-2030 powinny dotrzeć i być przedstawione społeczności lokalnej. Odbiorcami tego dokumentu powinno być całe społeczeństwo związane z obszarem gminy zarówno mieszkańcy, jak i osoby związane w inny sposób, podmiot zewnętrzne działające na terenie gminy oraz przede wszystkim. A przede wszystkim radni, pracownicy Urzędu i gminnych jednostek organizacyjnych, oraz instytucje Samorządowe powiatowe i wojewódzkie jako partnerzy.

Spis treści :

1.Wstęp	str.1
2. Wymogi prawne opracowania Strategii.....	str. 3
3.Zasady i model organizacji prac nad Strategią.....	str. 3
4.Diagnoza Diagnoza czynników otoczenia i sytuacji społeczno -gospodarczej Gminy Żyraków	str. 6
- Cel i potrzeba opracowania diagnozy	str.7
- Ogólne zagadnienia tematyczne i diagnozowane obszary..	str.8
I. Obszar: Uwarunkowania wynikające z położenia geograficznego, dostępność komunikacyjna i mobilność .	str. 10
II. Obszar : Ludność i procesy demograficzne.....	str. 17
III. Gospodarka i rynek pracy.....	str.24
IV. Obszar: Środowisko naturalne i infrastruktura	str. 31
V. Obszar: Kultura i dziedzictwo kulturowe.	str. 42
VI. Obszar: Sport rekreacja	str. 54
VII. Obszar: Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	str.57
VIII. Obszar: Bezpieczeństwo publiczne.....	str.69
IX. Obszar: Polityka społeczna.....	str.70
X. Obszar: Edukacja i wychowanie.....	str.78
XI. Obszar : Kapitał społeczny.....	str.92
XII. Obszar: Finanse samorządowe.....	str.94
5. Podsumowanie diagnozy	str.107
6.Planowanie Strategiczne	str.108
I. Analiza SWOT	str. 112
II. Wizja i Misja rozwoju Gminy Żyraków	str.125
III. Określenie obszarów tematycznych , priorytetów i kierunków działań.....	str.126

IV. Scenariusze rozwoju Gminy Żyraków	str.163
IV. Określenie zgodności założonych celów Strategii Gminy z nadrzędnymi dokumentami strategicznymi i planistycznymi	str.165
V. System monitoringu, ewaluacji i aktualizacji strategii	str.170

Bibliografia:

1. Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie- 2030 dokument .
2. Strategia rozwoju gminy - poradnik praktyczny - publikacja ; Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, autorami są eksperci FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji z Krakowa Autor wiodący: Dawid Hoinkis Pozostali autorzy: Jan Cieplak Tomasz Machowski Wojciech Odzimek Współpraca i redakcja: Renata Calak Justyna Lewandowska Emilia Malak-Pętlicka Kinga Stańczuk-Olejnik Piotr Strzęboszewski ISBN: 978-83-7610-708-0.
3. Główny Urząd Statystyczny, Prognoza ludności gmin na lata 2017 – 2030, Warszawa, sierpień 2017 r
4. Raport o stanie województwa podkarpackiego za 2019 r., Rzeszów, maj 2020 r.
5. Raport o stanie Gminy Żyraków za 2021r.
6. KPO – dokument krajowy .
7. Dokumenty : wsparcie w ramach polityki Spójności , Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny+,